

Επίτας

Επιταγή. Ιού. Ονο. Βασιλείου... 228
Επιταγή. Απριλίου... 228
Επιταγή. 263. ... 331.

Επιταγή. Δεφ. Η. Α. Α. ... 342

Επιταγή. ... 347

Επιταγή. ... 368

Επιταγή. ... 372

Επιταγή. ... 377

Επιταγή. ... 389

Επιταγή. ... 399

Επιταγή. ... 405

Επιταγή. ... 405

Επιταγή. ... 405

Επιταγή. ... 405

Επιταγή. ... 405

Επιταγή. ... 405

Επιταγή. ... 405

Επιταγή. ... 405

Επιταγή. ... 405

BK
 Ρεζ. 188

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ
 ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΠΡΩΤΗΣ ΜΗΤΡΩΣ ΜΗΤΡΩΣ
 ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑΛΑ
 ΠΑΝ Δ Ω Ρ Α
 ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑΛΑ
 ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

1. ΔΗΡΙΑΙΟΥ. 1854.

ΤΟΜΟΣ Ε'.

ΦΥΛΛ. 97.

ΚΑΙΣΑΡΙΝΑ.

ὑπό
 ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΔΟΥΜΑ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπό * * *)

(Συνέχεια καὶ τέλος. Ἴδε φυλλάδ. 96.)

8.

Ἐνῶ οὗτοι συνδιελέγοντο ἐν Βαλγενκούσῃ, ὁ Ἐκτωρ εἰσῆλθε εἰς τὴν Σαλίδα, ἀλλ' ἀντὶ νὰ ἐπα-
 νέλθῃ παρὰ τῆ πατρὸς, ἐπορεύθη εἰς τινὰ τῶν φίλων
 του, καὶ διηγήθει αὐτῷ τὰ μετὰ τοῦ Ἡρόκου συμ-
 βῆντα, τὸν παρεκάλει ν' ἀπέλθῃ μετὰ τινος τῶν
 συναιτητῶν του, ἵνα αἰτήσῃ ἐξήγησιν παρὰ τοῦ Ἡ-
 ρίκου, καὶ τυχόν μέχρι μονομαχίας.

Ὁ δὲ φίλος γινώσκων τὸν υἱὸν τοῦ συμβολαιογρά-
 φου ἀπειρον τῶν τοιούτων, τὸναντίον δὲ τὸν Ἡρό-
 κον ἐγνωσμένον διὰ τὴν ἐπὶ τῶν ὅπλων ἰσχὺν του,
 ἀπεπειράθη παντὶ σθένει ν' ἀποτρέψῃ αὐτόν. Ἀλλ'
 οὗτος ἐπέμενεν ἀκλονήτως καὶ γενναίως.

Ὁ φίλος ἐδέχθη τὴν πρόκλησιν τὴν ἐπιτεθεισὴν
 αὐτῷ. ὁ δὲ Κ. Ἐκτωρ ἐπορεύθη, ἵνα ἐπανίδῃ τὸν πα-
 τέρα του, ὃν ἐνηγκαλίσθη, ὡς ἐναγκαλίζεται κατὰ
 τὴν περαιομένην κινδύνου ἀγαθὸς υἱὸς τοῦς γονεῖς του.

Ἐφ' ὅλην τὴν ἡμέραν δὲν ἦτο πλέον τεθλιμμένος
 ἀλλὰ σύνους. Δὲν ἐφοβείτο διὰ τὴν μέλλουσαν ἀγ-
 κρουσιν, τὸναντίον. Ἠσθάνετο δὲ, ὅτι, τῆς Ἰουλίας
 ὑπανδρευθείσης τὸν Δ. Ἐμμανῆνα, μὴ ἀμφεβάλλων
 περὶ τούτου, ὁ βίος θὰ ἦτο αὐτῷ ὀλιβερὸς, διότι τὸ
 συνοικέσιον τοῦτο ἀφῆρει τὴν ἡδίστην αὐτοῦ ἐπι-
 δα. Ἠδύγειο λοιπὸν νὰ συγκραυθῇ μετὰ τοῦ Ἐκτο-
 ρος, καὶ βαρῶς πληγωθεὶς, δυνηθῇ διὰ τῶν τῆς πλη-
 γῆς ἀλγηδόνων νὰ καταπαύσῃ πρὸς καιρὸν τὸ ἥτι-
 κόν πάθος.

Δὲν ἐλάνθανε δὲ ἡ προκατάληψις αὐτῆ τὸν Κ.
 Γρανδίνον, ὅστις, γινώσκων, ὅτι πρόηλθετο ἐκ τοῦ
 πρὸς τὴν νεάνίδα Δε Βωζῆ ἔρωτος, ἐτόλμησε τὴν αὐ-
 τῆν ἐσπέραν ν' ἀπέλθῃ πρὸς αἰτησῆν αὐτῆς.

Μετὰ τίσσας ἡμέρας περὶ τοὺς μάρτυρας τοῦ ἔκτορος εὗρον τὸν Κ. Ἑβρίκου, καὶ εἶπον αὐτῷ τὰ τῆς ἀποστολῆς των.

Οὗτος δὲ ἀπάντησεν αὐτοῖς παράυτα, ὅτι δὲν ἔδιδεν οὐδεμίαν διασάφην, καὶ ὅτι, ὅσον καὶ ἐν ἡλέγγετο, πράξας τι, οὐδέποτε τὸ ὁμολογεῖ, καὶ οὐδέποτε ἤγει συγγνώμην πρὸς συγγρούσιον. Ἰσομένως τοὺς παρεκάλεε νὰ προσέλθωσι παρὰ τῷ θεῷ του, ἵνα μετ' αὐτῶν διαγράψωσι τὰ τῆς μονομαχίας.

Ὁ δὲ Κ. Δ' Ἑρμενῶν, ὁ θεῖος, ἤρξατο εἰς τὰ τοιαῦτα, ἀναμνησκόμενος τῶν ὠραίων χρόνων τῆς νεότητός του, καὶ ἀναπολῶν μονομαχοῦς στρατιωτικῆς στολάς, ἐπιμιθίας, καὶ τόπους κακούς.

Οἱ μάρτυρες εἶπον τὰ τῆς ἀποστολῆς των πρὸς τὸν θεῖον τοῦ Κ. Ἑβρίκου. Οὗτος δὲ ὑποδεχθεὶς αὐτοὺς, καὶ παρακαλέσας νὰ καθίσωσι φιλοφρόνως, εἶπε :

- Λοιπὸν εἶδετε τὸν ἀνεψιὸν μου ;
- Μάλιστα Κύριε.
- Δὲν θέλει νὰ αἰτήσῃ συγγνώμην ;
- Οὐδόλως.
- Ἡξέουρετε, ὅτι τὸ ἔλκει θαυμασίως ;
- Τὸ ἡξέουρεν.
- Ὡσαύτως καὶ ὁ ἀντίπαλος ;
- Μάλιστα.

— Ἡ ὑπεροχὴ αὐτῆ ἴσως τὸν ἀναγκάσῃ ν' ἀνακαλέσῃ τὴν πρόσκλησιν.

— Ὅχι, Κύριε, εἶπεν ἀποτόμως εἰς τούτων. Ὁ ἔκτωρ εἶναι γενναῖος, καὶ εἰς οὐδὲνα ὑπέκει.

— Εἶναι γενναῖος, ἀλλὰ θὰ προκρίναιτε νὰ μὴ φονευθῇ.

— Βεβαίως.

— Ὅθεν, ἐπειδὴ πρέπει νὰ γείνη μονομαχία, ἅς προσπαθήσωμεν νὰ μὴ ᾖ φονικὴ. Ἐκλεξατέ λοιπὸν τὸ ξίφος, καὶ θὰ προσέξωμεν, ὥστε νὰ ικανοποιηθῇ μόνον ἡ ἀρεσθὴ εἰς τούτῳ ὁ Κ. ἔκτωρ· διότι δὲν πρέπει γενναῖος ἐν τῇ ἀκμῇ του νὰ φονευθῇ δι' εὐτελεῖς. Τί λέγετε περὶ τούτου ;

- Συμφωνοῦμεν.
- Ἄς ἐκλεξώμεν λοιπὸν τὸ ξίφος.
- Ἔστω.
- Ὡς οἶόν τε ἐγεμύθια.
- Βεβαίως.

— Ὁ Μαρκεσίος δε Κ. θὰ ᾖ ὁ ἕτερος μάρτυς τοῦ ἀνεψιῦ μου. Ἄν θέλητε λοιπὸν, εἰπατέ μοι ποῦ θυνάμεθα νὰ σῆς εὐρωμεν αἴριον, ἵνα τελειώσῃ ἡ ὑπόθεσις αὐτῆ.

— Ἀἴριον κατὰ τὴν ἔκτην ὥραν τῆς πρωΐας ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ δάσους Πενταρμῆ.

— Καλὰ.

Οἱ δύο μάρτυρες ἀπῆλθον. Συνεφώνησαν δὲ μετὰ τοῦ ἔκτορος, ὥστε οὗτος νὰ ἐτοιμασθῇ τὴν ἐπαύριον κατὰ τὴν πέμπτην ὥραν, καὶ ν' ἀπέλθῃ μόνος, ἵνα μὴ ὁ πατὴρ του ὑποπτευθῇ τι.

Πάντοτε ἡ πρώτη μονομαχία θεωρεῖται σπουδαία.

Ἀναχωρησάντων τῶν φίλων, ἐκλείσθη ἐν τῷ αὐτοῦ δωματίῳ, καὶ ὑποθέτων, ὅτι ἤθελε φονευθῇ, ἔγραψε δύο ἐπιστολάς, τὴν μὲν πρὸς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα, τὴν

δὲ πρὸς τὴν νεάνίδα δε Βωζῆ. Διὰ μὲν τῆς πρώτης παρηγόρει τὸν ἑαυτοῦ πατέρα λυπηθῆσόμενον, διὰ δὲ τῆς δευτέρας ὁμολογεῖ πρὸς τὴν Ἰουλίαν, ὅτι τὴν ἡγάπα ἐκ ψυχῆς, καὶ ὅτι ἀπέθνησκεν ἐνεκεν αὐτῆς.

Γράψας ταύτας, ἐκρυψεν ἐν τῷ αὐτῆ, τὴν δὲ κλειδα ἐν τῷ κόλπῳ του.

Ἔπειτα δὲ καταβὰς πρὸς τὸν πατέρα του, καὶ γενεθελὶς ὡς οἶόν τε παιδρῶς, προκατέλαβεν αὐτὸν, ὅτι τὴν ἐσπέραν ἐμελλε νὰ ἐξέλθῃ.

— Τόσον καλλίτερα, εἶπεν ὁ Κ. Γρανδίνος, διότι καὶ ἐγὼ θὰ ἐξέλθω.

Μετὰ δὲ τὸ γεῦμα ὁ μὲν ἔκτωρ ἐπορεύθη πρὸς τὸν φίλον του, μεθ' οὗ παρεσκεύασε τὰ ὄπλα· διότι ἀγνοῦν τὸν πατέρα του, δὲν ἤθελε νὰ φονευθῇ ἀνυπελάσπιστως, καὶ τοὶ ἀθυρῶν. Ὁ δὲ πατὴρ ὠδύενεν εἰς τὴν Βαλγενοῦσαν.

Ἄφου δὲ ἐφθασε, τὴν παρεκάλισαν νὰ προσημῆν ὀλίγον, διότι ὁ Κ. δε Βωζῆ, συνδιαλεγόμενος μετὰ τοῦ Κ. Δ' Ἑρμενῶν, ἀπηγόρευσε νὰ τὴν ἀνακρίψωσιν.

Ἀνοφελῶς ὠδύεσσα, εἶπε καθ' ἑαυτὸν, ὁ πατὴρ τοῦ ἔκτορος, καὶ περιέμενε.

Τῷ ὄντι περιμένοντες αὐτοῦ, ὁ Κ. Δ' Ἑρμενῶν ἔτει παρὰ τῆς δε Βωζῆ τὴν θυγατέρα αὐτῆς διὰ τὸν ἀνεψιὸν του.

— Ἡξέουρετε πόσον ἀγαπᾷ τὴν Ἰουλίαν, ἔλεγεν ὁ Κ. δε Βωζῆ, ἡξέουρετε, ἴάν ἡ Ἰουλία δυστυχῆσθῇ ὁ ἀποθάνῃ ἐξ ἀπελπισίας. Μάλιστα ! εἰς τὴν πίστιν ἡμῶν, τιμίου ὄντος, μὴ ἠρξήσεθε, ὅτι ὡσαύτως ὁ ἀνεψιὸς σας ἀγαπᾷ τὴν θυγατέρα μου, ὥστε νὰ καταστήσῃ αὐτὴν εὐτυχῆ, καὶ ὅτι, ἂν δυστυχῆσῃ, δὲν θὰ προέλθῃ ἐξ αὐτοῦ ;

— Δὲν ἡξέουρα, μόνον τούτῳ θύναμαι νὰ σῆς εἶπω, εἶπεν ὁ Γαβριὴλ, σπουδαίως ἡμιλῶν, ὅτι, ἂν ἀποπονηθῇ τὴν θυγατέρα σας, ἀγνοῦν τι θὰ πράξῃ ὁ Ἑβρίκος, διότι μαίνεται δι' αὐτήν. Ἡρῆς δὲ σήμερον τὴν πρώτην παρεκάλεσε τὸν υἱὸν τοῦ Κ. Γρανδίνου εἰς μονομαχίαν, ὑποπτευόμενος μόνον, ὅτι ἐρᾷ τῆς θυγατρὸς σας.

— Ἄλλ' αὐτὴ ἡ πρόσκλησις, εἰπαίω δὲν θὰ ἔχη συνειπίας.

Ὁ Κ. Γαβριὴλ γνοὺς, ὅτι ἀπερισκέπτως εἶπε τούτο, ἔσπευσε ν' ἀποκριθῇ.

— Ὅχι, ἡσυχάζετε, Κυρία.

— Λοιπὸν Κ. Βαρόνε, εἶπατε πρὸς τὸν ἀνεψιὸν σας, ὅτι ἡ θυγατὴρ μου ἀγαπᾷ αὐτὸν, καὶ ὅτι συναίνῃ εἰς τὸ συνοικεῖσιν.

— Σῆς ὑπερυχαριστῶ, Κυρία, διὰ τὴν μέλλουσαν εὐτυχίαν μας.

— Ἰπολείπεται πλὴν νὰ συντάξωμεν τὸ συμβόλαιον.

— Ἦχετε τὸν συμβολαιογράφον καί ;

— Μάλιστα, ὁ συμβολαιογράφος οὗ ἔστι ὁ Κ. Γρανδίνος, ὅστις θὰ λυπηθῇ νὰ συντάξῃ διὰ τὸν Κ. Ἑβρίκου συμβόλαιον, ὅπερ ἐπιθύμηται νὰ συντάξῃ διὰ τὸν υἱὸν του. Ἡθελόν λοιπὸν ν' ἀποπονηθῇ ἄλλ' ἔχετε τὸν ἡμέτερον.

— Μάλιστα, Κυρία.

— Λοιπὸν ὁ ἡμέτερος θ' ἀναλάβῃ τὴν σύνταξιν αὐτοῦ.

— Ἡ δε Βωζῆ ἐκρούσε τὸν κἀδῶνα.

— Ἄς ἔλθῃ ἡ θυγατὴρ μου νὰ τῇ ὁμιλήσω.

— Ὁ Κ. Γρανδίνος εἶναι ἐδῶ, καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ σῆς ὁμιλήσῃ.

— Εἶπατε αὐτῷ, ὅτι τὸν παρακαλῶ νὰ περιμένῃ ἔτι ὀλίγον.

— Ἡ Ἰουλία εἰσῆλθεν.

— Ἡξέουρα, εἶπεν ἡ Κ. δε Βωζῆ, τί ζητεῖ ὁ Κ. Βαρνός, ἐλθὼν, ταύτην τὴν ἐσπέραν ;

— Συμπεραίνω.

— Ὅθεν συγκατατίθεσαι ;

— Ναι, μῆτιρ.

— Ἐσκέψης καλῶς ;

— Μάλιστα.

— Ἡ δὲ μάντις, εἶπε σιγαλῇ τῇ φωνῇ, ἡ Κ. δε Βωζῆ.

— Οὐδὲ σκέπτομαι πλέον περὶ τούτου.

Λέγουσα δὲ τούτο, ἐφέδετο· διότι ἀπὸ πρώτης δὲν ἠδυνήθη νὰ κατασιγάσῃ τὴν μυστηριώδη φωνήν, λέγουσαν « Κακῶς πράττεις. »

— Λοιπὸν, τέκνον μου, ἀπὸ σήμερον εἶσαι σύζυγος τοῦ Κ. Ἑβρίκου Δ' Ἑρμενῶν, ὅστις θὰ ἔλθῃ ταύτην τὴν ἐσπέραν, δὲν εἶναι ἀληθές, Κ. Βαρνός ; Ἐπειδὴ πρέπει ν' ἀναγγεῖλωμεν εἰς αὐτόν.

— Τὸν στέλλω.

— Ὅθ' ᾖ ἐν τῇ οἰκίᾳ ;

— Περιμένει τὴν ἐπιστροφὴν μου ἀνοπομόνως.

Ὁ Κ. Βαρνός ἀποχαιρετήσας τὴν Κ. δε Βωζῆ, καὶ τὴν θυγατέρα αὐτῆς, ἐπανῆλθεν εἰς Σενλίδα φαιδρῶς.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ὁ Κ. Γρανδίνος ὠδύεν ὡσαύτως τὴν πρὸς τὴν πόλιν ὁδόν, ἀλλὰ τοσοῦτον τελλυμμένος, καὶ ἠλλοιωμένος, ὅσον φαιδρῶς, καὶ θαρραλέος ἦτο ὁ Γαβριὴλ.

Ὁ μὲν Κ. Ἑβρίκος διήγαγεν ὅλην τὴν ἐσπέραν μετὰ τῆς Ἰουλίας, καὶ τῆς Κ. δε Βωζῆ, ὁ δὲ Κ. Γρανδίνος μετὰ τοῦ υἱοῦ του· οὗτος μάλιστα ἠγγύει, ὅτι ὁ ἔκτωρ, θὰ μονομαχήσῃ τὴν ἐπιούσαν. Καὶ ἡμῶς διηγῆθη αὐτῷ, ὅτι ἐπράξῃ, τὴν ἀποτυχίαν δηλ. καὶ τὸ μέλλον τῆς ἐρωμένης του μετὰ τοῦ Ἑβρίκου συνοικεῖσιν.

— Ἐάν τὸν ἐφόνευσεν, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, μεθ' ὧν ὁ ἔκτωρ, νῦν ἐνεκα ἀπαισιῶν σκέψων μεθ' ἑαυτοῦ.

Κατὰ τὸ μεσονύκτιον ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς ἀπεχωρίσθησαν. Ἄλλ' ὁ ἔκτωρ δὲν ἐκοιμήθη.

Κατὰ δὲ τὴν πέμπτην τῆς πρωΐας ἡμίανειξ τὴν θύραν τοῦ δωματίου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἰδὼν ὅτι ἐκοιμάτο, ἐναγκαλίσθη αὐτόν, χωρὶς νὰ τὸν ἐξυπνίσῃ. Ἔπειτα δὲ ἐγκαταλίπων τὴν αἰκίαν, προσῆλθε πρὸς τοὺς φίλους, περιμένοντας καθ' ὁδόν.

— Ἐβράδυνα, Κύριε ; εἶπεν ὁ ἔκτωρ.

— Ὅχι.

— Ἄς σπεύσωμεν ἐν τούτοις.

Ἄν εἰσῆλθον δὲ εἰς τὸ δάσος, μὴ ἰδόντες τινὰ,

ἀλλ' εἶτα εἶδον τὸν Ἑβρίκου μετὰ τῶν δύο μαρτύρων μεγάλως βήμασιν ἐρχομένων.

— Ἄς βιάσωμεν ἐπὶ ταύτης τῆς δεινροστομίας· διότι, ἂν ἀπαντήσωμεν χωροφύλακα τινα, θὰ ὑποπτεῖσθῃ ὅτι θὰ πράξωμεν· οὐ δὲ μείνον ἐδῶ, καὶ εἶπε πρὸς τοὺς Κυρίους, ὅτι τοὺς περιμένοντες πρὸς ἀριστερὰν ἄμα ἐξημερῶσα. Ὁ ἔκτωρ ἐγένετο ἀφαντος μετὰ τοῦ δευτέρου μάρτυρος. Μετὰ δὲ δέκα λεπτὰ ἀπαντες ἦσαν ἐπὶ τοῦ προδιορισθέντος χωρίου.

— Κύριε, εἶπε τότε ὁ Ἑβρίκος πλησιάζων τὸν ἔκτωρα, μετνοῶ, καὶ σῆς αἰτῶ συγγνώμην διὰ τὰ χθὲς συμβάντα. Δότε μοι τὴν χεῖρά σας, ἵνα ἐπιβεβαιώσωτε, ὅτι μὲ συγχωρεῖτε.

— Τί σημαίνει τούτο ; εἶπεν ὁ ἔκτωρ, ἐκπλαγῆς ὑπὸ τῆς παρακαίρου μετανοίας, καὶ μὴ πιστοῦν, ὅτι ὁ Ἑβρίκος, φοβούμενος, ἐπρατε ταῦτα.

— Σημαίνει, Κύριε, ὅτι, πράττων τούτο, ὑπακούω εἰς τὴν πρώτην ἐντολήν τῆς συζύγου μου Ἰουλίας δε Βωζῆ, ἥτις χθὲς μοι εἶπεν, ὅτι δὲν ἐπιθύμει νὰ διακίμαι πρὸς ὑμᾶς ἄλλως, ἢ ὡς φίλος. Σῆς λέγω λοιπὸν, ὅτι θὰ πράξω τούτο, ἀναγκασόμενος ὑπὸ αἰσθημάτων.

Λέγων τούτο ὁ Ἑβρίκος, ἔτεινε τὴν χεῖρα τῷ ἔκτωρι, ὡσαύτως τὴν ἑαυτοῦ τείναντι.

— Ὅθεν, Κύριε, πρέπει νὰ λησμονήσωμεν πάντα ;

— Ναι, εἶπεν ὁ ἔκτωρ, καὶ διὰ νὰ μὲ διαβεβαιώσητε θὰ μὲ τιμῆσητέ διὰ τῆς κατὰ τοὺς γάμους παρουσίας σας, εἶπεν ὁ Ἑβρίκος μετὰ ἔθους, δηλοῦντος, ὅτι πλέον σκαρκαμῶν, ἀλλ' εἰλικρινῆ ἐπιθυμίαν πρὸς συμφιλίωσιν μετὰ τοῦ ἀντιπάλου του.

— Ἀδύνατον, εἶπεν ὁ ἔκτωρ τεταραγμένος.

— Διὰ τί ;

— Διότι ἀπέρχομαι κατὰ ταύτην τὴν ἐσπέραν διὰ σπουδαίαν τινὰ ὑπόθεσιν, δι' ἣν θ' ἀποδημῶ τῆς Σενλίδος πέντε ἢ ἕξ μῆνας.

Οἱ δύο ἀντίπαλοι ἀντιχαιρετηθέντες ἐκ δευτέρου, ἀπεχωρίσθησαν.

Ὁ ἔκτωρ ἐπανελθὼν οἴκαδ, ἔκαυσε τὰς γραφεῖσας δύο ἐπιστολάς, καὶ ἔκλειε θεινῶς.

Οὐδεὶς δ' ἐγίνωσκε τούτο. Ὁ δὲ πατὴρ του εὗρεν αὐτὸν καταβεβυθισμένον ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ.

— Ἄς ἴδωμεν, τέκνον μου, εἶπεν ὁ Κ. Γρανδίνος, τί θὰ γείνω, ἂν σὺ πάσχῃς οὕτως ἀίσιπτε.

— Ὅθ' ἀπαρηγορηθῶ, πατέρ μου, ἀλλὰ διὰ τούτο πρέπει ν' ἀποδημῶ.

— Πράξον, ὅτι θέλεις, φίλτατε, ἀρκεῖ νὰ μανθάνω σὲ πάντοτε εὐτυχούντα. Ὁ ἔκτωρ τὴν ἐσπέραν ἐμελλε ν' ἀπέλθῃ εἰς Παρισίους.

— Νὰ μοι γράψῃς συχνάκις, εἶπεν ὁ συμβολαιογράφος, ἐναγκαλιζόμενος αὐτόν τελευταῖον.

— Ἠσυχάζετε πάτερ μου.

— Ὁ ἔκτωρ φθᾷ εἰς Παρισίους διὰ ταχυδρομικῆς ἀμαξίας, ἀπήλθε πρὸς τινὰ ἐν Μασσαλίᾳ συγγενῆ του, παρ' ᾧ κατέλυσε.

Ὁ δ' Ἑβρίκος μετὰ δώδεκα ἡμέρας ἐνυμφεθῆ τὴν Ἰουλίαν, ἐτελέσθησαν δὲ οἱ γάμοι ἐν Σενλίδῃ δημοτελεῖς, ὄντων τῶν συζύγων ἄνω, ὠραίων, πλου-

σίαν, και εὐτυχῶν φαινομένων· τὸ δὲ συνοικεσίον ἐγένετο αἰσίως, τοῦτο ἔμως δὲν ἐμπόδισε τὴν Κεκίλην νὰ εἶπῃ πρὸς τὴν φίλην της.

— Γελᾷς ἴσως, ἀλλ' ἔμως ἐγὼ θὰ ἐνομφρεύμην τὸν Ἐκτωρ.

Ἡ δὲ Καισαρίνα ἐγένετο ἄφαντος μετ' ἀπάσων τῶν ἄλλων Ἀθηναίων τῆς ἑορτῆς, και διετέλει περιεργωμένη μετὰ τοῦ Βουρδαλοῦ τὰς πῆριξ κάμας.

9.

Μετὰ τρία ἔτη ὄχημα ὁδοιπορικῶν ἐστάθη πρὸ τῆς οἰκίας, ἐν ἧ κατῴρει ἡ μήτηρ τῆς Κεκίλης, θαλαμηπόλος δὲ τὴν καταβάσα τούτου, ἐκρούσε τὴν θύραν, ἣν ἠνέφρξεν ὑπηρέτης.

— Ἡ Κεκίλη δε Κ. . . ἠρώτησεν ἡ θαλαμηπόλος εἶναι ἐδῶ;

— Ὑπανδραῖθῃ πρὸ δέκα ὀκτῶ ἡμερῶν, ἀπεκρίθη ὁ ὑπηρέτης.

— Ποῦ κατοικεῖ τὴν;

— Ἐν Παρισίους κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς εἰρήνης ἀριθ. . .

— Καὶ καλεῖται;

— Κυρία Γρανδίνου.

Ἡ θαλαμηπόλος ἀναβάσα τὸ ὄχημα, εἶπε ταῦτα πρὸς τὴν κυρίαν της.

Τὸ δ' ὄχημα ἐπανελάβε τὴν ὁδοιπορίαν, και στραφὲν ὀλίγον, ὤδευε τὴν πρὸς Παρισίους ὁδόν.

Μετὰ τρεῖς ὥρας ἐστάθη πρὸ τινος ξενοδοχείου τῆς ὁδοῦ Βίβου· ἡ δὲ ἐν τῷ ὄχηματι πενθοποροῦσα γυνὴ ἐνοικίασα ἀμάξιον, παρήγγειλε τῇ θαλαμηπόλῳ νὰ μετακομίσῃ τὰ σκεῦῃ εἰς τὸ οἰκημῆ της. φθάσα δὲ τὴν ὁδὸν τῆς εἰρήνης κατὰ τὸν ῥηθέντα ἀριθμὸν, ἠρώτησε:

— Ποῦ κατοικεῖ ἡ Κ. Γρανδίνου;

— Ἐν τῷ δευτέρῳ πατώματι, εἶπεν ὁ θυρωρὸς.

Ἄνέθη.

— Ἡ δὲ Κ. Γρανδίνου ἦτο ἐκεῖ.

— Τί ν' ἀναγγεῖλω; εἶπεν, ὁ ὑπηρέτης πρὸς τὴν ἐπισκεπτομένην, ἐγχειρίσασαν γραμματίδιον.

Ἄμα ὁ ὑπηρέτης ἐνεχείρισε τοῦτο τῇ ἐαυτοῦ Κυρίᾳ, αὐτὴ ἐγερθεῖσα, και σπεύσασα πρὸς τὴν αἰθούσαν ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας ἐκαίνης, δι' ἣν ἠρώτα λέγουσα:

— Σὺ εἶσαι, Ἰουλίᾳ μου;

— Ἐγὼ, φιλιτάτη.

Ἐξελθε λοιπὸν εἰς τὸ δωμάτιόν μου, ἵνα κατακλιθῆς, και συνδιαλεχθῶμεν ἀνέτως.

Ἀμφότεροι εἰσῆλθον εἰς τὸ πλησιέστερον τῶν δωματίων, πολυτελῶς και φιλοκάλως κεκοσμημένον.

Ἡξέυρεις, ὅτι σὲ ἐνόμισον ἀποθανοῦσαν, εἶπεν ἡ Κεκίλη, ἀπαλλάξασα τὴν φίλην της τοῦ ἔπενδύτου, και πῆλον αὐτῆς, και πάλιν ἐναγκαλισθεῖσα αὐτήν.

— Παρ' ὀλίγον, Ἄλλ' εὐρίσκα παρὰ σοὶ μεταβολὴν, φιλιτάτη Κεκίλη.

— Τῷ ὄντι.

— Ὑπανδρεῦθες;

— Ἡξέυρεις τίνα;

— Τὸν Κ. Ἐκτωρ;

— Μάλιστα.

— Εὐτυχεῖς;

— Λίαν. Σὺ ἔλειπες ἐκ τῆς εὐτυχίας μου, και ἴδου ἤλθες.

— Ὁ σύζυγός σου σὲ ἀγαπᾷ;

— Ὡ! οὔτε σὲ ἠγάπα τόσον, εἶπεν ἡ Κεκίλη, μειδιῶσα.

— Ἀλλὰ πῶς ὑπανδρεῦθες;

Ἡ προφητεία τῆς Καισαρίνας μὲ κατστάρξενι ἐνθυμῆσαι, ὅτι τὴν αὐτὴν ἡμέραν τοῦ συνοικεσίου μου σοὶ εἶπον, ὅτι κακῶς πράττεις, μὴ ἀκολουθοῦσα τὴν συμβουλὴν αὐτῆς. Ἡξέτασα δὲ, ἀν και ἐγὼ ἐμελλον νὰ εὐτυχῶ, ὑπανδρευθεῖσα αὐτόν. Πολλοὶ μὲ ἤτησαν ἀλλὰ πάντας ἀπεποιήθην. Κατὰ δὲ τὰς πανηγύρεις τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου τέσσαρας μῆνας περίπου μετὰ τὸ συνοικεσίον σου, αἱ τοῦ Μαιου μῆναιδες ἐπανῆλθον. Ἐν αὐταῖς δὲ ἦτο και ἡ Καισαρίνα. Τὴν συνεβουλεύθην. Καὶ ἐπειδὴ μ' ἔλεγαν, ὅτι προέβλεπε μεγάλας δυστυχίας, ἀπειλοῦσας σε, ἠρώτησα αὐτήν ἐάν ἠδύνασο ν' ἀποφύγῃ ταῦτα. Ἀλλὰ μοὶ εἶπεν, ὅτι ἦτο ἀδύνατον· διότι αἱ δυστυχίαι αὐταὶ οὔτε παρὰ σοῦ, οὔτε παρὰ τοῦ συζύγου σου προήρχοντο, ἀλλὰ παρὰ τινος συγγενοῦς τοῦ συζύγου σου, ἀσώτως διάγοντος. Δὲν εἶναι ἀληθές;

— Φεῦ! Ναι, ἐψιθύρισεν ἡ Ἰουλίᾳ.

— Τότε, εἶπεν ἡ Κεκίλη, ἠρώτησα αὐτήν, ἀν ὁ Ἐκτωρ, νυμφευόμενος ἄλλην, θὰ καθίστα αὐτὴν εὐτυχῆ. Μοὶ εἶπεν, ὅτι ἐπὶ πολὺ θὰ μείνῃ ἀγαπῶς, ἵνα παρηγορηθῇ ἐκ τῆς λύπης. Ἄλλ' ἐάν ἐγὼ περιποιούμην αὐτόν θὰ τὸν προσεικονοῦν. Πρὸς τούτοις δὲ, ὅτι οὐδὲν ἀπαίσιον προέβλεπεν εἰς τὸ μέλλον μου.

Μετὰ τοῦτο ἡ ἀπόφασίς μου ἐκραταιώθη. Ὁ δ' Ἐκτωρ μετὰ δύο μῆνας περίπου ἐπανῆλθεν, τεθλιμμένος ἔτι ὢν. Ὁ πατήρ του ἐξηκολούθει τὸ ἐπάγγελμά του, και ἀμφότεροι ἐσύχναζον παρὰ τοῖς γονεῦσί μου. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον παρηγορούμενος ὑπ' ἐμοῦ, ἐσυνείλιξε νὰ μὲ ἐπισκεπτόταται. Καὶ ἐν γένει ἀποφασίσασα νὰ τὸν ὑπανδρευθῶ, τὸ κατώριστα και πρέπει νὰ σοὶ ἐμολογήσω, ὅτι οὐδὲν ἄλλο μετεμελήθην.

Ἴδου ἅπαντα ἡ ἱστορία μου.

— Σὺ τὸν ἀγαπᾷς;

— Πολύ· διότι οὔτε πάθος οὔτε ἔριος δύναται νὰ κληθῇ τοῦτο, ἀλλὰ καλὴ και ἀγαθὴ ἀγάπη, εἰλικρινὴς, ἀληθὴς, ἀφοσίωσις, και ἐν γένει ὅ,τι ἀπαιτεῖται εἰς συνοικεσίον, ὅπερ μέλλει ἐπὶ πολὺ νὰ διαρκῆσῃ.

— Ὁ πατήρ δὲ και ἡ μήτηρ σου;

— Ἐχουσι καλῶς. Ἀπῆντησαν, ὡς ἐνοεῖς, μεγάλας δυσκολίας, ἵνα μὲ ἀποτρέψωσι ἐκ τοῦ συνοικεσίου τούτου. Μοὶ ἐπανέλαμβανον τὴν δυσαναλογίαν, μοὶ προεμήνουσαν παντοίας δυστυχίας. Ἐγὼ δὲ ἠέννάως τὴν προσητησαν τηρούσα, εἰς οὐδὲν ἐπήκουσα, και ἐνέδωκαν, ὡς συνήθως, νὰ πράξω, ὅτι ἡ βουλόμην. Νῦν δὲ ὑπερευχαριστοῦνται.

— Ἐλα λοιπὸν ἀληθῶς εὐτυχιστάτη;

— Εὐτυχιστάτη.

— Ἐν τούτοις ἐκρούσαν τὴν θύραν;

— Ἐξελθε, εἶπεν ἡ Κεκίλη.

Ἐρωτῶς τις εἰσῆλθε, φέρουσα ἐν ταῖς ἀγκάλας ἐαυτῆς βρέφος.

— Ἄ! ἐλησρόνησα τὴν θυγατέρα μου, εἶπεν ἡ Κ. Γρανδίνου, δεικνύουσα τῇ Κ. Δ' Ἐρμενῶνος θελκτικὸν τέκνον, μειδιῶν, και πρὸς αὐτὴν τὰς χεῖρας ἐκτεινον. Ἴδὲ πόσοι ὠραία εἶναι! Καὶ ἅμα ἡ Κεκίλη ἐπαρουσίασε τὸ βρέφος πρὸς τὴν φίλην της, ἐνηγκαλισθεῖσαν αὐτό.

— Ἡξέυρεις πῶς καλεῖται;

— Ὀχι.

— Ἰουλίᾳ, φιλιτάτη, ὡς σὺ.

— Τυχαίως;

— Οὐδέως· ἐπίτηδες, ἵνα εὐτυχῆσῃ.

— Ὡ! εἶθε νὰ μὴ δυστυχῆσῃ ὡς ἐγὼ!

— Ὅθὰ μοὶ διηγήθῃς τὰς λύπας σου, ἐλπίζω.

— Ἀποκρίπτω τι ἀπὸ σοῦ; Εἶπεν ἡ Ἰουλίᾳ, τείνασα τὴν χεῖρα πρὸς τὴν Κ. Γρανδίνου.

— Λοιπὸν! Ἄνεττα, περιελαθὲ ὀλίγον μετὰ τῆς μικρῆς, και πρόσχε, εἶπεν ἡ Κεκίλη τῇ τροφῷ, ἐξελθούτῃ μετὰ τοῦ βρέφους.

— Ἐν πρώτοις διὰ τί πενθεῖς εἰσέτι, τοσοῦτου χρόνου παρελθόντος ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς μητρός σου;

— Διὰ τὸν σύζυγόν μου.

— Τὸν Κύριον Δ' Ἐρμενῶνα! ! !

— Ἀπέθανε πρὸ ἐξ ἑβδομαδῶν.

— Καὶ περὶ ἐμοῦ τότε ὁμιλεῖς, ἐνθὺ σὺ δυστυχεῖς; Ὡσὲ μοῦ! Ἐγὼ σοὶ ὁμιλῶ περὶ τῆς εὐτυχίας μου, ἐνθὺ σὺ πάσχεις! Συγγνώμην, φιλιτάτη μου Ἰουλίᾳ, συγγνώμην σοὶ αἰτῶ!

— Παρηγοροῦμαι κἄν, διότι σὺ εὐτυχεῖς, ἄλλως, ἐάν ἐπάσχες ὡσαύτως, θὰ ἤμην ἀπαρηγόρητος.

Καὶ ἀπέμαξε τοὺς ὀφθαλμούς, ὅς πολλὰκις ἀπὸ τοῦ συνοικεσίου ἀπέμαξε, διότι πολλὰκις ἐκλαυσεν.

— Ἄλλ' εὐτυχῶ, ἐνθὺ ἔπρεπε σὺ νὰ εὐτυχῆς; διὰ τί δὲν ἠθέλησας; εἶπεν ἡ Κεκίλη.

— Μὴ μὲ ἐλέγξῃς.

— Τῷ ὄντι. Ἄς ἴδωμεν διηγήθητι ἅπαντα.

— Ἡξέυρεις, ὅτι ἡ μήτηρ μου ἀπέθανε πάραυτα, ἡ δυστυχῆς μήτηρ μου ἡ τοσοῦτον ἀγαπῶσα με! Καὶ δάκρυα κρουνηδὸν ἐβρέσαν ἐπὶ τῶν παρειῶν της. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ Κεκίλη δὲν ἠδύνατο νὰ κρατηθῇ ἐκ τῆς λύπης.

— Μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρός μου, εἶπεν ἡ Ἰουλίᾳ μὲ κατέπεισαν ὁ σύζυγός μου νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὴν Γαλλίαν τὴν τοσαύτας ζοφερὰς ἀναμνήσεις παρέχουσαν μοι, και νὰ περιηγηθῶμεν ὀλίγον πρὸς διασκέδασιν τῆς λύπης. Γινώσκεις πόσον ἠγάπων τὸν Ἐρρίκον. Ἐπραξα ὅ,τι ἠθέλησεν· ἐκτὸς τούτου μὲ συνεβούλευσε νὰ πωλήσωμεν τὴν Βαλγικουσίαν, λέγων, ὅτι δὲν ἠδύναμην νὰ διάγω ἐν αὐτῇ πλεον εὐφροσύνας. Ἐγὼ δὲ κεκμηκυῖα ὑπὸ τῶν τοσοῦτων ἀλγηδόνων, ἐνέδωκα. Πωλήσαντες δὲ τὴν Βαλγικουσίαν, ἀπεδηρήσαμεν εἰς Ἰταλίαν.

— Ὅτε δὲ ἀπεδηροῦμεν, ἠγγόνουν, ὅτι ὁ Ἐρρίκος ἐγκατέλιπε τῷ θεῷ του Γαβριὴλ μέρος τῶν χρημάτων ἐκ τῆς πωλήσεως. Ἄδυναταῖς νὰ ἐνοήσῃς, ὅποιος ἦτο ὁτός, φιλιτάτη Κεκίλη, και μαδοῦσα ὁ ἀμφι-

θάλλης, ὅτι οὗτος παρέσχεν ἡμῖν τοσαύτας δυστυχίας, ὅς ἡ δυστυχῆς μήτηρ μου, εὐτυχῶς δὲν εἶδεν, και ὑπ' ὧν ὁ σύζυγός μου ἀπέθανε τεθλιμμένος, και ἀπελιπισμένος, ἐνθὺ ἡ μήτηρ μου, ὡς εἶπον, πιστεύουσα, ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι θὰ εὐτυχῆσω. Ὁ δὲ θεὸς οὐδὲν διῆγεν ἀκολαστότητα. Ὑπανδρευθεῖσα και τὰ τῶν περιουσιῶν ἡμῶν ἐξετάσασα, εἶδον, ὅτι ὁ Ἐρρίκος οὐκ ἦν ἦτον, ἡ ὅσον ἐνόμισον πλούσιος. Μόλις ἐνέμενον αὐτῷ ἐξ ἡλιθίας λιτρῶν εἰσοδήματος, ὁ δὲ Βικρήνος οὐδὲν ἐκέκτητο. Ἡ μήτηρ μου ἐπεφύλαξε δι' ἐαυτὴν δέκα ἡλιθίας λιτρῶν εἰσόδημα, ἔδωκε δὲ εἰς ἡμᾶς δέκα πέντε, συμψιούσα μετ' ἡμῶν. Τὰ δέκα ἡλιθίων εἰσόδημα, ὅπερ ἔτι ὁ Ἐρρίκος ἐκέκτητο, ἐδώρησε τῷ θεῷ του, ὑποσχέζοντι νὰ βελτιωθῇ, και ἐπαρκῆται εἰς τοῦτο.

Ἐπὶ ἐν ἔτος διηγῶμεν ἀρκετὰ εὐτυχῶς, εὐτυχῶς μὲν, εἰ και ἐκαστοτε ἐταράττετο ἕνεκ τοῦ θεῷ του, κρῖπτον ὡς οἷόν τε τὴν παραχῆν του, ἦν ἔμως ἐνόουν. Γινώσκεις, ὅτι ἡ ἀγαπῶσα γυνὴ διαγινώσκει τὰ ἀπόκρυφα τοῦ συζύγου ὡς ἐπὶ βιβλίου. Ὁ θεὸς του Γαβριὴλ ἐπισκέπτετο μὲν ἡμᾶς ἐκαστοτε, ἀλλὰ πάντοτε ἤρριζον πρὸς ἀλλήλους. Δις δὲ ἡ τρεῖς ἠκροάσθη ἐν τῇ θύρᾳ, και πάντοτε ἤκουσα τὸ ὄνομα τῆς Μαρκεσίας δε Κ. . . ἀναμειγνόμενον ἐν ταῖς συνδιαλέξεσιν.

— Ἡ Μαρκεσία δε Κ. . . εἶπεν ἡ Κεκίλη ἐκπεπληγμένη.

— Μάλιστα, φιλιτάτη, ἡ Μαρκεσία δε Κ. . . συνετηρεῖτο ὑπὸ τοῦ Βαρόνου, και ἕνεκ τούτου ὁ Δ' Ἐρμενῶν ἤλεγεν ἀενάως τὸν θεῷ του διότι γινώσκει πόσον ἀσώτως διάγει αὐτὴ.

— Τάλαινα! Πῶσα ἐμελλες νὰ υποφέρῃς!

Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι οὐδέν. Ἄδυναταῖς νὰ ἐνοήσῃς τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ μου αἴσχος, ὁσάκις ἤκουον τὸν Βαρόνον, ἐλεγχόμενον ὑπὸ τοῦ συζύγου μου!

Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἡμικτηνωθεῖς ἐκ τοῦ παρελθόντος βίου, και τοῦ τελευταίου πάθους, ἐμμανῶς ἐρῶν τῆς γυναικὸς ταύτης, μοὶ ἐνεποίει ἀπαρέσκεϊαν, ἦν ἀδυνατῶ νὰ σοὶ εἶπω. Ὁ Γέρων οὗτος ὁ τριπλασίαν ἡλικίαν τοῦ ἀνέμου του ἔχων, ἐρυθρίων πρὸ αὐτοῦ, μοὶ ἐνεποίει αἴτχος ἅμα και οἶκτον. Ἄδυνατῶ πρὸς δὲ νὰ σοὶ περιγράψω τὸν εὐτελεῖ αὐτοῦ χαρακτῆρα ὅσον ἐγήρασκε, τοσοῦτον τὰ τελευταῖα τῆς τιμῆς και χρηστότητος αἰσθημάτων ἐσβέννυντο.

Ὁ δ' Ἐρρίκος ἐνόησε μοὶ ἔλεγεν: Ὁ ἄνθρωπος οὗτος θὰ πράξῃ τι αἰσχρὸν, ἵνα προμηθευθῇ χρημάτων, ἀν δὲν δώσω αὐτῷ.

— Δίδε, φιλιτάτη, ἔλεγα πάντοτε, ἴσως βελτιωθῇ.

— Οὐδέποτε ἀπεκρίνετο ὁ Ἐρρίκος, διάγων ὅλην τὴν ἡμέραν τεθλιμμένος.

Ἐνόησε ἔλεγον πρὸς τὸν σύζυγόν μου.

— Κατάγγειλον τὸν θεῷ σου ὡς παράφρων, ἔν' ἀπαγορευθῇ αὐτῷ ἡ τῆς περιουσίας διαχείρισις. Δὲν εἶναι δύσκολον.

— Δὲν δύναμαι, ἀπεκρίνετο· ἴδια μὲν τὸν ἐλέγχω ὡς οἷόν τε ἀσχηρῶς, ἀλλὰ δὲν τολμῶ νὰ τὸν περιβρίσω και δημῶσα. Εἰς τούτον μ' ἐνεπιστάθη

ὁ πατήρ μου· οὗτος μὲ ἀνέβρεψε· μὲ ἀγαπᾷ ἐκ ψυχῆς, γινώσκω, ἀλλὰ μὲ καθιστᾷ δυστυχῆ.

Ἐν τούτοις ἀποθανοῦσά τῆς μητρός μου, ἐπόλησα τὴν Βαλγενκούσαν. Ὁ δ' Ἑβρίκος μοι ἐκρυψε τὰς ἀληθεῖς αἰτίαι, δι' ἃς τὴν Γαλλίαν ἐγκατελίπομεν. Ὁ θεὸς τὸν Γαβριὴλ δαπανήσας τὰς ἑκατὸν εἰκοσι χιλιάδας φράγγων, ἔπερ ὁ σύζυγός μου τῶ ἀρῆσε, νυμφευόμενός με, κατήντησεν ἐκ νέου εἰς ἀπελπίσταν. Ὁ δ' Ἑβρίκος ἔκαμε καὶ τελευταίαν θυσίαν, δούς πενήτηκοντα χιλιάδας φράγγων, καὶ ἵνα μὴ παρίσταται εἰς τὰς ἐξηκοντούτεας αὐτοῦ ἀσωτίας, ἀπέλλε λέγων. Ἐπραξα, ὅτι ὤφειλον, ὁ θεὸς μου ἄς γείνη, ὅτι γείνη.

Διὰ πάντα δὲ ταῦτα, συναφθέντα μετὰ τοῦ τῆς μητρός μου θανάτου, δὲν ἠτύχουν, ὡς ἐνοεῖς. Ἐθλιβόμην, ἠσθένουν ἢ οὐδέποτε ἀσθενήσασα!

Ὁ Ἑβρίκος δὲν εὐχαριστεῖτο τόσον νὰ διάγῃ μετ' ἐμοῦ. Ὁ χαρακτήρ μου ἐκ τῶν ἀπροσδοκῆτων δυστυχιῶν ἠλλοιώθη, καὶ πρέπει νὰ ὁμολογήσω, πολλὰκις ἀνεμνήσθην τῆς προφῆσίως τῆς Καισαρίνας. Ἴνα δὲ ἀποφυγῶμεν τὰς προβλεπομένας λυπηρὰς εἰδήσεις, δὲν εἶπομεν εἰς οὐδένα τοῦ ἀπεδημοῦμεν, οὐδὲ εἰς σέ. Ἀλλὰ μὲ τῶν ἡμερῶν ὁ Ἑβρίκος ἐλαβεν ἐπιστολὴν, ὡχραίας ἐκ τῶν πρώτων αὐτῆς λέξεων.

Πλησιάσασα δὲ αὐτὸν, κρώτησα τί εἶχε.

Μοι ἐνεχείρισε τὴν ἐπιστολὴν, παρὰ τοῦ θείου τοῦ πεμπομένου, ἧς τὸ περιεχόμενον ἦτο τόδε.

« Φίλτατε ἀνεψιέ· Ὅταν θὰ λάβῃς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην θὰ ἦμαι τεθνηκώς. Δὲν ἔχω πλέον χρήματα. Ἡ Μαρκεσία Δε Κ. . . ἀνευ τοῦ ἔρωτος τῆς ὁποίας ἀδυνατῶ νὰ ζήσω, μὲ ἀπέβαλε. Δὲν ἔξεύρω τί νὰ γείνω. Οὔτε πάντα δὲ σοὶ γράφω· ταύτην τὴν ἐπιστολὴν ἔπεμψα εἰς ὄλας τὰς μεγαλοπόλεις τῆς Ἰταλίας. Συγχώρησάν μοι διὰ τὴν παρεχομένην σοὶ θλίψιν. Φεῦ! Ἡ εὐδαιμονεστέρα τοῦ βίου μου στιγμὴ εἶναι ὁ ἐμὸς θάνατος. »

Ὁ αἰετοπε ἀγαπῶν σε θεὸς σου
Γ. Δ' Ἑρμενῶν.

— Τὴν ἀνέγνωσες; εἶπε.
— Μάλιστα, εἶπον, ἀθυμήσασα ἐκ τῆς εἰδήσεως ταύτης.
— Ἄκουσον, εἶπε σιγαλῆ τῆ φωνῆ πρέπει ν' ἀναχωρήσωμεν.
— Διὰ τί;
— Ἐπειδὴ, μοι ἀπεκρίθη, διατάξας ἐπ' ὀλίγον, καὶ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ταπεινῶν τὴν φωνὴν του, ὁ θεὸς μου, ἀν ἀληθὲς ἦναι ὅ,τι μοι γράφει, δὲν θὰ τελειώσῃ πρὶν ἢ ἀτιμῶν τι πράξῃ.
— Ὡ! θεὸς μου! ἀνέκραξα, ἄς ἀναχωρήσωμεν τάχιστα.
— Ἀναχωρήσαντες, ἐφθάσαμεν εἰς Σενλίδα.
— Ναί, ἔμαθον ταῦτα, εἶπεν ἡ Κεκίλη.
— Παρὰ τίνας;
— Παρὰ τῆς μητρός μου.
— Λοιπὸν γινώσκεις, ὅ,τι συνέβη.
— Τῶ ὄντι, δὲν σοὶ ὠμίλησα περὶ τούτου κα-

τ' ἀρχαί, φοβούμενη, μὴ σ' ἐνοχλήσω. Ὁ Κ. Δ' Ἑρμενῶν, ἀπειρα παθὼν, δὲν ἠδυνήθη νὰ διάγῃ ἀνευ χρημάτων, καὶ πρὸ πάντων νὰ μὴ βλέπῃ τὴν Μαρκεσίαν Δε Κ. . . ἔσφαλε. Ναί, εἶπεν ἡ Κεκίλη.

Καὶ ἔξεύρεις τίνα ἠπάτησεν;
— Ὅχι, διότι ὁ σύζυγός μου δὲν μοι εἶπε.
— Τὸν πατριὸν μου, ἢ δὲ ὑπογραφή ἦτο γνωστοῦ ἐμπόρου. Τὰ ἀποτελέσματα ἐξέοντο ἀνευ δημοσολίας. Ἡμέρας τινὰς πρὸ τῆς λήξεως ὁ Κ. Δ' Ἑρμενῶν προσέπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Κ. Γρανδίνου, ὡμολόγησεν αὐτῶ πάντα.

Οὗτος μὲν ἤθελε νὰ περῆν τὴν ὑπόθεσιν, μὴ ἀνεχόμενος νὰ ὑπερβάλῃ ὁ σύζυγός σου τὸν υἱόν του. Ὁ δ' Ἐκτωρ κατέβησεν νὰ πληρωθῶσιν, οὐδὲν γινώσκοντες τὰ συμβῆντα· διότι οὔτε αὐτὰς, οὔτε ὁ πατήρ αὐτῶν, πρᾶκλήθεις, ὠμίλησε περὶ αὐτῶν. Ἀρῶν δὲ ἐφθασεν ὁ σύζυγός σου εἰς Σενλίδα, ἔμαθε τὰ πάντα παρὰ τοῦ Ἐκτορος. Σὺ δὲ ἐν τούτῳ διέτριβες ἐν Παρισίοις. Δὲν εἶναι ἀληθές;
— Ναί.
— Ὁ σύζυγός σου πληρώσας τὰ συναλλάγματα, ἀνεχώρησε πάραυτα.
— Ναί, ἀλλὰ μὴ δύνηθαι νὰ κρατήσῃ τὴν ἀφένισαν ἡμᾶς ὄργην· διότι, τοῦ θείου ἀποθανόντος, ἠδυνάμεθα νὰ εὐτυχίσωμεν. Ὁ Ἑβρίκος μὴ δύνηθαι νὰ παρηγορηθῇ διὰ τὴν προσγενομένην αὐτῶ ἀτιμίαν, καὶ τὰ σφάλματα τοῦ Παρίνου, ἐπορεύθη κατὰ τοῦ Μαρκεσίου Δε Κ. . . , καὶ ἐράπισεν αὐτὸν διὰ τῆς αὐτοῦ συζύγου διάγοντα, καὶ αἴτιον τῶν δυστυχιῶν ἡμῶν ὄντα.

Οὗτος δὲ ῥαπισθεὶς, οὐδὲν εἶπεν, ἀλλ' ἔγραψε τούτο πρὸς τὸν υἱόν του, μὴ ἐκδέτων καὶ τὰ αἴτια. Ὁ δ' υἱός, ἀξιωματικὸς ἐν Ἀφρικῇ ὄν, ὡς εἶδομεν, καὶ γενναῖος, ἐξήτησεν ἀδειαν, ἵνα ἐκδικήσῃ τὸν πατέρα του, ἀτιμασθέντα.

Μετὰ δύο μῆνας πρῶταν τινὰ, ἐνῶ διετρίβομεν ἐν Νίκῃ, ἀναγκαίου καθιστάντος τοῦ μεσομερηνίου αἴερος ἐνεκα τῆς πασχούσης ἐκ τούτων ὑγείας ἐμοῦ, παρουσιάθει ὁ κόμης Δε Κ. . . , ἦρκε παρὰ τοῦ συζύγου μου λόγον τῆς κατὰ τοῦ πατρὸς ἐκτου ἕβρεως.

Ἐμονομάχησαν, καὶ μοι ἔφεραν τὸν σύζυγόν μου μετὰ σφαίρας ἐν τῷ στῆθει.
Τρεῖς δὲ ἡμέρας μετὰ τὴν μονομαχίαν ταύτην ὁ Ἑβρίκος ἀπέθανεν.

Ἐγὼ δὲ καθένησα βαρέως, καὶ ἄμα ἤρχισα ν' ἀναλαμβάνω, ἰδοὺ ἦλθον ἐνταῦθα. Καὶ τοι μὴ οὐσα εἰκοσαετής, ὑπέστην τοσαῦτα θεινά, καὶ τῶν ἐπακολούθων προστιθεμένων, ἀγνωστὸν τί θὰ γείνη!

— Ἐλπίζουσα, εἶπεν ἡ Κεκίλη, λαθούσα τὰς χεῖρας τῆς φίλης τῆς, δὲν θὰ μὰς ἐγκαταλείψῃς πλέον.
— Ἀστυεύσασα.
— Καὶ ἐν γένει ζῶσα μετ' ἡμῶν, θὰ διασκεδάσῃς τὴν λύπην σου, πρὸς δὲ θὰ ἴδῃς πᾶσαν ὁ Ἐκτωρ εἶναι ἀγαθός, καὶ πόσον θὰ σὲ ἀγαπήσῃ, καὶ ἐκ τούτου θὰ παρηγορηθῇ. Ἐν τῇ ἡλικίᾳ ἡμῶν παρηγοροῦνται. Μῆσαι νέα, ὠραία, θὰ ὑπανδρευθῇς πάλιν.
— Οὐδέποτε.

Μὴ λέγε τούτο. Τί σοὶ ἐναπελείφθη ἐκ τῆς παρουσίας σου;
— Πλέον τῶν ἑκατὸν πενήτηκοντα χιλιάδων φράγγων.
— Ἐμπιστεύθη ταῦτα εἰς τὸν Ἐκτορα, καὶ μετὰ δέκα μῆνας θὰ διπλασιασθῶσιν. Ὡ! ὁ Ἐκτωρ εἶναι ἐπινοητικὸς, ὡς ὁ πατήρ του, ὅστις τοσαῦτα ἐξέποιήσε, τοσαῦτα συνοικέσια, καὶ παντοίας ὑποθέσεις ἐξέτελεσεν, ἀφ' ὅτου ἤρχισεν νὰ μετέρχεται τὸ ἐπάγγελμά του, ὅσα οὐδέποτε. Νῦν θὰ ἴδῃς τὸν σύζυγόν μου, ἢ μᾶλλον τὸν σύζυγόν σου, εἶπεν ἡ Κεκίλη μειδιῶσα· διότι ἐὰν ὑπάρκουν, θὰ ἦτο σός.
— Φεῦ! κάλλιον θὰ ἔπραττον.
— Νῦν εἶναι πάραυτα. Ἐὰν ἐγίνωσκον, ὅ,τι θὰ συνέβαινε, περιμένουσα, θὰ ὑπεχώρουν.
— Πάντοτε λοιπὸν ἀστυεύσασα;
— Πάντοτε, τὸ βλέπεις.
Ἡ Κεκίλη ἔκραυσε τὸν κῶδωνα.
— Παρακάλεσον τὸν Κ. Γρανδίνον νὰ ἔλθῃ, εἶπε τῇ θαλαμηπόλῳ.
Ὁ δ' Ἐκτωρ ἐφθασε μετ' ὀλίγον, οὐδόλως ἐλπίζων, ὅτι ἡ Ἰουλίᾳ ἦτο αὐτόθι.
— Φιλτάτῃ μου, εἶπεν ἡ Κεκίλη, σοὶ παρουσιάζω τὸν Κ. Ἐκτορα Γρανδίνον, τὸν σύζυγόν μου.
Ἡ μὲν Ἰουλίᾳ ἠγέρθη, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ συμβολαιογράφου δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὴν φωνὴν του, ἀναγνωρίσας αὐτήν.
— Σοὶ ἀναγγέλλω, εἶπεν ἡ Κ. Γρανδίνου, στραφεῖσα πρὸς τὸν σύζυγον αὐτῆς, ὅτι ἡ Ἰουλίᾳ εἶναι χήρα, καὶ θὰ μείνῃ παρ' ἡμῖν. Ἄ! Νῦν χήρας οὖσης αὐτῆς, λυπεῖσαι νυμφευθεὶς με. Ἐὰν ἦσο ἀγαθός, τὴν περιουσίαν σου, τὸν ἔρωτα, τὸ ἄνθος θὰ παρεχώρεις αὐτῇ. Παρηγορήθητι, Ἐκτωρ μοι, ἀδύνατον πλέον.
Ἡ Κεκίλη προσηέθη τοσοῦτον θελκτικῶς πρὸς τὴν ὄλως φυσικὴν κίνησιν τὴν ὑπὸ τῆς θεᾶς τῆς Ἰουλίᾳς εἰς τὸν σύζυγον αὐτῆς προσγενομένην, ὥστε οὗτος αὐτὴν μὲν ἠσπάσατο ἐπὶ τοῦ μετώπου, πρὸς δὲ τὴν Ἰουλίαν ἐξέτεινε τὴν χεῖρα.

10.

Ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς ἡμέρας ἡ Κ. Δ' Ἑρμενῶνος ἐμενεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Κ. Γρανδίνου. Ἐπανεῖδε πάντας τοὺς γνωστοὺς αὐτῆς, τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα τῆς Κεκίλης, καὶ τὸν ὡς αὐτοῦ θυγατέρα ἀγαπῶντα αὐτὴν πατέρα τοῦ Ἐκτορος.
— Ὅ,τι εἶπε πρὸς αὐτὴν ἡ φίλη τῆς, ἐγένετο. Ὁ Ἐκτωρ ἐδιπλασίασε τὴν περιουσίαν τῆς, ἀλλ' ἀκουσίως ἢ διηνεκῆς παρουσία τῆς γυναῖκος αὐτῆς, ἦν τοσοῦτον ἡγάπησε, καὶ οὐδόλως ἠδύνατο νὰ λησμονήσῃ, ἐναποεῖ αὐτῶ ἐκάστοτε ἀφηνειοῦς θλίψεις, μὴ λανθούσας οὔτε τὴν Κεκίλην, οὔτε τὸν πατέρα αὐτοῦ, οὔτε τὴν Ἰουλίαν.
Αὕτη δὲ διεκρίνωσε τῇ φίλῃ αὐτῆς, ὅτι ἐμελλε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν οἰκίαν τῆς.
— Ἐνοῶ τὸ εὐγενὲς αἰσθημα τὸ ἀναγκάζον σε, εἶπεν ἡ Κεκίλη. Διέκρινας τὴν ἐπὶ τοῦ συζύγου μου ἐπιβόησόν σου, καὶ φοβέσαι, μὴ, μένουσα ἐνοχλήσῃ με. Ἐπιλοποῦ τὴν Ἐκτορα.

ναί τοιοῦτος ἢ ἄλλοιός· διότι ἐκ τούτου δηλοῦται ἡ αἰσθητικότης αὐτοῦ. Μάλλον εἰσέτι μετ' ἡμῶν, φιλιότητι, ἢ ἀνακουφισθῆς ἐκ τῶν θειῶν. Ἐὰν ἀπέλθῃς, ἴσως λυπηθῇ.
Αἱ δύο φίλαι ἐνηγκαλιόθησαν ἀλλήλας.
Ἡ Ἰουλίᾳ λοιπὸν ἔμεινεν εἰσέτι.
Τὸ καθ' ἑαυτὸν ὁ πρῶτον συμβολαιογράφος εἶπε ταῦτα τῶ ἑαυτοῦ υἱῷ.
— Μὴ παρατρεῖσαι ἕνεκα ἐμοῦ, εἶπεν, ἀγαπᾷς πάντοτε τὴν Κ. Δ' Ἑρμενῶνος.
— Ὅχι, πάτερ, δὲν τὴν ἀγαπῶ πλέον, ὡς ἄλλοτε, ἀλλ' ἀφ' ὅτου διατρίβει ἐνταῦθα, μετεβλήθη κατὰ τι.
— Πρέπει νὰ διορθωθῇ τούτο πρὸς καθήκοντα σοῦ καὶ τῆς σεαυτοῦ συζύγου.
— Δὲν δυνάμεθα, πάτερ, ν' ἀποπέμψωμεν τὴν Κ. Δ' Ἑρμενῶνος.
— Ὅχι, ἀλλὰ νὰ τὴν ὑπανδρεύσωμεν.
— Ἀληθῶς, ἐφέλλισεν ὁ νέος, μὴ προσδοκῶν τοῦτο. Κάλλιον εἶναι. Προσηκόντως λέγετε ταῦτα, πάτερ. Ἀλλὰ τίς θὰ νυμφευθῇ αὐτήν.
— Ὁ Ἰούλιος Δ' Ἰβρῷ.
— Τὴν ἀγαπᾷ;
— Μάλιστα.
— Καὶ αὕτη;
— Αἴτη δὲν τὸν ἀγαπᾷ, ἀλλὰ θὰ τὸν ἀγαπήσῃ. Εἶναι νέος, πλούσιος, καὶ ὠραῖος.
— Τῶ ὄντι, θὰ τὸν ἀγαπήσῃ ἀδιστακτικῶς, ἐφίβρισεν ὁ Ἐκτωρ. Καὶ ἀφθεις διὰ τῆς χεῖρας τοῦ μετώπου αὐτοῦ, ὡς ν' ἀποδιώξῃ ἐπιμόνον ἰδέαν, ἐξηκολούθησεν.
— Ὅστις νυμφευθῇ αὐτὴν θὰ εὐτυχίσῃ.
— Οὕτω νομίζεις;
— Ναί.
— Λοιπὸν θὰ εἶπω πρὸς τὴν Κεκίλην, ἵνα ὁμιλήσῃ τῇ Ἰουλίᾳ.
Ὁ Ἐκτωρ μετὰ τὴν συνδιάλεξιν ταύτην ἐνεκλείσθη ἐν τῷ δωματίῳ του. Δὲν γινώσκοντες τί ἔπραττε, τούτο μόνον, ὅτι, ἐξελθὼν, εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐρυθρούς, ὡς ἐὰν ἔλαυσεν.
Ἐν τούτῳ ὁ πατήρ τοῦ Γρανδίνου εἶπε τῇ νύμφῃ αὐτοῦ, ὅτι ἀπεφάσισε, καὶ παρεκάλεσεν αὐτὴν νὰ ἐρωτήσῃ περὶ τούτου τὴν Ἰουλίαν.
Αὕτη δὲ εἶπε τῇ Κεκίλῃ.
— Ὅθι πράξω, ὅ,τι θέλεις.
— Λοιπὸν! Νὰ μὴ ὑπανδρευθῆς εἰσέτι.
— Διὰ τί;
— Ἴνα μὴ λυπηθῶμεν τὸν Ἐκτορα.
— Τί ἐνοεῖς;
— Ὅτι σὲ ἀγαπᾷ, καὶ ἐὰν ἐγκαταλείψῃς νῦν τὴν οἰκίαν ἡμῶν, ἐγὼ θὰ ὑποφέρω. Σὲ παρακαλῶ λοιπὸν νὰ μείνῃς εἰσέτι. Ἐξ μῆνας.
Ἡ Κεκίλη κατὰ ταῦτα δὲν ἐπράξεν ὡς εἰλικρινὸς σύζυγος, καὶ πνευματικῶς γυνή.
Οἱ ἔξ μῆνες παρήλθον, ἐν οἷς αὕτη περιεποίησατο οὕτω φιλοφρόνως καὶ περισπούδαστως τὸν αὐτῆς σύζυγον, ὥστε ἐλησμονήσασεν, ὅτι αὕτη ἐπέβηκε νὰ λυ-

Ο δὲ Κ. 'Ιούλιος Δ' 'Ιβρὺ τὸ καθ' ἑαυτὸν περι-
πειεῖτο τὴν 'Ιουλίαν, ἀνυπομόνως περιμένουσαν τὴν
συγκατάθεσιν τῆς ἐκείνης φίλης.

— Συγκατατίθημι, εἶπεν ἡ Κεκίλη μὲτ' τῶν ἡμε-
ρῶν, ἐκτείνασα τὴν χεῖρα πρὸς αὐτήν.

— Οὐδὲ Κ. 'Ἐκτωρ; εἶπεν ἡ 'Ιουλία μετὰ μει-
διάματος, οὐ τὴν ἐνοίαν μόνη ἡ Κεκίλη ἠδύνατο νὰ
ἐνοήσῃ.

— Συγκατατίθεται, ὡς ἐγώ.

Τὸ συνοικέσιον ἐγένετο. Ἄλλ' ὁ Κ. Δ' 'Ιβρὺ ἀθρο-
νεῖ σχεδὸν πάντοτε, ἐνῆ ἡ Κεκίλη μετὰ τοῦ συζύγου
ἐαυτῆς εὐτυχῶσιν, οὐδενὸς κωλύοντος.

Ἐὰν διέλθῃτε ἐκ τῶν 'Ηλυσιῶν πεδίων κατὰ τινα
ἐορτὴν, εἰσέλθετε εἰς τὸ παράπηγμα, ἐπὶ τοῦ τεχνο-
σῆμου τοῦ ὀποίου θὰ ἴδῃτε· α Ζῶα ἄγρια, δαμαζό-
μενα ὑπὸ τῆς Καισαρίνας. »

Ὁμιλήσατε πρὸς ταύτην περὶ τῆς Κεκίλης καὶ 'Ι-
ουλίας, καὶ θὰ σὰς διηγηθῇ, ἐὰν ἐπιθυμῆτε τὴν ἱστο-
ρίαν ταύτην ἐκτὸς τῶν περὶ τοῦ Κ. Γαβριήλ.

Ἡ Κεκίλη τυχοῦσα ποτὲ ἐν τῷ παραπήγματι τῆς
μάντιδος κατὰ τινα ἐπέτειον ἐορτῆν τοῦ 'Ιουλίου, εἶ-
πε πρὸς αὐτήν, ὅτι ἀκριβῶς ἡ πρόβησις ἐπραγματώ-
θη. Ἡ δὲ Καισαρίνα, ἐρωτημένη διηγεῖται ταῦτα.

Ἄν δὲ πιστεύητε ταύτην, ἐρωτήσατε περὶ τοῦ μέλ-
λοντος τῆς 'Ιουλίας, καὶ θὰ σὰς εἴπῃ, ὅτι τὸ δεύτε-
ρον συνοικέσιον δὲν θὰ ᾖναι εὐτυχέστερον τοῦ πρώ-
του. Ἄλλ' ὅτι ὁ 'Ιούλιος Δ' 'Ιβρὺ θ' ἀποθάνῃ νέος, ἀλ-
λ' εὐτυχῶς θὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτῇ τέκνον, παρηγοροῦν
τὰ δεινὰ τῆς. Ἄλλ' ἐὰν ὑπῆκουεν αὐτῆς, καὶ ὑπαν-
δρεύετο τὸν 'Ἐκτορα, θὰ ἦτο ἡ εὐτυχέστερα τῶν γυ-
ναικῶν, οἷα εἶναι ἡ Κεκίλη.

Ὁ δὲ Βουρδαλοῦς σκέπτεται πάντοτε, ἀλλὰ τῶν
δυνάμεων τοῦ ἐκλειπούσων, δὲν δύναται νὰ τέρψῃ, εἰ-
μὴ διὰ πεντήκοντα λιτρῶν.

ΤΡΑΟΣ.

Γ. Δ. Ζ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

ΤΗΣ

ΕΛΛΑΔΟΣ. (*)

* Ἀρθρον Πρώτον.

Ἀρθροῦ ὁ Θεμιστοκλῆς, ἐλεγχεῖς ὡς ἀνὴρ ἀπο-
λις, ἀπεκρίθη ὅτι πόλιν εἶχε μεγίστην τῶν Ἑλληνι-

(*) Μεταφράσθη, ἀλλ' οὐχὶ ὁλοσχερῶς, κατ' αἰτησίαν τι-
νων ναυτικῶν μὴ ἰδοῦσαν τὴν Γαλλικὴν, ἐκ τοῦ ἐν Ἀθήναις
ἐπιδομένου περιοδικοῦ συγγράμματος ὁ Θεμιστοκλῆς τῆς
Ἀνατολῆς.

δων τὰς διακοσίας τριῆρεις αἰτίνες κριστάντο αὐτῶ
βοηθοί, δὲν ἐπαύσαν οἱ Ἕλληνες τοῦ νὰ θεωρῶσι τὴν
θάλασσαν σύμμαχον μὲν ἰσχυρότατον ἐν ὧρα πο-
λέμου, πηγὴν δὲ θαυμάσιαν πλοῦτου καὶ πολιτι-
σμοῦ ἐν εἰρήνῃ ἢ ἱστορία, εἰ καὶ ἀτελῶς περιώσασα
τὰ γεγονότα, ἀναμνηστικῶς μὲν κατὰ θάλασσαν
ἀνδραγαθήματα τῶν ἡμετέρων προγόνων. Ὅτι εἰσέτι
ἡ ναυτιλίαν δὲν εἶχεν ἐξεληθῆ τῶν σπαργάνων αὐτῆς,
οἱ Ἕλληνες κατέκτησαν δι' ἄλλεπαλλήλων θριάμβων
τὸ κράτος τῶν ὠκεανῶν, καὶ ἐπεχείρησαν ἀτρόμητοι
μακρὰς καὶ ἐπικινδύνους ναυσιπορίας. Ἐπισκέφη-
σαν τὴν τε Μικρὰν Ἀσίαν, καὶ Θράκην, καὶ Πόντον,
καὶ Ἀφρικὴν, καὶ Ἰταλίαν, καὶ τὴν Γαλατικὴν, καὶ
καθίδρυσαν πολυαριθμούς ἀποικίας, αἰτίνες, ὑπερ-
βαλοῦσαι κατὰ τὴν ἐνέργειαν καὶ αὐτὰς τὰς μητρο-
πόλεις, ἐπεδόθησαν μετὰ πλείστου ζήλου εἰς τὴν ἐμ-
πορίαν, καὶ προεχώρησαν μέχρι θαλασσῶν τῶν ὀ-
ρειῶν ἢ ὑπαρξίς ἐθεωρήθη ἐπὶ πολλὸν χρόνον μισθώδης.
Ἡ Ῥωμαϊκὴ ἐξουσίαν, εἰ καὶ ἀπιστοῦναι τὴν ἐλευθε-
ρίαν τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὰ εἴχη τῆς Κορίνθου, τὰς
προόδους ἡμῶν καὶ τὴν ἐπιβράτησιν τῆς ναυτιλίας
αὐτῆς δὲν ἐδυνήθη ν' ἀναγκάσῃ· ὑποταχθεῖσα ὑπὸ
τῶν νικηφόρων ἀετῶν τῆς αἰετῆς πόλεως, ἡ Ἑλλάς,
καθυπέταξε καὶ αὐτὴ τὴν πόλιν ταύτην εἰς τὸν ἴδιον
ζυγὸν τοῦ πολιτισμοῦ, τῶν ἐπιστημῶν, τῶν τεχνῶν
καὶ τῆς βιομηχανίας, καὶ διὰ πλείων Ἑλληνικῶν ὁ
Ὀκτάβιος καὶ ὁ Ἀντώνιος ἀντηγωνίσθησαν ἐν Ἀκτίῳ
ὑπὲρ τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ κόσμου.

Ὅτε δὲ μετὰ ταῦτα, τὰ σκήπτρα τοῦ Ἀθηναίου
πολιτισμοῦ μεταφέρθησαν εἰς Βυζάντιον, εἰς τὴν Ἑλ-
ληνικὴν ταύτην ἀποικίαν, γνωστοτάτην ἤδη διὰ τε
τὸν πλοῦτον καὶ τὴν πολυτέλειαν, οἱ κάτοικοι τῆς
ἀνατολικῆς αὐτοκρατορίας, καὶ τοὶ ἀνάγκαι μαχόμενοι
πρὸς φύλα βάρβαρα, καὶ τοὶ διακρούμενοι ὑπὸ ἐμφυ-
λίων ἐξιδαν, ἐξηκολούθησαν ἡμῶν διασχίζοντες τὰ
πελάγη. Τὰ πλοῖα αὐτῶν ἐπεσκέπτοντο τοὺς λιμένας
τῆς Γαλατίας, τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς, με-
τέβαινον εἰς τὰς Ἰνδίας, ἢ Γαποβράνην κατέστη τὸ
κοινὸν αὐτῶν ἐμπορεῖον, καὶ ἡ σημαία τῶν αὐτο-
κρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκυματίζετο ἀπὸ
τοῦ Περσικοῦ κόλπου μέχρι τῶν Σινικῶν παραλίων.

Κατὰ τὴν ἱστορίαν, ποτὲ ἀσέλοι τρομερώτεροι καὶ
πολυαριθμότεροι δὲν ἐξωπλίσθησαν, οὐδὲ κατὰ θά-
λασσαν ἐγένοντο ἀνδραγαθήματα, ὅποια ἐπὶ τῶν βυ-
ζαντινῶν αὐτοκρατόρων. Ἑλληνικαὶ ἦσαν ὅλαι σχε-
δὸν αἱ τριῆρεις, αἰτίνες, ἐξορησάσαι ἐκ τοῦ Παιραι-
ῶς ὑπὸ Κρίσπον υἱὸν Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου,
καὶ διελθοῦσαι βία τὸν Ἑλλησπόντον, κατεναυμά-
χησαν τὰς δυνάμεις τοῦ Λικυννίου ναύαρχου Ἑλλῶν
ἦτο Νικήτας ὁ Ὀρίφας, δεῖτις, ἐπὶ μὲν Βασιλείου τοῦ
Μακεδόνα, κατεπόντισεν τὸν στόλον τῶν Ἀράβων ἐν
τῇ Προποντίδι, ἐν ἔτος δὲ μετὰ ταῦτα, τὸ 883, δι-
εβιάσας διὰ τῆρας διὰ τοῦ Πελοποννησιακοῦ ἰσθμοῦ,
ἐντὸς μιᾶς μόνης νυκτὸς, τὰς τριῆρεις αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ
Σαρωνικοῦ εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ἐπέπεσαν αἰ-
φνης κατὰ τῶν Ἀράβων καὶ ἐξηφάνισεν τοὺς στό-
λους αὐτῶν.

Τὴν ἀρχὴν ταύτην τοῦ Ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ

Σκόπελος	—
Ἀμαλιόπολις	—
Κόρινθος	500
Μεσολόγγιον	350
Πάτρα	3600
Γαλαξείδιον	1400
Πύλος	—
Καλάμαι	—
Κυλλήνη	—
Σύνολον	61449

Πρὸ πολλοῦ ἐθαύμασαν ἡ Εὐρώπη τὰ ἐπὶ δεκαε-
τίαν ἀνδραγαθήματα τοῦ ναυτικοῦ τούτου· ταιά-
την δὲ φθόραν ὑπέστησαν τὰ πλοῖα, καὶ τὸσούτοι ὀ-
πῆρξαν αἱ χρηματικαὶ θυσίαι τῶν ἰδιοκτητῶν αὐτῶν,
ὥστε, δεῖς ἐτελείωσεν ὁ πόλεμος, οὐχὶ μόνον δὲν ἐδύ-
ναντο νὰ ἐπισκευάσωσιν αὐτὰ, ἀλλ' οὐδὲ νὰ μεταφέ-
ρωσιν ἀπὸ ἐνὸς εἰς ἄλλον λιμένα.

Ἴδουσαν ὅποια ἦτο τὸ 1830 ἔτος ἡ κατάσταση
τοῦ ναυτικοῦ τῆς ἀνεξαρτήτου Ἑλλάδος· καὶ τὰ μὲν
χρηματικὰ κεφάλαια εἶχον ὅλως ἐξαντληθῆ, ἡ δὲ
κυβέρνησις, ἐν τῇ σμικρότητι τῶν δημοσίων πόρων,
ἠδύναται νὰ συνδράμῃ αὐτὰ. Οἱ πλοίαρχοι ἤμους, ἐν
τῇ δικαίᾳ μάστιγι αὐτῶν ὑπερηφανία τοῦ νὰ ἐπι-
δειξῶσι τὴν νέαν σημαίαν, ἐπισκευάσαν εὐαριθμέ-
τικα πλοῖα καὶ μετέβησαν εἰς τὸν Βόσπορον. Ἀλλὰ
τοσοῦτον ἦσαν ἀσφαθωμένα, ὥστε ἠναγκάσθησαν
μετ' οὐ πολλοῦ νὰ ἐγκαταλείψωσιν αὐτὰ. Τοσαύτη ὀ-
μῆς καὶ ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ καρτερία τῶν Ἑλλήνων
ναυτῶν, ὥστε ἐντὸς τεσσάρων ἐτῶν, διακόσια
ὀγδοήκοντα καὶ ἐν νεὰ πλοῖα, ὅλα ναυπηγηθέντα ἐν
Ἑλλάδι, διέσχισαν τὸν Βύζιον καὶ τὴν Μεσόγειον.
Ἴδου πῖναξ συνοπτικὸς μὲν ἀλλ' ἀκριβὴς τοῦ ἐμ-
πορικοῦ ναυτικοῦ ἀπὸ τοῦ 1834 μέχρι τοῦ 1852,
συνταχθεὶς ἐπὶ τῇ βάσει εἰδήσεων χορηγηθειῶν ὑπὸ
τοῦ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργείου·

Ἔτος.	Πλοῖα.	Τόνοι.
1834.	2891.	
1835.	3370.	
1838.	3269.	88502.
1839.	3315.	89642.
1840.	3814.	110690.
1843.	3169.	137558.
1844.	3414.	148703.
1845.	3581.	161103.
1848.	3983.	255233.
1850.	4016.	266201.
1851.	4327.	257093.
1852.	4230.	247751.

Ἴδου δὲ καὶ εἰς τίνας λιμένας ἀνήκον τὰ πλοῖα
ταῦτα, κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1852 ἔτους·

	Τόνοι τοῦ 1852.
Ἴδρα.	19177
Πειραιεύς.	11745
Σπέτσαι.	38699
Πόρος.	2604
Ναυπλία.	1542

Καρωνίς.	5777
Σύρα.	83501
Μύκονος.	3436
Ἄνδρος.	7980
Θήρα.	14755
Μήλος.	2203
Σκιάθος.	5499
Χαλκίς.	3447
Σκόπελος.	6231
Ἀμαλιόπολις.	4847
Κόρινθος.	2568
Μεσολόγγιον.	1486
Πάτρα.	2926
Γαλαξείδιον.	28950
Πύλος.	293
Καλάμαι.	449
Κυλλήνη.	86
Σύνολον	247661

Ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν δύο τελευταίων πινάκων
συνάγομεν τὰ ἐφεξῆς πορίσματα·

α'. Ὅτι ἐν τῷ διαστήματι τριακονταδύο, ἢ μάλ-
λον ἑξοκιστεσσάρων ἐτῶν, ἐπειδὴ κατὰ τὰ ἐννέα ἐξ
αὐτῶν ἐπεκράτησε πόλεμος, ἐρήμωσις, καὶ καταστροφή,
τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν, ἀπέκτησε δύναμιν τριπλασίαν
τῆς τοῦ 1821.

β'. Ὅτι ἡ δύναμις τῶν πλοίων πάντων τῶν λι-
μένων, πλην τῶν τῆς Ἴδρας, ἠῤῥησε κατὰ τὴν αὐ-
τὴν ἀναλογίαν, ἐνίοτε δὲ καὶ πολὺ πλέον. Μόνη ἡ τῶν
τῆς νήσου ἐκεῖνης ἡλαττώθη τῆς πρὸ τοῦ ἀγῶνος, διό-
τι αἱ θυσίαι τῶν κατοίκων αὐτῆς ὑπῆρξαν μέγισται.

γ'. Ὅτι ὅκτω λιμένες, πάντῃ στερούμενοι πρὸ τοῦ
ἀγῶνος ναυτῶν, ἀπέκτησαν πλοῖα, δύναμιν ἔχοντα
σήμερον 30,790 τόνων, ἴσων μὲν πρὸς τὸ ἡμῶν τῆς
ἑλλῆς δυνάμεις τοῦ κατὰ τὸ 1821 ναυτικοῦ, ἀπο-
τελοῦσαν δὲ τὸ ὄγδοον μέρος τῆς τοῦ 1852.

δ'. Ὅτι ἀπὸ τοῦ 1837 μέχρι τοῦ 1850, ἦτοι ἐν-
τὸς δεκαεπτά ἐτῶν, ἡ πρόοδος ὑπῆρξεν ἀξία λόγου
καὶ μάλιστα κατὰ τὸ 1848, ὅτε τὰ πλοῖα ὑπερέβη-
σαν καὶ κατ' ἀριθμὸν καὶ κατὰ τόνους τὰ δύο προη-
γηθέντα ἔτη.

ε'. Ὅτι, ἐπειδὴ τὸ Ἑλληνικὸν ναυτικὸν, καταγι-
νεται ἰδίως εἰς τὴν μετακομιστικὴν ἐμπορίαν καὶ
μάλιστα τὴν τῶν αἰτηρῶν, ἡ πρόοδος ἀνεγχεῖται ἐξ
ἀνάγκης τὸ 1851 καὶ 1852, διὰ τὴν ἀφθονίαν τῶν
δημητριακῶν καρπῶν τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης.

ς'. Ὅτι, ἐνῶς ἡ δύναμις τοῦ ναυτικοῦ ἠῤῥησε κατὰ
τοὺς τόνους, ἡλαττώθη κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν πλοίων,
ἢ δὲν ἐπέδωκεν ἀνάλογως καὶ κατ' ἀμφοτέρω· διότι,
τὰ πλοῖα ἐπιχειροῦντα ἤδη διεξοδικωτέρως διάπλους
μέχρι τῶν ἀρκτικῶν τῆς Βόρειας θαλασσῶν καὶ τῶν
ἀτλαντικῶν, κατεσκευάζοντο εὐρυχωρότερα.

Ταῦτα ἐν γένει τὰ κυριώτερα συμπεράσματα τῶν
τριῶν πινάκων τοῦς ὀποίους παρεθέσαμεν. Ἐὰν ἀνα-
λογισθῶμεν τὴν δεινὴν κτάσασιν εἰς τὴν εὐρήνῃ τὸ
Ἑλληνικὸν ναυτικὸν τὸ 1830 ἔτος, ἐὰν μετὰ ταῦτα
λαθῶμεν ὑπ' ὄψιν τὴν ἐπὶ δεινοτάτην ἀπορίαν εἰς τὴν
κατήνησαν ἐπὶ τοῦ δεκαετοῦς πολέμου οἱ πλοῖα αὐ-

του έχοντες χρηματικήν περιουσίαν, θέλομεν θαυμάσει δια τήν ανάπτυξιν εἰς τήν περιήλθε τὸ ναυτικὸν τοῦτο ἐντός βραχέος χρόνου. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸ ἐνεστώσῃ ἔτος ἡ Εὐρώπη ἐλαβεν ἀνάγκην ξένων αἰτηρῶν, ἡ ἡμετέρα ναυτιλία ἐπανέλαβε δραστηρίως τὰς ἐπιχειρήσεις αὐτῆς, ὥστε δὲν διαστῆζομεν νὰ προειπώμεν ὅτι οὐχὶ μόνον θέλει ἀναπληρωθῆ ἡ ἐλάττωσις τοῦ 1853 καὶ 1852, ἀλλ' ὅτι καὶ θέλει ἐπελθῆ αὐξήσις ἀνωτέρω καὶ τῆς τοῦ 1850 ἔτους.

Κατὰ τὰ δύο πρώτα τρίτημῆρια τοῦ ἐνεστώτος ἔ-

πρὸ τοῦ 1821 ἔτους, ἕκαστον πλοῖον ἐκ τῶν τῆς ἀνωτέρας κλάσεως, ὠδηγεῖτο ὑπὸ τεσσαράκοντα τοῦλάχιστον ναυτῶν, πολλὰ δὲ καὶ ὑπὸ διπλασίου ἢ καὶ ἐπέκεινα ἀριθμοῦ. Εὐκόλον ἄρα νὰ συμπεράνωμεν τὴν μέγαν ἀριθμὸν τῶν ναυτῶν ὅτινας ὑπερέτουν ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ τῶν Ὀθωμανικῶν πλοίων τῶν τε ἐμπορικῶν καὶ τῶν πολεμικῶν, καὶ ἐν τοῖς ναυσταθμοῖς τῆς Τουρκίας.

Ἀλλὰ σήμερον, ὅτε τὸ σύστημα τῶν μεριδίων ἐγκατελείφθη, τὰ πληρώματα συγκροτοῦνται ἐξ ὀλι-

Γιακουμάκη Τομβασί

τους, ἐν Σύρῳ μόνον ἐνοσηπῆθησαν καὶ ναυπηγοῦνται τεσσαρακονταεπτὰ πλοῖα, δύναμιν ἔχοντα ἐπτά χιλιάδων καὶ πεντακοσίων τόνων. Ἀλλ' οὐδ' ἡ ποσότης οὐδ' ἡ ποιότης τῶν πλοίων ἀποτελεῖ κυρίως τὴν ἀληθῆ δύναμιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ. Οἱ Ἕλληνες, κατοικοῦντες γῆν περιερχομένην ὑπὸ ὕδατων, πλῆθυσαν ὄρμων καὶ λιμένων, καὶ κατατεχνωμένον ὑπὸ βράχων καὶ νήσων, ἐξοικειοῦνται ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας μετὰ τοῦ φοβερωτέρου στοιχείου τῆς φύσεως. Ἐντεῦθεν ἡ ἀκράτητος αὐτῶν ῥοπή πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ὁ ὑπερβάλλον ἀριθμὸς τῶν ναυτῶν, ἐξ ὧν πλεῖστοι ἀργούντες ἀναμένουσιν ὑπηρεσίαν, ἢ ἀναγκάζονται νὰ ἐπιβῶσιν εἰς ξένα πλοῖα.

καὶ ἄλλοι ἀρθροῦ θέλομεν ὀμιλήσει περὶ τῶν ἐθίμων καὶ τῶν νόμων, τῶν ἐπικρατησάντων κατὰ τὰς δύο περιόδους περὶ ὧν διελάβομεν.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

(Συνέχεια. Ἰδε φυλλάδιον 96.)

μισθῶμεν, οἱ μὲν τῶνοι αὐτοῦ συγκροτοῦσιν ἀριθμὸν πεντακοσίων περίπου χιλιάδων, οἱ δὲ ναῦται ὀκτὼ μυριάδων.

Ὡστε ἡ Ἑλλάς, ἢ τε ἀνεξάρτητος καὶ μὴ, κέκτηται ἐπὶ τοῦ παρόντος ἑπτακοσίας καὶ πενήκοντα χιλιάδας τόνων, καὶ ἑκατὸν τριάκοντα χιλιάδας ναυτῶν, πλὴν τῶν τοῦ Ἰονίου Κράτους.

Καὶ σημειωτέον ὅτι μετὰ τὸ ναυτικὸν τοῦτου πλῆθος, οὐδὲ εἰς ξένος καὶ ὑπάρχει διότι ἐκ τῶν τριῶν ἢ τεσσαρῶν χριστιανικῶν φυλῶν αἰτίνας κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, μόνη ἡ ἐπιτιδομένη εἰς ναυτικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἐντυρωσά, οὕτως εἰπεῖν, ἐν τοῖς Ὀθωμανικοῖς κινδύνοις, εἶναι ἡ Ἑλληνική.

Ἐξέθεσμεν ἐν συντόμῳ τὴν κατάστασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ πρὸ τοῦ ἀγῶνος καὶ μετ' αὐτόν. Ὅστις ἀναπολήσει τὸν βαθμὸν τῆς εὐδαιμονίας εἰς τὴν ἀναψῶθῃ πρὸ τοῦ 1821 ἔτους, βαθμὸν οὐτίνως παράδειγμα ὁμοίον δὲν εὑρίσκειται ἀναλόγως μετὰ τῶν ἄλλων τῆς Εὐρώπης ἐθνῶν, λάδοι δὲ πυχρόνως ὑπ' ὅσων τὴν ταχυτάτην καὶ βεβαίως ἀξιοθαύμαστον ἀνάπτυξιν εἰς τὴν περιήλθεν ἐντός τινῶν ἐτῶν, μετὰ τὴν ἀξιοδάκρυτον ἀπορίαν εἰς τὴν εἶχε καταστήσει κατὰ τὸ 1830 ἔτος, θέλει νομίσει ὅτι νόμοι σοφοί, δικαιοσύνη ἀσπληγὴ ἐπαγρυπνοῦσα διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν υποχρεώσεων, ὅροι ποινικοὶ ἱκανοὶ νὰ περιστείλωσι τὴν ἀδικίαν, ἢ τοῦλάχιστον κανονισμοὶ διαγράφοντες τὰ δικαιώματα, τὰ καθήκοντα καὶ τὰς ἀμοιβαίας ὑποχρεώσεις, ἐκυδέρων τὸ ναυτικὸν τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ἡμῶς νόμοι, καὶ ὅροι, καὶ κανονισμοὶ τοιοῦτοι δὲν ὑπῆρχον τὴν ἐποχὴν ἐκείνην διότι...

Ἀλλ' ἂν δικαιοσύνη ἐγγραφὸς δὲν ὑπῆρχεν, ἔσώζετό τις ἄλλῃ, ἥτις, ἀνευ δικαστηρίων καὶ ἀνευ φυλακῶν, κατέστειλε τὰς παρεκτροπὰς, καὶ διετήρει ἀνεπηρέαστον τὴν τιμὴν τοῦ ναυτικοῦ τῆς Ἑλλάδος. Ἀξίον δὲ παρατηρήσει ὅτι ἡ δικαιοσύνη αὕτη, ἡ τοσαύτη οἰκία καὶ τοσοῦτω σεβαστὴ μετὰ τὸ ἀμαθοῦς πολλὰκις δὲ καὶ ἀγρίου ἐκείνου πλῆθος, ἦτο ἐκείνη ἥτις ἐν Εὐρώπῃ θεωρεῖται ὡς τὸ τελευταῖον πόρισμα τοῦ πολιτισμοῦ· δηλαδὴ, ἡ κοινὴ γνώμη ὁ φόβος αὐτῆς, ἀφῆργον ἔχων καὶ τὴν ἀσθηρότητα τοῦ χαρακτῆρος τῶν ναυτῶν, ἐπέιχε τὸ πον καὶ νόμων καὶ διατάξεων.

Εἰς τὴν κοινὴν ἄρα ταύτην γνώμην ἀφελεται πρὸ πάντων ἡ ἀκμὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ πρὸ τοῦ 1821 ἔτους· ἀνευ δὲ ταύτης καὶ ζήλος, καὶ δραστηριότης, καὶ ἀνδρεία, καὶ εὐφυῆ πάντα ἤθελον ἀποβῆ μάταια. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ 1830 ἔτος, ὅτε ἐγκαθιδρυθείσης τακτικῆς κυβερνήσεως, σύστημα τι ἀτελεὲς εἰσέτι, ναυτικῆς νομοθεσίας, ἤρξατο νὰ διευθύνῃ τὰς ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις, ἢ ἀνάπτυξιν αὐτῶν δὲν ἤθελε βεβαίως προσθῆ εἰς τὸν βαθμὸν τὸν ὁποῖον ἴδομεν, ἀνευ τῶν ἀρχαίων παραδόσεων.

Δι' ἄλλου ἀρθροῦ θέλομεν ὀμιλήσει περὶ τῶν ἐθίμων καὶ τῶν νόμων, τῶν ἐπικρατησάντων κατὰ τὰς δύο περιόδους περὶ ὧν διελάβομεν.

Ἀναχωρήσας ἀπὸ Πεντεῦσιος, καὶ διευθυνόμενος πρὸς τὴν Ἀρτοτίναν, δὲν ἀπῆντησα οὐδαμῶς ἀρχαϊότητος, καὶ οὐδ' εἰς αὐτὴν τὴν Ἀρτοτίναν μαθὼν ὅτι ἐκ τύχης, ὅτι μακρὰν αὐτῆς εἰς μίαν θέσιν Γουγκλισιᾶ, κειμένην ἐπὶ λόφου ὑψηλοῦ, ὑπάρχει ἐντός τῆς γῆς μαρμαρίνης τῆς οἰκοδομῆς, ἔσπευσα νὰ μεταβῶ ἐκεῖ θέλω ἑμῶς περιγράψαι τὴν πορείαν μου, πρὸς ὁδηγίαν παντός ἐπιθυμομένου νὰ ἐπισκεφθῆ τὸ ἀρχαῖον οἰκοδόμημα.

Ἐκκινήσας ἀπὸ Ἀρτοτίνης, ἐλαβον τὴν πρὸς ἄρκτον ὁδὸν, καὶ μετέβην εἰς τὴν ἡμίσειαν ὥραν ἀπέχουσαν διαλελυμένην μονὴν τοῦ Προδρόμου, ὅπου διενυκτέρευσα. Τὴν ἐπιούσαν ἀφῆκα εἶδον τὴν μονὴν, καὶ κατελθὼν πρὸς ἀρκτοδύον, ἐφθάσα εἰς τὸν ποταμὸν Λυκίρμαν, φίδαριν σήμερον καλούμενον, ἔστι κυλίον τὰ ἤτυχα, ἀλλὰ θρομβώδη βεῖθρά του, ἐπήγαινε νὰ ἐκβάλῃ εἰς Μεσολόγγιον, ὑπὸ τὸ ὄνομα «Κύκνος»· διαβῆς δὲ αὐτὸν, ἀνήλθον δι' ὁδοῦ, ἀνοιγομένης εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τοῦ λόφου, ἐφ' ᾧ κεῖται ἡ οἰκοδομῆ, καὶ περιεχομένης εἰς τὰ ὅρια τοῦ χωρίου Σιτίστας τοῦ δήμου Ἀποδοτίας τῆς ἐπαρχίας Ναυπυκτίας. Τέλος ἐφθασα μετὰ μίαν ὥραν (ἀπὸ τῆς Μονῆς) εἰς τὴν θέσιν, ὅπου κεῖται ἡ οἰκοδομῆ, στραφείς πρὸς δεξιὰν καὶ ἀφῆσας τὴν ὁδὸν ὁπισθὲν μου ὤσει δέκα βήματα.

Τὰ πρώτα σημεῖα, τὰ μαρτυροῦντα τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἀρχαίου οἰκοδομήματος, εἶναι ἐπτὰ λίθοι ἐτερομήκεις, ἐξηγμένοι ἀπὸ τὴν ὄροφὴν του, καὶ ἐσπαρμένοι τῆδε καίεσσι. Αἱ φαινόμενα ὑπὲρ τὴν γῆν ἐξοχεῖ λίθων τινῶν τῆς ὄροφῆς, καὶ τέλος στόμιον, ἠνεωγμένον πρὸς ἀνατολὰς τῆς οἰκοδομῆς ἐπὶ τῆς ὄροφῆς δι' ἀφαιρέσεως δύο λίθων μεγάλων.

Ἐκ τοῦ στομίου τοῦτου κατήλθον, κατὰ εἰς λίθους, χῶματα καὶ φύλλα δένδρων, συσπαρευθέντα ἀπὸ τοὺς ἀφιλοκάλους ποιμένας, τὰς πνοὰς τῶν ἀνέμων καὶ τὰς βροχὰς.

Τὸ ἐμβαδὸν εἶναι τετράγωνον κατὰ μῆκος καὶ πλάτος (διότι τὸ ὕψος δὲν φαίνεται) πᾶσα δὲ πλευρὰ περιλαμβάνουσα πέντε λίθους ἴσου σχεδὸν μεγέθους, ἔχει ἑκτασιν τριῶν βασιλικῶν μέτρων ὡς ἐγγύστα ἡ ὄροφὴ εἶναι θολωτὴ, καὶ ἔχει τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν, μετὰ τὴν εἰδικὴν παρατήρησιν, ὅτι, ἂν μία σειρὰ περιέχει τέσσαρας λίθους, ἄλλοις τέσσεσι περιέχει καὶ ἡ ἀντιστοιχοῦσα, ἂν δὲ, πέντε, ἐπίσης, μόνος δὲ ὁ δεσμός αὐτῆς σύγκειται ἀπὸ λίθους στερεωτέρους καὶ μικροτέρους, καὶ σχηματίζει εἶδος ταινίας τοξοειδοῦς. Αἱ πλευραὶ καὶ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ὄροφῆς σύγκεινται ἐκ λίθων λελαθευμένων καὶ εὐρύθμων, εἰς πᾶσαν δὲ ἐνοσίῃ τὸν οἶ λίθοι παρομοιάζουσι τετμημένας τὰς γωνίας των, καὶ ἀναματίζουσι μικρὸν αὐλάκα.

Τὸ ἔδαφός του ἐστάθη ἀδύνατον νὰ τὸ ἴδω, ὡς καλυπτόμενον ἀπὸ σωρὸν πετρῶν καὶ χωμάτων πρὸς τὴν δυτικὴν ὄριον ἑμῶν γωνίαν παρετήρησα μακρὸν λίθον, παριστῶντα ἀνθρώπιον ὄρους, καὶ κύβου εἶδον ὅπην, ἐξ ἧς διὰ τῆς βοήθειάς κροῦ ἀναμμένου παρετήρησα ἄλλην διαίρεσιν, ἐπίσης καλῶς ἐξεργασμένην μὲ χωριστὴν ὀροφὴν, πλήρῃ ἑμῶς γῆς, εἰσρεύσασας ἐξ ἄλλης ὀπῆς, ἀνεωγμένης πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς ὀροφῆς.

Τὸ οικοδόμημα ἐν γένει εἶναι κορυφὸν καὶ θαυμαστόν, ἀλλ' ὡς ὑπόγειον, δὲν παριστᾷ οὐδαμῶδες εἶσοδον, ἥτις δὲν δύναται ν' ἀνευρεθῇ ἐμὴ μετὰ μίαν ἀνασκαφὴν. Ἰποθίθεται ἕμῳς αὕτη πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος, καὶ κοινῶς βεβαίως μὲ τὴν ἄλλην διαίρεσιν, ὡς προέφην.

Οἱ λίθοι, ἐξ ὧν σύγκειται τὸ οικοδόμημα, εἶναι οἱ λεγόμενοι σχίσται αἱ φαινόμεναι ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἐξῆλθαι τῶν λίθων τῆς ὀροφῆς ἀποδεικνύουσιν, ὅτι ὁλόκληρος ἡ οικοδομὴ παριστᾷ ἐξωτερικῶς ἀπότομόν τι καὶ ἀρρυθμον. Ἄν δὲ ἀνασκαφῇ ἡ γῆ, ἐξῶθεν μὲν θέλουσι φανεῖσθαι ὄβλοι τραχεῖς καὶ ἀτεχοὶ, ἐξῶθεν δὲ δώματα ἄριστα ἐξεργασμένα καὶ εὐρυθμὰ. Διὰ τῆς ἀπὸ 28 Ἰουλίου καὶ ὑπ' ἀριθ. 1784 πρὸς τὴν Νομαρχίαν ἀναφορᾶς μου ἐτόλμησα νὰ χαρακτηρίσω τὴν οικοδομὴν ταύτην ὡς *Μαρτεῖον*. Ἄλλ' ἤδη μελετήσας τοὺς ἀρχαίους Γεωγράφους, διατείνωμαι μετ' εὐλόγου πεποιθήσεως, ὅτι ὁ μὲν λόφος, ὅπου κεῖται, εἶναι ὁ *Ταμιασοῦς*, ἡ δὲ οικοδομὴ εἶναι τὸ *Μνημεῖον τοῦ Κενταύρου Νέσσου*. Ἰδοὺ δὲ εἰς ποίας μαρτυρίας στηρίζω τὴν πεποιθήσιν μου.

Ὁ Στράβων, περιγράφων τὰς Λοκρῆς γῆρας, ἐξακολουθεῖ ἱσορῶν ἐν βιβλίῳ Ο'. Κεφ. Δ'. §. 7. καὶ 8. οὕτω « Τῶν γε μὴν ἐσπερίων Λοκρῶν Ὀρμηρος οὐ μὲννται, ἢ οὐ φητῶς γε, ἀλλὰ μόνον τῷ δοκεῖν ἀντιδιατελλέσθαι τοῖσι τοῖς ἐκείνοις, περὶ ὧν εἰρήκαμεν, (α)

« Λοκρῶν, οἱ νύκτισι πέτρῃ Ἰερῆς Εὐβοίης; « Ω; καὶ ἐτέρων ὄντων. Ἄλλ' οὐδ' ὑπὸ τῶν ἄλλων τεθρόλληται ποιητῶν. Πόλις δ' ἔσχον Ἄμφισάν τε καὶ Ναύπακτον, ὧν ἡ Ναύπακτος συμμένει τοῦ Ἀντιρρίου πλησίον ὠνόμασται δὲ ἀπὸ τῆς γαυπηγίας τῆς ἐκεῖ γενομένης, εἴτε τῶν Ἡρακλειδῶν ἐκεῖ ναυπηγησάμενων τὸν πτόλον, εἴθ' ὡς φησὶν Ἐφρόρος, Λοκρῶν ἔτι πρότερον παρασκευασάντων. Ἔστι δὲ νῦν Λίτωλῶν, Φιλίππου προσκρίναντος. »

§. 8. « Αὐτοῦ δὲ καὶ ἡ Καλις, ἧς μὲννται καὶ ὁ ποιητὴς ἐν τῷ Λίτωλικῷ καταλόγῳ, ὑποκάτω Καλυδῶνος. Αὐτοῦ δὲ καὶ ὁ Ταμιασοῦς, λόφος, ἐν ᾧ τὸ τοῦ Νέσσου Μνημεῖον καὶ τῶν ἄλλων Κενταύρων, ὧν ἀπὸ τῆς σηπεδῶρος φασὶ τὸ ὑπὸ τῆ βίβη τοῦ λόφου προεργάμενον δυσώδες καὶ θρόμβους ἔχειν ἕδωρ φεῖν διὰ δὲ τοῦτο καὶ Ὀλύβιας καλεῖσθαι τὸ ἔθνος κλπ. »

Ὁ ὑπὸ τῆ βίβη τοῦ λόφου φεῖον ποταμὸς εἶναι ὁ

(α) Ὁρα βιβλ. Ο'. Κεφ. Δ'. §. 1.

Λυκοῦρας, πηγάζων ἀπὸ τοῦ ὄρους Βιόμιας, καὶ βῆγνος βυταρον ἐπονομασθεῖς, κατὰ τὸν Ἀπολλοδώρον. Τὸ δὲ ὅτι τὸ ἕδωρ αὐτοῦ ἦτον δυσώδες εἶναι καθαρὸς μύθος, ὡς συνείθισον οἱ ἀρχαῖοι νὰ μυθολογῶσι πολλὰ πράγματα. Τὸ ἐμυθολογῶν δὲ κατ' ἐμὲ οὕτω, α.) διότι ἐπὶ τοῦ λόφου, εἰς τὴν βίβην τοῦ ὀπίου βέει, ὑπῆρχε τὸ μνημεῖον τοῦ Νέσσου καὶ τῶν ἄλλων Κενταύρων καὶ β.) διότι ἀληθῶς εἶχε καὶ ἔχει καὶ σήμερον ἐπὶ θρόμβους, τούτεστιν εἶναι ὡς διαλελυμένον (κεκομμένον) αἶμα, ἐπειδὴ καὶ ἡ γῆ, ὅθεν ἐκπηγάζει, καὶ αἱ ἀκταὶ δι' ὧν διέρχεται, εἶναι ἐυθροπαι καὶ γ.) διὰ νὰ δικαιολογήσων τὴν ἐπέκλησιν α' Ὀλύβιας. »

Ἐπειτα, κατὰ τὰ Γεωγραφικὰ Λεξικά, ἡ Καλυδῶν ἦτον μία τῶν ἀρχαιοτέρων Ἑλληνικῶν πόλεων ἐν τῇ Λίτωλι, κειμένη ἐπὶ τοῦ Εὐνήρου ποταμοῦ ὁ δ' Εὐνήρος ποταμὸς, κληθόμενος πρότερον Λυκοῦρας, ἐπονομασθή ὑστερον Εὐνήρος, καὶ καλεῖται σήμερον κοινῶς ἀμείδαρις. Ὁ δὲ Ταμιασοῦς λόφος εἶκαιο ἐν τῇ Καλυδωνίᾳ χώρᾳ.

Ὅλαι αὐταὶ αἱ μαρτυρίαι, ὡς καὶ τὸ σχῆμα τῆς οικοδομῆς, μὲ πείθουσι νὰ χαρακτηρίσω αὐτὴν μὲν ὡς τὸ μνημεῖον τοῦ Νέσσου, τὸν δὲ λόφον, ἐν ᾧ κεῖται, ὡς τὸν Ταμιασοῦν.

Διὰ τὴν νέαν ταύτην ἀνακάλυψιν αἰσθάνομαι μεγίστην χαρὰν καὶ εὐχομαι ν' ἀναγνωρισθῇ ἐπιτυχῶς καὶ ἀπὸ τοῦς σοφοῦς Ἀρχαιολόγους.

Περὶ τῶν μετὰ τὴν ἀπ' Ἀρτοτίνης ἀναχώρησίν μου πολλὰ χωρῖα, δὲν ἀπηγήνησα ἀλλοῦ Ἀρχαιότητας, εἰμὴ εἰς τὴν θέσιν Βελοῦχιον, τὸ τερπνὸν καὶ τὸ κάλλος τῆς ὁποίας περιέγραφα ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν « Συνοικισμοί ». »

Αὐτότι περὶ τὴν ἀνατολικὴν κλίσιν ἐντὸς λόφου ὑψηλοῦ φαίνονται σειραὶ τετραγώνου περιειχίσματα, ἀρχομένου ἀπὸ μίας γειφῆρας, ἠεροδομημένης κατ' ἔθος ἀρχαϊκόν, καὶ ἐνουμένης πρὸς ἄρκτον καὶ μεσημβρίαν, μὲ λαμπρὰν ἀκρόπολιν, κειμένην ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου, τῆς ὁποίας αὐξοῦνται ἔτι καὶ νῦν πολλὰ, ἐρείπια μὲν, ἀλλὰ μεγαλοπρεπῆ μνημεῖα τῆς δόξης τῶν προγόνων μας. Τὰ μακρὰ τεῖχη δεκνύουσιν, ὅτι ἡ πόλις ἦτον πολυάνθρωπος, ἡ δ' ἀκρόπολις, ὅτι κατωεῖτο καὶ ὑπὸ πλουσίων ἀνδρῶν. Ἀλλὰ μολονότι κατέβαλον πολλὴν κόπην διὰ νὰ θυνηθῶ νὰ δώσω εἰς αὐτὴν ἀρχαῖόν τι ὄνομα, δὲν ἠθύνθη, διότι, ὡς παρετήρησα, καμμία ἐκ τῶν ἀπαρτιζουσῶν τὴν τετράπολιν τεσσάρων πόλεων, Ἐρινεοῦ, Βοίου, Πίνδου καὶ Κυπνίου δὲν δύναται νὰ ὑποτεθῇ αὐτόθι, κατὰ τὸ ὑπ' ἔψην μου Γεωγραφικῶν Λεξικῶν τοῦ ἄδρος Πίνδος, τὸ δὲ Βοῖον πλησίον τοῦ Ἐρινεοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους Παρνασσοῦ, ἡ δὲ Πίνδος, ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ. Ἐτις, κατὰ Στράβ. βιβλ. Ο'. Κεφ. Δ'. § 10. « παραρρῆι αὕτην, ἐμβάλλων εἰς τὸν Κηφισόν, οὐ πολὺ τῆς Αἰλαίας ἀπωθεν » καὶ τὸ Κυτίνιον ἐπὶ τοῦ ὄρους Παρνασσοῦ.

Ἡ ἀκρόπολις τῆς ἀνωτέρω ἠρειπωμένης ἀρχαίας πόλεως κεῖται ἐπὶ τῆς Γεφῆρας ἐνὸς ποταμοῦ, τὸν ὅποιον κοινῶς μὲν ὀνομάζουσι *Μόρνον*, ὁ δὲ

Σκαρλάτος Βυζάντιος ἐπικαλεῖ Πίνδον. Ὁ Πίνδος δὲ ποταμὸς, κατὰ τὸν Στράβωνα, ἐμβάλλει εἰς τὸν Κηφισόν, οὐ πολὺ τῆς Αἰλαίας ἀπωθεν, κειμένης εἰς τὴν Φωκικὴν χώραν, ἐν ᾧ ὁ Μόρνος πηγάζει μὲν ἀπὸ τοῦ ὄρους Οἴτης, ἐμβάλλει δὲ εἰς τὸν Κηφισόν κώπον μεσημβρινῶς τῆς Ναυπάκτου. Ἐνδέχεται ὅμως νὰ ἦναι εἰς καὶ ὁ αὐτὸς ποταμὸς ὑπὸ τὸ ἴδιον ὄνομα, καὶ νὰ διαίρηται εἰς δύο κλάδους, ἐξ ἧν ὁ εἰς ἐμβάλλει εἰς τὸν Κηφισόν τῆς Φωκίδος, καὶ ὁ ἕτερος εἰς τὸν Κηφισόν κώπον.

Ἄν ὑποτεθῇ τοῦτο, τότε εἶναι πολὺ πιθανὸν νὰ ἦναι ἐσφαλμένη ἡ ἐν τῷ Λεξικῷ τοῦ Λωρέντη γραφὴ. « Ἐρινεὸς πόλις Ἀωρικὴ περὶ τὸ ὄρος Πίνδος » ἀντὶ « περὶ τὸν ποταμὸν Πίνδον » διότι τὸ ὄρος Πίνδος (τανὺν Μιτζόβον) εἶναι τὸ μεταξὺ Θεσσαλίας καὶ Ἠπειροῦ, καὶ ἀπέχει πολὺ τῆς Ἀωρικῆς χώρας. Τότε ἔγωγε ἐπιτρέπεται εἰς τίνα νὰ χαρακτηρίσῃ τὰ περὶ ὧν πρόκειται ἀρχαῖα ἐρείπια ὡς τὴν ἀρχαίαν πόλιν Ἐρινεοῦ, τοσοῦτ' ἄλλο, καθόσον ἀν' ἡ Πίνδος προσδιορισθῇ ὡς κειμένη ἐπὶ τῆς Οἴτης, κατὰ τὸ ἀνωτέρω Λεξικόν, θεωρεῖται ὡς ὑπερκειμένους τοῦ Ἐρινεοῦ (ὑπέκειται δὲ Πίνδος τοῦ Ἐρινεοῦ Στράβ.)

Εἰς τὸν τοῖχον ἐνὸς τῶν κατὰ τὴν θέσιν Βελοῦχιον ὑπαρχόντων Μύλων παρετήρησα καὶ μίαν ἐπιγραφὴν, ἔχουσαν οὕτω, « ΕΥΑΝΔΡΑ ΒΙΑΒΙΟΥ ΔΙ... » ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἦτον βεβαίως Ἐπιτάφιος, ἀλλ' ἔμεινεν ἔκτοτε ἀτέλης.

Ἀναχωρήσας ἐκεῖθεν μετέβην εἰς τὸ παραποτάμιον χωρίον Λευκαδίτι, εἰσελθὼν μεσημβρινῶς, κατὰ τὸν ποταμὸν παρὰ τὴν κοινὴν ὁδὸν ψαύει ὁ διαβάτης μικρὰν τίνα σείραν, αἰοῦ τείχους, ἀλλὰ δὲν διακρίνει, ἀν τὸ μέρος ἐκεῖνο ἦδύνατο νὰ ἐκλεχθῇ ὡς κατοικίᾳ πολλῶν. Ἐπειδὴ δ' ὁ Στράβων ὀνομάζει τὰς τέσσαρας Ἀωρικὰς πόλεις μικρὰς καὶ λυπρὰς, (τῶς μὲν οὖν ἦσαν ἐν ἀξίωματι αἱ πόλεις, καὶ περὶ μικρὰ καὶ λυπρὰς §. 11.) ἔνδεχεται νὰ ὑπῆρχεν αὐτόθι τὸ Βοῖον, καθόσον μάλιστα περιγράφεται ἀπὸ τὰ γεωγρ. λεξικά, ὡς κειμένην πλησίον τοῦ Ἐρινεοῦ, ἀν Ἐρινεὸς θεωρηθῇ ἢ ἐν Βελουχίῳ ἠρειπωμένη πόλις, κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα, καὶ καθόσον τὸ Λευκαδίτι ἀπέχει τοῦ Βελουχίου δύο ἄρας, καὶ κεῖται εἰς τὰς δυτικὰς Ἰπρωγίας ὄρους ὑψηλοῦ « Γκιόνας » καλουμένου, καὶ ἀποτελοῦντος ἓνα κλάδον τοῦ Παρνασσοῦ.

Ἄν τὰ ἐν Βελουχίῳ ἐρείπια χαρακτηρισθῶσιν ὡς ἡ πόλις Ἐρινεὸς, τὰ δὲ κατὰ τὸ χωρίον Λευκαδίτι, ὡς τὸ Βοῖον, τότε ἔρχεται κατὰ σειράν ἡ πόλις Πίνδος, κειμένη περὶ τὴν ἐσπερίαν πλευρὰν τῆς Οἴτης, καὶ οὐ μακρὴν ἢ πόλις Κυτίνιον, ὅποιον θεωρεῖται πιθανῶς σήμερον τὸ χωρίον Μυρλοθάρι, ὅπου ὑπάρχουν, ὡς μοι εἶπον, πολλὰ ἀρχαιότητες, καὶ ὅπερ εἶναι ἤδη ἡ πρωτεύουσα τοῦ Δήμου Κυτίνιου τῆς Ἐπαρχίας Παρνασσίδος.

Ἄλλας ἀρχαιότητας δὲν ἀπηγήνησα, πλην μόνον εἰς τὴν ἀρκτικὴν πλευρὰν τοῦ χωρίου Λιδωρικίου, καὶ ταύτας συνοικησάμενος ἀνωτέρω μὲν εἰς ἓνα πύργον, ἐγγύτερον δὲ εἰς τάφους, εἰς τίνας τῶν ὁπίων,

ὡς ἔμαθον, ἀνευρέθησαν μετ' ἀνασκαφῆν καὶ πολλὰ τιμὰ τινὰ εἶδη.

Ἐνταῦθα περατοῦται ἡ περιγραφή τῶν κατὰ τὴν Ἀωρίδα ὑπαρχουσῶν ἀρχαιοτήτων. Ἄν δὲ παρέλειψαι τυχόν καὶ τίνας, ἢ ἔλλειψαι ἀβητὰς ἀποδοθῇ εἰς τὴν ἀβλιότητα τῶν κατοίκων, μὴ ὄντων εἰς κατάστασιν νὰ μοι χορηγήσωσιν ἀκριβεστέρως πληροφορίας.

Κ. ΚΑΛΑΜΙΔΑΣ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΙΗΣΟΥΙΤΩΝ.

Περὶ οὐδαμῆς θρησκευτικῆς κοινότητος ἔχομεν τόσας ἀντιπατικὰς πληροφορίες, ὅσας περὶ τῶν Ἰησοῦιτῶν οὐδεὶς ἄλλος θρησκευτικὸς σύνδεσμος εἴρε θερμοτέρως ὑπερασπιστὰς, καὶ σφοδρότερος ἀντιπάλους ἢ ὧν ἐγράψωσαν πλεῖστα καὶ ὑπὲρ καὶ κατὰ.

Τὸ τάγμα τῶν Ἰησοῦιτῶν, τὸ καὶ ἀδελφότης Ἰησοῦ, ὑπὸ δὲ τῶν ἀντιπάλων αὐτοῦ *Λοῦολται* καλοῦμενον, ἐσυστήθη κατὰ πρῶτον διὰ Ἰγνατίου Λυόβλα, γεννηθέντος τὸ 1491 ἐξ ἐπισήμου τινὸς οἰκογενεῖας ἐν τῇ Γουίππουσῶν, ἐπαρχίᾳ τῆς Βισκαγίας βασις, ἐκδοτος παιδιόθεν εἰς τὰς εὐθυμίας τοῦ κόσμου, ἦτον εἰς τῶν ἐν τῇ αὐτῇ τῆς Μαδρίτης θαλαμηπόλων φερδινάνδου τοῦ Καθολικοῦ, μεθ' οὗ καὶ τινὰ ἐστρατείας ἔκαμε καὶ εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Γάλλων πολιορκίαν τῆς Παμπλοῦνης, κατὰ τὸ ἔτος 1521, βαρύνων ὡς πληρωθεὶς τὸν πόδα ἀναγκάσθη διὰ πολλὴν χρόνον νὰ ἀποσυρθῇ εἰς τὴν πατρικὴν του οἰκίαν, καλ' ὁ διδάσθημα ἐνησχολεῖτο εἰς ἀνάγνωσιν συναξερῶν καὶ ἄλλων βιβλίων ἐκκλησιαστικῶν. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάβρυσίν του ὁ Ἰσπαγός, ἦρας, κατ' ἐχόμενος οὐδὲν ἦτταν ὑπὸ ζωνῆς φαυτσίας, ἢ ὑπὸ ἀμεφειτέρπτου θελήσεως, ἀπεφάσισε νὰ ἀφισωθῇ ὅλως εἰς τὴν πνευματικῶν ἱποτικῶν ταγμάτων, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν ναυήρον τι ἐν τῇ πόλει Μινωρίσση ἐξέσκει τῆς ἀσκηροτάτας σωματικῆς κολάσεως προτρέπων καὶ ἄλλους εἰς τοῦτο, καὶ συνθεῖς τότε πρῶτον τὰ *Πνευματικὰ αὐτοῦ Γυμνάσματα*, τὰ κατὰ τὸ 1548 ἐβόμη ἐκδόθησαν. Μετὰ ταῦτα ἀπεδημήσεν εἰς Ἰερουσαλήμ, μὲ σκοπὸν νὰ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τοὺς Μωαμεθανούς· ἀλλ' ἐμποδισθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Πάλαστινῇ ἡγουμένου τῶν Φραγκισκάνων, καθότι ὁ Ἰγνατίος, μὴ ἔχων τὰς πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένας θεολογικὰς γνώσεις, ἠδύνατο μὲ τὸν ἀπόστολον αὐτοῦ τρέπον νὰ ἐρεθίσῃ τοὺς Μωαμεθανούς νὰ βλάψωσι τοῦ ἐν τῇ Ἀνατολῇ χριστιανούς· Μολοντοῦτο δὲ τὸ πᾶν τῆς τῆς ἀποφασίης τοῦ νὰ διαδώσῃ τὴν Καθολικὴν

πιστιν ἀλλὰ συνασθενόμενος ἔτι ἰσπερὶ τοῦ τῶν εἰς πάντα ἱεραπόστολον ἀναγκαιῶν γνώσεων τῶν θεολογικῶν ἐπιστημῶν, καίτοι τριάκοντα τριῶν ἐτῶν, καὶ τὰ τοῦ σχολείου μαθήματα λίαν ἀμειλῶς ἀκούσας, δὲν ἐθεώρησε δεινὸν νὰ τὰ ἐπαναλάβῃ ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἀκολούθως νὰ σπουδάσῃ μετὰ πολλοῦ ζήλου εἰς τινὰ Πανεπιστήμια τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ἐξακολουθῶν ἐν τῷ μεταξὺ τῶν ἀσκητικῶν αὐτοῦ βίῳ, καὶ δεικνύων τὴν πρὸς τὸν πληθὸν ἀγάπην μὲ σημαντικὰς θυσίας. Ἀλλὰ δι' αὐτῶν τούτων τῶν ιδιοτροπιῶν, καὶ τοῦ ἀλλοκότου βίου αὐτοῦ ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ τὸν ὑπονοήσουσι ὡς ἀνήκοντα εἰς φανατικὴν τινὰ αἵρεσιν, καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως, ἀμέσως ὅμως ἀπελύθη ὡς ἀθῶος. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1528 εἰσῆλθεν εἰς τὸ περίφημον Πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων διὰ νὰ τελειοποιήσῃ τὰς φιλοσοφικὰς καὶ θεολογικὰς γνώσεις του, ἐξακολουθῶν καὶ ἐκεῖ τὴν ἀπαρδειγματίστον δίαιτάν του, καὶ τὸ δημοσίως κηρύττειν, τὸ ὅποιον νέας δυσπιστίας ἐπροξένησεν εἰς αὐτόν. Ἀλλ' ὀλίγω ὕστερον προσετέθησαν εἰς αὐτόν οἱ ἁμόφρονες φίλοι του, οἱ Ἴσπανοὶ Φραγγίτικοι, Εὐάθερος, Ἰακώβος Λαϊνέζος, Νικόλαος Βοβαδίλλας, καὶ Ἀλφόνσος Σαλμερόν, ὁ Σαβοῦκαρδὸς Πέτρος Φιέβριος (Pietro le Fèvre), καὶ ὁ Πορτογάλλος Βαδριγουέζος. Οὗτοι συστήσαντες ἑταιρείαν, ὤμισαν νὰ ὑποφέρωσιν ἐκούσιον πέναν, νὰ ἐπιστρέψωσι τοὺς ἀπίστους εἰς τὸν χριστιανισμόν, καὶ νὰ ταξιδεύσωσιν εἰς Ἱερουσαλήμ. Ἀλλὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο μὴ δυναθέντες νὰ καταρθώσωσι ἕνεκα τοῦ Τουρκικοῦ πολέμου, ἔμειναν καθ' ὅδον ἐν Βενετίᾳ (1537), καὶ ἐμαθήτευσαν ἐκεῖ εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Καρδινάλιου Κεράρφα νεωστὶ συστηθῆν τάγμα τῶν Θεατινῶν, καὶ κατὰ τοῦτο τὸ πρωτότυπον ἐσχημάτισαν καὶ αὐτοὶ τὴν ἀδελφότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὅτε δὲ ὁ Ἰγνάτιος μετὰ τινῶν φίλων του ἔλθων εἰς τὴν Ρώμην, εἰδίδασκεν ἐνταῦθα καὶ ἐκέρυττε, προσέτιν εἰς τὸν Πάπαν Παῦλον Γ'. τοὺς βίους τοῦ νέου τάγματος πρὸς ἐπικυρώσιν, προσθεῖς εἰς τὰς προϋπαρχούσας τρεῖς ὑποσχέσεις καὶ τετάρτην, περὶ ἀπολύτου ὑπακοῆς εἰς τὰς τοῦ Πάπα διαταγὰς! Ἐκαστὸν μέλος τοῦ νέου τάγματος ἔφειλε νὰ πράξῃ πᾶν ὅ, τι διέταττεν ὁ Πάπας, καὶ νὰ ὑπακούῃ πανταχοῦ ὅπου ἦθελεν ἀποσταλῆν αὐτοῦ, πρὸς ἐπιστροφήν τῶν ἐθνικῶν καὶ τῶν αἰρετικῶν, ἀνευ ἀμολῆς, ἀνευ συν-ἀμῆς, ἀνευ ἀναβολῆς. Ὁ Πάπας μετὰ ὄριμον σέ-φην εὐρών ὅτι εἰς καιροῦς, καθ' οὓς ἡ Δυτικὴ ἐκκλησία εἶχεν ὑποφέρει μεγάλας ζημίας ἕνεκα τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ Προτεστάντισμου εἰς Γερμανίαν καὶ εἰς τὰς Βορείους χώρας τῆς Εὐρώπης, τίποτε δὲν ἠδύνατο νὰ ἦναι συμφερότερον, παρὰ νὰ ἐπικυρώσῃ τοιοῦτόν τι τάγμα καὶ νὰ τὸ ὑποστηρίξῃ δραστηρίως, ἐξέδωκε τὴν 27 Σεπτεμβρίου 1540 τὴν ἐπικυρωτικὴν Βούλλαν, δι' ἧς ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς νέας κοινότητος κατὰ πρῶτον προσδιωρίζετο εἰς ἐξήκοντα, ἀλλ' ἀμέσως μετ' ὀλίγα ἔτη ἀφῆρσε τὸν περιορισμὸν τοῦτον. Ὁ Ἰγνάτιος Λουόλας, ἐκλεγθεὶς ἀρχηγὸς τοῦ νέου τάγματος, ἐμελλε νὰ ἔχῃ τὴν διαμονήν του ἐν τῇ Ρώμῃ, καὶ ἐντέλλαν νὰ ἀποσταλῇ τοὺς ἱεραπο-

στόλους του εἰς ὅλας τὰς χώρας. Τὸ σύνθημά του ἦτο: *Πάντα εἰς μεγαλειότητα τοῦ Θεοῦ.* (O. A. M. D. G.). Τὸ δὲ τάγμα δὲν εἶχεν ἰδιαιτέρον τινὰ μοναστηριακὴν ὀργανισμόν, οὔτε μοναστηριακὴν στολήν, καθότι οὔτε εἶχε τὴν ἀξίωσιν νὰ γίνῃ μοναχικὸν τι τάγμα, τυτίεστι νὰ ἀποσῶνται εἰς μόνον ἕνα καὶ ἕνα τῶν τειχῶν τοῦ μοναστηρίου, ἀλλ' ἐμελλε κυρίως νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὴν κοινωνίαν, εἰς τὸν λαόν, εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ἐνεργήσῃ ἐπὶ τῶν ἡθῶν διὰ τοῦ παραδείγματος, διὰ τῶν ἐπ' ἀρεσκῶν διδασκῶν, διὰ τῶν πειρανήσεων ἐπὶ τῆς πνευματικῆς ἔδρας, διὰ τῆς ἐν τοῖς Σχολαίοις καὶ Πανεπιστημίοις διδασκαλίας κτλ.

Πάντοτε ἀποβλέποντες πρὸς ὑψηλοτάτους σκοποῦς, τὴν θεραπείαν τῶν ἀσθενῶν, ἀποτελοῦσαν κατ' ἀρχὰς μέρος τῶν καθηκόντων τοῦ τάγματος, παρεχώρησαν μετ' ὀλίγον εἰς ἄλλας θρησκευτικὰς κοινότητας ἀφιερωμένας ἀποκλειστικῶς εἰς τοῦτο τὸ φιλανθρωπικὸν ἔργον. Καὶ τῶντι ἅμα ἐράνησαν τὰ θαυμαστά ἀποτελέσματα τῆς δραστηριότητος τοῦ τάγματος τῶν Ἰησοῦιτῶν, οἱ Πάπαι ἀπένευμαν πρὸς αὐτοὺς προνόμια ὅλων διαφοροτικῶν, ὅλον τὰ προνόμια τῶν Προσπιτούντων Μοναχῶν καὶ τῶν ἐρημηριῶν, προσέτι νὰ ἦναι ἐλεύθεροι ἀπὸ τῆς δικαιοδοσίας τῶν ἐπισκόπων καὶ ἀπὸ παντὸς δασμοῦ, νὰ ἐκτελοῦν πνευματικὰς ὑπηρεσίας καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἐπαρχίας, καθ' ὧν εἶχον ἐκδοθῆ ἀφορισμοὶ, νὰ ἀπονέμωσι Ἀκαδημαϊκὰς τιμὰς, ὡς τὰ Πανεπιστήμια, νὰ ἐξασκοῦν τὴν βιβλιοκρισίαν κτλ. Ὁ Ἰγνάτιος Λουόλας δέκα πέντε ἔτη προεδρεύσας τοῦ τάγματος καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ (τὴν 31 Ἰουλίου 1556) ἀναγορευθεὶς Ἅγιος ὑπὸ τοῦ Πάπα Γρηγορίου ΙΓ', ἔτι ζῶν εἶχεν ἰδεῖ τὴν διὰ τῶν δραστηριοτήτων ἱεραποστόλων αὐτοῦ διάδοσιν τοῦ τάγματος καὶ εἰς τὰς ἀπωτάτας χώρας τῆς γῆς. Οἱ Ἰησοῦιται κατὰ πρῶτον εὐρον ὑποδοχὴν εἰς τὴν Πορτογαλίαν, τῆς ὁποίας ἡ Κυβέρνησις παρεχώρησεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἐν Κοζιμπρα Πανεπιστήμιον ὃ δὲ Φραγγίτικος Εὐάθερος ἐξακολουθεῖ τὰς εἰς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας ἱεραποστολικὰς του περιουσίας, καθιδρύσας καὶ σὺλλογον εἰς τὴν πόλιν Ἰένην.

Μέχρι πῶν Ἰαπωνίων νήσων εἶχε διαδοθῆ ὁ χριστιανισμὸς, συγχρόνως δὲ διεσπάρσαν οἱ Ἰησοῦιται εἰς τὴν Βρασίλιαν, εἰς τὴν Λιθιοσίαν, ὡστε ἦτο ἀξιοσημειωτόν τι θέαμα κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, καὶ εἰς τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ κόσμου, νὰ ἴδῃ τις τὰ μεγάλα ἀποτελέσματα τῆς Ἰησοῦιτικῆς δραστηριότητος. Ἐν Ἰσπανίᾳ ἀμέσως ἀπέκτησαν οἱ Ἰησοῦιται σταθερὰν διαμονήν ὅχι ὅμως καὶ ἐν Γαλλίᾳ κατ' ἀρχὰς, ὅπου ὁ κληρὸς καὶ τὸ Πανεπιστήμιον, ὡς καὶ τὸ κοινοβούλιον τῶν Παρισίων ἀντέπαρτον κατ' αὐτῶν. Τοῦναντίον στερωθέντες εἰς τὰς Κάτω Χώρας, καὶ εἰς τὴν Καθολικὴν Γερμανίαν, διεσπάρσαν καὶ μέχρι τοῦ κάτω Ῥήνου καὶ ἀκολούθως εἰς τὴν Βαυαρίαν καὶ Ἀυστρίαν ὡστε ὅτε ἀπέθανεν ὁ Ἰγνάτιος τὸ τάγμα συνίστατο ἀπὸ δώδεκα ἐπαρχίας, ἐνέτα μὲν εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ τρεῖς εἰς τὰ ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου, καὶ περιεῖχε μέλη πλείονα τῶν χιλίων.

Τὸν δὲ ἰδιαιτέρον του ἰσωτερικὸν διοργανισμόν

ἔλαβε τὸ τάγμα κυρίως ἐπὶ τοῦ πρώτου διαδόχου τοῦ Ἰγνατίου, τοῦ Ἰσπανοῦ Ἰακώβου Λαϊνέζου, ἀνδρὸς πλουτισμένου μὲ μεγάλην πείραν τοῦ κόσμου, καὶ μὲ ἐξόχου ἀρετῆς. Ἐν διαστήματι τῆς ἐνεαστοῦς ἀρχηγίας αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1556—1565, ἐκπλαῦτο ὅλον ἐν τῷ τάγμα εἰς τὰς Κάτω Χώρας καὶ εἰς τὸ Γερμανικὸν Κράτος, εἰσχωρήσαν καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν διὰ βασιλικῆς ἀδείας μ' ἕλκην τὴν ἀντίστασιν ἐκ διαφορῶν μερῶν. Ὁ Λαϊνέζος ἔδωκεν ἰδίως εἰς τὸ τάγμα τὸ πολίτευμα αὐτοῦ, πολίτευμα ὅλων μόνον ἀρχικόν. Εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀρχηγῶ, ἔδρευοντος πάντοτε εἰς τὴν Ρώμην, καὶ οὐδένα ἀναγνωρίζοντος κυρίαρχον ἐκτὸς τοῦ Πάπα, συνεκεντρώτο ἅπανα ἡ ἐπὶ τοῦ τάγματος ἐξουσία. Ἀμέσως μετὰ τὸν Ἀρχηγὸν ἦσαν οἱ προϊστάμενοι τῶν κατὰ μέρος ἐπαρχιῶν, οἱ ἐπαρχιακοὶ, ἔχοντες καὶ αὐτοὶ ἀπόλυτον ἐξουσίαν εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν, ὅπως ὁ ἀρχηγὸς ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐπὶ τοῦ ὅλου τάγματος τῶν Ἰησοῦιτῶν. Εἰς τὴν ἱεραρχικὴν ταύτην πειθαρχίαν εἶποντο μετὰ τοῦς ἐπαρχιακοῦς οἱ πρόεδροί τῶν καταστημάτων, ἔνθα ἐδίδον τὴν ὁμολογίαν τοῦ τάγματος. οἱ διεύθυνται τῶν σὺλλόγων, καὶ οἱ προσώτεροι τῶν καθηδρῶν. Ἄν καὶ ὅλη ἡ ἐξουσία, καὶ ἡ τελευταία ἀπόφασις εἰς ὅλας τὰς ὑποθέσεις τοῦ τάγματος ἀνέκειτο εἰς τὸν Ἀρχηγόν, καὶ ἐπ' ὅρω ζωῆς ἀπενέμετο ἡ θέσις αὐτῆ, ἐνῶ ὅλα τὰ λοιπὰ ἀξιώματα καὶ αἱ θέσεις κατὰ πᾶν τρίτον ἔτος ἐκ νέου ἀντικαθίσταντο, καὶ ὅμως ἀνάξιδον τινὰ Ἀρχηγὸν ἠδύνατο νὰ πύσωσιν τῆς ἀρχῆς, καὶ νὰ ζητήσωσι παρ' αὐτοῦ λόγον τῶν πράξεών του, μολοντί κανὲν τοιοῦτον παράδειγμα δὲν μᾶς ἀναφέρει ἡ ἱστορία. Ὡς σύμβουλοι καὶ συνεπιθεωρηταὶ τρόπον τινὰ προσετίθεντο εἰς τὸν Ἀρχηγόν καὶ τινες συμπρόκτορες, καθὼς ἐπίσης καὶ εἰς τοὺς ἐπαρχιακοῦς καὶ εἰς τοὺς προέδρους, ὄντες συνήθως ἑπτὰ. Ἡ δὲ θεμελιώδης ἰδέα ἐπ' ἧς ἐστηρίζετο ὁ διοργανισμὸς τοῦ τάγματος ἦτον τὸ νὰ ὑψώσωσι τὸν ἄνθρωπον, ἀπὸ τῶν περιωρισμένων σχέσεων τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου καὶ τῆς πολιτείας, εἰς ἀνώτερον τινα βαθμὸν πνευματικῆς καὶ χριστιανικῆς κοσμοπολιτικῆς. Ὅστις ἔπαξ καταγράφεται εἰς τὸ τάγμα τῶν Ἰησοῦιτῶν λογίζεται νεκρὸς ὡς πρὸς τὴν οἰκογένειαν, τὴν πατρίδα, καὶ τὸ ἔθνος αὐτοῦ, καὶ πρὸς πᾶν ἔτι ἔχει πολίτην ἀνήκει ὅλων καὶ μόνον εἰς τὸ τάγμα, εἰς ὃ πρέπει νὰ ἀφιέρωσῃ ὅλας του τὰς δυνάμεις καὶ τὰς κλίσεις. Ἐποῦτε ἀντὶ τοῦ σωματικοῦ πατρὸς παρουσιάζεται εἰς αὐτόν ὁ γενέτης τοῦ ὑψηλοτέρου πνευματικοῦ βίου, ἀντὶ δὲ τοῦ ἔθνους, ἡ χριστιανικὴ κοσμοπολιτεία. Μετὰ τὴν τυπικὴν ἐκπαίδευσιν, διασκόπων ἔτη τινὰ, τελευταῖον γίνεται παραδεικτὸς ὡς μέλος εἰς μίαν ἐκ τῶν διαφορῶν τάξεων τοῦ τάγματος. Αἱ τάξεις δὲ αὗται εἶναι: 1) ἡ τῶν κυρίως Ἰησοῦιτῶν, ὀρκιζομένων καὶ εἰς τὰς τέσσαρας ὑποσχέσεις τοῦ τάγματος, ἀφ' ὧν μόνον δύνανται νὰ κατέχωνται καὶ αἱ ἀνώτεροι θέσεις τοῦ τάγματος, καὶ τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς πάντοτε εἶναι πολλὰ μικρὸς ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ μέλη τοῦ τάγματος, μόλις τὸ 25ον. ἡ τὸ 50ον. μέρος τῆς ὅλης κοινότητος. 2) ἡ τάξις τῶν

συμβοθηθῶν διαίρουμένων εἰς πνευματικῶς, ὀρκιζομένους ἐπίσης καὶ εἰς τὰς τέσσαρας ὑποσχέσεις, καὶ ὁμοτίμους μὲ τοὺς τῆς ἀγίας τάξεως, καὶ εἰς κοσμικοῦς, ὀνομαζομένους καὶ *συμβελλιαμένους*, ἡ ἀδιαφοροῦς. 3) ἡ τάξις τῶν σχολαστικῶν, ἐπαγγελιομένων τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας, καὶ 4) ἡ τῶν δοκιμῶν. Κατὰ τὰς διαφορὰς ταύτας τάξεις κατοικοῦσι καὶ εἰς ἰδιαιτέρα καταστήματα, κυβερνώμενοι ἀπὸ τοὺς προέδρους καὶ ἀνωτέρους αὐτῶν. Δύο ἔτη πρέπει νὰ διαμένωσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν δοκιμῶν, ἐνέκ δὲ ἔτη ἀπαιτοῦνται συνήθως εἰς τὰς ἀκαδημαϊκὰς σπουδὰς, καὶ ἐν ἔτος ἀκόμη πρὸς δοκιμὴν πρὶν ἢ ὀρκισθῶσι τὰς κυρίας ὑποσχέσεις, ὡστε δώδεκα περίπου ἔτη ἀπαιτοῦνται διὰ νὰ γίνῃ τις παραδεικτὸς εἰς τὴν τάξιν τῶν κυρίως Ἰησοῦιτῶν. Οὗτοι, οἱ κυρίως Ἰησοῦιται λεγόμενοι, ζοῦν εἰς τὰς οἰκίας των ἀπὸ ἐλεημοσύνας. Εἰς δὲ τοὺς συμβοθηθῶς καὶ τοὺς σχολαστικοῦς εἶναι συγχωρημένον νὰ ἔχωσι δημοσίας προσόδους, ἀλλ' ἡ διαχείρισις αὐτῶν ἀνήκει μόνον εἰς τοὺς κυρίως Ἰησοῦιτας, οἱ ὁποῖοι δύνανται νὰ βοηθῶνται καὶ ἀπὸ κοσμικοῦς συμβοθηθῶς τοὺς ἀδυσπέρους λεγομένους. Ἀλλὰ τότε ἀφείλου αὐτοὶ ἕλην των τὴν ἐνέργειαν νὰ ἀφιέρωσωσιν εἰς τὸ τάγμα, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἔργον νὰ ἐπαγγέλλωνται. Οἱ νέμνται Ἰησοῦιτῶν ἀποδοκινοῦσιν μετ' ὁποίας περιουσίας καὶ σοφίας ἐυθερνώτο καὶ συνείχετο ἡ πνευματικὴ αὐτῆ κοινότης, καὶ ἡ ἀρχικὴ νομοθεσία ἐμφαίνει προδήλως ἀξιόλογα προτερήματα, ὅλων ἀντίθετα εἰς τὰς μεταγενεστέρους τροποποιήσεις καὶ παρεκτροπὰς, αἱ ὁποῖαι βασιλῶν παρεσφόρησαν πρὸς μεγίστην βλάβην τοῦ τάγματος. Κατ' ἀρχὰς ἀφείλον ἕλην τῶς ἀνθρώποι περιωρισμένον νοῦς, ἀνάπηροι, κ-ἀσθενεῖς, μοχθηροὶ, καὶ δεισιδαίμονες νὰ ἀποβάλλωνται τοῦ τάγματος, μόνον σοφοί, δραστήριοι καὶ αὐστηρῶς ἠθικῆς ἄνδρες ἠδύνατο μετὰ ἐπανελημμένους δοκιμὰς νὰ γίνωνται παραδεικτοὶ εἰς τὴν κλάσιν τῶν κυρίως Ἰησοῦιτῶν. Εἰς οὐδένα ἐπιτρέπετο νὰ ἔχῃ ἀξιώματα καὶ θέσεις ἐκτὸς τοῦ τάγματος, καὶ εἰς τῶν Ἰησοῦιτῶν δὲν εἶχε τὴν ἀδειαν νὰ ζῆ εἰς τὰς βασιλικὰς αὐλὰς, καὶ εἰς τὴν ἡδύνατο νὰ ἐξακολουθῶσιν ἐπισημαίνοντες βιομηχανίαν, ἢ γεωργίαν, ἢ ἐμπόριον, ἢ ἄλλως πολιτικὸν τι ἐπιτήδευμα. Κατὰ τὴν δεκάτην ὁδοῦν ὅμως ἐκατονταετηρίδα πολλὰ τῶν διατάξεων τούτων εἶχον παραμεληθῆ ὅχι ἀνευ μεγάλης βλάβης τοῦ τάγματος.

Ὁ τρίτος Ἀρχηγὸς τοῦ τάγματος τῶν Ἰησοῦιτῶν, ὁ Φραγγίτικος Βοργίας, ἐκ τῆς Βελγικῆς τῆς Ἰσπανίας (ἀπὸ τοῦ ἔτους 1565—1572) ἐπεχείρησε τὴν ἐπὶ τοῦ Λαϊνέζου χαλαρωθεῖσαν ἀστυρότητα νὰ ἐποκαταστήσῃ πάλιν, ὅπως ὑπῆρχεν καὶ ἐπὶ τοῦ Ἰγνατίου Λουόλα. Ἐφῆγε μικρῶς ὅτι μέλη τινὰ τοῦ τάγματος ἀνεμίγνυντο εἰς πολιτικὰς ὑποθέσεις, καὶ ἕνεκα τῆς σπουδῆς τῶν ἐπιστημῶν παρεμέλου τὴν θεραπείαν τῶν θρησκευτικῶν, καὶ ἀπηγόρευσε τὰ νὰ προχειρίζωνται ἐπισκοποὶ ἐκ τῶν Ἰησοῦιτῶν. — Μὲτὰ τὸν Ἐσθέρηδον Μερκουριανὸν (ἀπὸ τοῦ 1573—1586) τὸν ἐκ Λουζμβούργου ἐξελέθη ἀρχηγὸς τοῦ τάγματος ὁ Νεαπολίτης Κλαύδιος Ἀλουάβιανος, πρὸς

εδρεύσας 35 σχεδόν έτη. Είς τούτον τόν περιήγ-
 μον αρχηγόν χρεωστέται ο ιδιαίτερος οργανισμός
 των σχολείων των Ιησουϊτών, και η εποχή του Α.
 κουαβίζου ως προς την ιστορίαν των Ιησουϊτών ει-
 ναι μία των αξιολογωτέρων αυτής εποχής. Ένταύθα
 μόνον όλίγα τινά τά ούσιωδέστερα θέλωμεν σημειώ-
 σει διά βραχείων. Έπ' αυτού έσχηματίθησαν παρά
 τοίς Ιησουϊταίς πολυάριθμα τάγματα Ιεραποστολιών
 προς καταπολέμησην του Προτεσταντισμού, και διε-
 σπάρσαν εις τας Βορείους επικρατείας της Βιργίνης,
 εις την Πολωνίαν, Λιθωνίαν και Τρανσυλβανίαν, όπου
 η εκκλησιαστική μεταρρύθμισις είχε καταθλίψει ο-
 λως τόν Καθολικισμόν. Ταυτοχρόνως ο Ιησουϊτης
 Ποσειδίνος έλθώς εις Σουηδίαν και προστατεύμενος
 υπό Καθολικής Κυβερνήσεως, ανέδεχθη την έντελώς
 προτεσταντικήν χώραν να επαναγάγη εις τόν Καθο-
 λικισμόν. Έπι τούτω καθιέρωθη έν Στοκχόλμης Πα-
 νεπιστήμιον, έν φ έμελλον να διδάξωσιν Ιησουϊται
 κληρονομοί. Αλλά εις τήν μεταπολίτευσιν του 1607
 έτους όχι μόνον οι Ιησουϊται, αλλά έν γενει οι Κα-
 θολικοί εξωρίσθησαν εκ της Σουηδίας όλίγα δ' έτη
 πρότερον η βασιλίσσα Βιλισθέτ είχε εξορίσει (τό
 1602) διά βασιλικής διαταγής από της Αγγλίας τή
 τάγμα των Ιησουϊτών. Επισή; και ο της Τρανσυλ-
 βανίας ηγεμών Χριστόφορος Παθουρι, και τρι φίλος
 των Ιησουϊτών, άγακασθείς από τοίς βουλευτάς εί-
 χεν άπαγορεύσει εις αυτούς (τό έτος 1583) τήν έν
 τή χώρα αυτού διαμονήν. Ίδιως δέ δαστυγής ήτον
 η κατάσταση των Ιησουϊτών έν τή Ρωσσία, ότι ο
 Ψευδοδημήτριος, ο προσπαθήσας να εισίξη τήν Κα-
 θολικήν θρησκείαν παρά τοίς Ρώσσοις, έγενεν έκ-
 πτωτος του θρόνου, και οι Ιησουϊται, ως και οι Πο-
 λωνοί, εδιώχθησαν άφ' όλων τών Ρωσοικών Κράτους.
 Αλλά όχι μόνον οι Προτεσταντικοί και οι Ορθόδο-
 ξοί Κυβερνήσεις δεν ήνεύχοντο τοίς Ιησουϊταίς ένεκα
 της προσηλυτικομηνίας αυτών, αλλά και εις τας Κα-
 θολικάς επικρατείας απέκτισαν ήδη έχθρός και ήρ-
 χισαν να καταδιώκωνται. Μάλιστα δέ έγιναν μιση-
 τοί έν τή Γαλλία, όπου κατηγορούντο πικρώς διά
 τας επικινδύνους διδασκαλίας αυτών, ιδίως δέ ως ά-
 νοίκην διάθεσιν τρέφοντες προς τας κατά των βασι-
 λέων συνωμοσίας. Όσα κακούργηματα έπραττον οι
 μαθηταί των Ιησουϊτών, η οι κατά μέρος Ιησουϊ-
 ται ανέφεροντο εις έναιδος έλοκλήρου του τάγμα-
 τος. Τό Πανεπιστήμιον και τό Κοινοβούλιον των Πα-
 ρισίων εξέβιασαν τήν εξορίαν των Ιησουϊτών και ο
 Κόρβικος Α' εξέδωκε τό έτος 1595 περί τούτου δια-
 ταγήν, τήν όποίαν μόλις μετά ένός έτη κατά πα-
 ράκλησιν του Πάπα άντεκατέστησεν εύνοικωτέρα
 διαταγή, μ' όλην τήν άνθίστασιν του Παρισινού Κοι-
 νοβουλίου. Έν δέ τή Βενετία έπειδή εις τας μετά
 της Βενετικής δημοκρατίας διενέξεις του Πάπα Παύ-
 λου Ε' οι Ιησουϊται, κατά τοίς όρους του τάγμα-
 τος αυτών, εις τας Παπικάς διαταγής υπήκουον μάλ-
 λον η εις τήν Κυβέρνησιν, απέβλήθησαν από των ό-
 ρίων της δημοκρατικής επικρατείας, και ήμίσειαν έ-
 παπονταστηρίδα έμισαν εξορίσται αυτής, μέχρις ου
 ο Πάπας Αλέξανδρος Ζ' κατώρθησε να τοίς δοθῆ

η άδεια να επιστρέψωσιν εις αυτήν. Έπί των χρό-
 νων του Ακουαβίζου πέπτει ώσαύτως η έν Ιαπωνίαν
 δραστηριότητα ένέργεια των Ιησουϊτών, αλλά και
 η αρχή του καταδιωγμού των ένίστε Χριστιανών.
 Έν τούτοις μ' όλους τοίς άλλακαλλήλους καταδιω-
 γμούς θαυμασίαν αυξήσιν έλαβε τό τάγμα, ώστε κατά
 τας αρχάς της 17ης εκατονταετηρίδος ήρίθμει υπέρ
 τας 30 έπαρχίας, και περί τοίς 300 Συλλόγους,
 και μέλη περί τας 14 000. Τας δέ κατά τούτον
 τόν χρόνον και ακολουθούσας πράξεις αυτών εις τας
 Ιεραποστολικάς αυτών όδοιποιίας εις Αθησινίαν,
 Αφρικήν, Ασίαν, Αμερικήν, Βρασιλίαν, Κίαν, και
 Ιαπωνίαν παραλείπομεν ένταύθα να αναφέρωμεν.
 Μετά τήν ακουαβίζαν κατά τό διάστημα της 17
 και της 18 εκατονταετηρίδος προεχειρήθησαν άλλη-
 λοδικόθως πολλοί αρχηγοί όλιγοτέρου λόγου αξιοί
 μέχρι του 1773 έτους, ότι κατηργήθη τό τάγμα,
 έπαριθμούν μέλη περί τας 23000, μεταξύ των ό-
 ποιών περί τας 12000 Ιερείς, διασπαρμένα εις 39
 έπαρχίας, εις 24 καταστήματα όρολογητών (pro-
 fesshansern) εις 669 Συλλόγους, εις 61 καταστή-
 ματα άσκήμων, εις 176 Συμμόριας, 335 έδρας και
 εις 273 άπιστολάς, ένθω κατά τας αρχάς της 18
 εκατονταετηρίδος; είχε 35 έπαρχίας, 33 καταστή-
 ματα όρολογητών, περί τοίς 600 συλλόγους, 100
 συμμόριας, 160 έδρας, και υπέρ τας 100 άπιστο-
 λάς, μέλη δέ περί τας 18000. Αλλά πριν να δια-
 λώσωμεν περί της καταργήσεως και άποκαταστά-
 σεως αυτών, όλίγα τινε μέλλομεν να ειπωμεν περί
 των Δείωμάτων αυτών.
 Αν και οι Ιησουϊται έν γενει ήσαν θερμοί υπερα-
 πιστοί και όπαδοί της Καθολικής θρησκείας, και
 πάντοτε εκήρυττον ότι δια κατακρίνει και απορρί-
 πται ο Πάπας, τά άποδοκιμάζουν και αυτοί, μόλι-
 ταύτα και τό σώμα όλον, και τά και έκαστα μέλη
 του τάγματος άποκρίνοντο όχι όλίγας δογματικάς
 αρχάς, οι όποιοι δεν ήσαν έτι διακεκριμένοι ως έ-
 ριδες θεολογικά, η τά κοινώς παραδεδεγμένα δόγ-
 ματά θεώρουν υπό διαφορετικήν έποψιν, ιδιαιτέρων
 τινε έννοιαν άποδίδοντες εις αυτά. Αλλά ου μόνον
 εις τήν δογματικήν θεολογίαν, αλλά και εις τήν
 μετά ταύτης στενώς συνδεδεμένην Πηκικήν έπιστή-
 μην εξέφερον αξιώματα, τά όποια διήγειρον μεγάλα
 προσκόμματα. Ως προς τας δογματικάς έριδας αυτών
 περί Χάριτος, και της εκ της Χάριτος βουθείας, περί
 της έλευθέρας βουλήσεως κτλ. παραλείπομεν ένταύθα
 να αναφέρωμεν. Ίδιως δέ οι Δομινικανοί, οι κυριώ-
 τεροι αντίπαλοι των Ιησουϊτών, έπολέμουν αυτούς,
 ότι επιστρέφοντες τοίς έθνικούς εις τήν Θεογνωσίαν
 έσυμμορφούντο υπέρ τό ήόν με τό ήθη, έθιμα, και
 τήν γλώσσαν αυτών, ώστε η χριστιανική θρησκεία
 εξωτερικώς έθνικην σχεδόν μορφήν έλάμβανεν, θθεν
 ο Πάπας Κλήμης ΙΑ', εξέδωκεν ιδιαιτέρων βούλλαν
 κατά της τοιαύτης προς τά έθνικά έθιμα συμμορφώ-
 σεως των Ιησουϊτών. Επισή; άπαγορεύθη από τήν
 Ρωμαϊκήν καθεδράν η υπό των Ιησουϊτών εισαχθείσα
 έγγραφος έτε δια τρίτου προσώπου γινόμενη έξο-
 μοίωσις. Αλλά και οι περί της φιλοσοφικής ά-

μαρτίας (*) διδάσκαλοι αυτών, διακρινόμενης από
 τας θεολογικάς έτε αληθείς αμαρτίας καθό συνοδου-
 μένας ταύτας μέν τήν συνείδησιν της παραβάσεως
 των ήθων και εκκλησιαστικών διατάξεων, διήγειραν
 μεγάλα σκάνδαλα. Κυρίως δέ κατηγορούντο οι Ιη-
 σουϊται ως εύνοούντες χαλαράν τινε ήθικήν, και ιδίως
 διά του αξιώματός; α ότι ο σκοπός δικαιώνει τά
 μέσα; καταστρέφοντες πάσαν ήθικήν. Κίμαι αληθι-
 νόν ότι οι αντίπαλοι των Ιησουϊτών υπέπεσαν και
 εις υπερβολάς διά να τοίς κάμωσι μισητούς εις τόν
 λαόν, και διά παντοίων μέσων να τοίς άπαρέσωσι
 τήν κοινήν ύποληψιν, αλλά ουδέν ήτοιν είναι άναγ-
 κήριον ότι μεταξύ των Ιησουϊτών εύρέθησαν πολ-
 λοι άποραινόμενοι αξιώματα επικίνδυνα και όλέθια
 εις τήν ήθικήν, τά όποια άν και δεν έπροστάτευε
 τό τάγμα όλον, μολοντούτο δεν εξέφρασε τήν δυσ-
 ρέσκεϊαν και άποδοκιμασίαν αυτου τόσοσιν ισχυρών,
 ώστε να άπαρέσθ από τας χείρας των αντιπάλων
 αυτού πών έπλον, δι' ου ήδύναντο να τό προσβάλ-
 λωσιν. Τοιούτος επικίνδυνος ήθικολόγος υπήρξεν ο
 Ακμάς, όνειδικόμενος ότι εις τό θεολογικόν έγγραμ-
 μα αυτου υπερασπίζεται εις τινε περιπτώσεις τόν
 εκ προθέσεως φόνον; αλλά πολύ πρότερον ο Αύγου-
 στίνος Ναδάβρης είχε άποφανθῆ δημο.όν τι αξίωμα
 έπίσης κατηγορείται και ο Βουυς ότι έν τῷ βιβλίω
 αυτου επιγραφόμενῷ « Summe der Sünden » παρ-
 εδέθη πραγματικώς χαλαρότάτην τινε ήθικήν; ο δέ
 Κασενδίνος, ότι έδίδασκε τήν εις τινε περιπτώσεις
 επικινδυνωτάτην αρχήν, ότι η ήθική αξία πάσης πρά-
 ξεως κρίνεται από τήν προαίρεσιν και τό φρόνημα
 του πράττοντος, και πολλοί άλλοι Ιησουϊται όνομα-
 στί αναφέρονται ως ιδρυταί και υπερασπισταί δι-
 κήρων επικινδύνων ήθικών αρχών; οίον ότι δύναται
 τις να παραβῆ τόν ήκον και τήν ύπόσχεσιν αυτου,
 άν όρμικόμενος είχε κατά νόον τήν εναντίαν περι-
 πτωσιν, είτε με άλλας λέξεις, άν έφρόνει έσωτερι-
 κώς έν τή ψυχή αυτου τό εναντίον του ότι άμολή-
 γει η άμυνην εξωτερικώς διά στόματος, ότι εις πά-
 σαν πράξιν εξεταστέα η τάσις της προαίρεσεως κτλ.
 Από δια ήμωσ κυριωτέρας κατηγορίας πρέπει να
 θεωρήσωμεν όλοτελώς ελεύθερον τό τάγμα των Ιη-
 σουϊτών; δεν νομιζόμεν αληθές, πρώτον ότι ο Ιη-
 σουϊτης είχε καθήκον να υπακούσῃ εις όποιανδήποτε
 περίστασιν εις τήν προϊστάμενόν του, άν και θανά-
 σιμοί αμαρτίαν ήθελε τόν διατάξει ούτος έν όνόματι
 του Ιησού και της απολύτου υποταγής, και δεύτε-
 ρον ότι οι Ιησουϊται τήν δολοφονίαν εις τινε περι-
 πτώσεις έθεώρουσαν ως τυχεχωρημένην, τήν δέ τυραννο-
 κτονίαν και έσώσανον. Η περί τυραννοκτονίας διδασκα-
 λίας ήθη από της 13 εκατονταετηρίδος είχε γίνει άν

τιμείμενον έριδος μεταξύ των σοφών, ιδίως δέ έν τή
 Γαλλία εύρε και υπερασπιστάς και αντίπαλους, μά-
 λιστα άφου ο Ιωάννης Πάρθος κατά τας αρχάς της
 15. εκατονταετηρίδος δημοσίως εξέφρασε τήν περί
 τούτου γνώμην του. Περί δέ τά τέλη της 16 εκατον-
 ταετηρίδος και κατά τας αρχάς της 17 εκατονταε-
 τηρίδος άνεμύχθησαν εις τας έριδας ταύτας και οι
 Ιησουϊται, και ένθω Ικανοί εξ αυτών υπερασπιζόντο
 τήν περί τυραννοκτονίας γνώμην, άλλοι πλειότεροι
 τήν έπολέμουν σφοδρώς. Και βεβαίως τό αντικείμε-
 νον τούτο ουδόλως ήθελε βλάψει τήν ύποληψιν όλο-
 κλήρου του τάγματος, και ουδ' αυτοί οι σφοδρότα-
 τοί αντίπαλοι των Ιησουϊτών ήθελον δυνηθῆ να έχωσι
 τούτο ως επιχείρημα κατ' αυτών, εάν ο Μαριάνος
 εις τό έγγράμμα αυτου do rego et regis institu-
 tione, Tolet. 1599. διν ήθελε προχωρήσει έτι περ-
 αιτέρω, διήχυρικήόμενος ότι εις τινε περιπτώσεις
 είναι συγκεχωρημένον εις τόν ιδιώτην να φονεύσῃ
 έναν έπι της κυβερνήσεως της πατρίδος του προϊστά-
 μενον Υφάμονον. Έκαδή δέ κατ' αυτούς έκίνοις τοίς
 χρόνους έράνησαν ότι εις τας συνωμοσίας και τούς
 δολοφονίαν άποπειράς του Ιακώβου Κλήμεντος, του
 Βαρρόριου, του Ιωάννου Χαλέτου υπήρχον οι μέλη
 και Ιησουϊται, ένεκα των καιρικων τούτων περιστά-
 σεων η περί τυραννοκτονίας διδασκαλία έλαβε σημα-
 σίαν τινά. Και πρώτοι οι πράξεις έφαινοντο ύποστη-
 ρίζουσαι τοίς λόγους; όπου συνδύανεν συνωμοσία τις
 κατά της ζωής του βασιλέως, έπρεπε και οι Ιη-
 σουϊται να έχωσι μέρος εις αυτήν. Διτά ταύτα
 ο αρχηγός του τάγματος άπηγόρευσε μιν αύστη-
 ρώς εις τοίς έρίζοντας Ιησουϊτας οίονδήποτε δι-
 σχυρισμόν περί της τυραννοκτονίας, αλλά η άπαγό-
 ρευσις αυτή δεν άπεκατέστησε τήν άγλήν ήμνη των
 Ιησουϊτών.
 Αί έπιστημονικά έκδοσις των Ιησουϊτών
 εις τήν θεολογίαν, και σχεδόν εις όλους τοίς κλά-
 δους των άλλων έπιστημών; είναι μέγισται εις έκά-
 στην εποχήν έπλούτει; τό τάγμα αυτών από σοφούς
 και έξόχους άνδρας; αλλά ένταύθα μη δύναμενοι χά-
 ριν συντομίας ουδέ των περιφημοτήτων τών όνόματων
 καν να αναφέρωμεν, παραπέμπομεν εις ιδιαιτέρων
 περί τούτου πραγματεϊαν « Smets, Was that der
 Jesuiten—Orden für die Wissenschaft? Aach.
 1834. »
 Τό έπιστημότατον πανεπιστήμιον των Ιησουϊτών
 ήτο, και είναι τό έν Ρώμη Collogium Romanum,
 ιδρυθῆν υπό Πάπα Γρηγορίου ΙΓ', και ανακαινισθέν
 υπό του Πίου Ζ'. Έχει πέντε καθηγητάς διά τήν
 θεολογίαν, πέντε διά τά Μαθηματικά και τήν Φυ-
 σικήν, τέσσαρας διά τας φιλολογίας, έξ διά τήν
 Ρωμαϊκήν φιλολογίαν, έξ διευθυντάς, τουτέστι ένα
 διά τό Αρχαιολογικόν Μουσείον, και πέντε διά τό
 Αστεροσκοπεϊον, έν φ ο Γαλιλαϊος έκαμε τας πρώ-
 τας αυτου ανακαλύψεις, και έφρούς διά τό Μου-
 σείον της φυσικής Ιστορίας, και διά τας αρχαιο-
 τητάς. Η δέ Νομική και η Ιατρική ήσαν και είναι
 άποκεκλεισμέναί από τό άνωτερον τούτο εκπαιδευ-
 τικόν κατάστημα. Κατά τήν παρούσαν αυτου κατά

(*) Η λέξις αθη είναι πλάσμα της Ιησουϊτικής Πηκικής
 έννοουσι δέ υπό τήν λέξιν ταύτην τοιαύτην τινε αμαρτίαν,
 ήτις δεν δύναται να λογισθῆ ως αμαρτία εις τόν πράξαντα,
 καθότι δεν τήν έπραξεν ούτως με πρόθεσιν να καθυβρίσῃ τόν
 θεόν. Ένοείται δι' εκόθεν ότι κατ' αυτών τόν τρόπον δύ-
 ναται να δικαιολογώνται έλαί οι αμαρτίαι, άρκει μόνον να
 άπολογηθῆ ο πράξας ότι δεν τας έπραξεν με πρόθεσιν να
 καθυβρίσῃ τόν θεόν.

εδρεύσας 35 σχεδόν έτη. Είς τούτον τόν περίφημον άρχηγόν χρεωστέται ό ιδιαίτερος όργανισμός των σχολείων των Ιησουϊτών, και ή εποχή του Ακουαβίβου ως προς την Ιστορίαν των Ιησουϊτών είναι μία των αξιολογωτέρων αυτής εποχής. Ένταύθα μόνον όλίγα τινά τά ούσιωδέστερα θέλομεν σημειώσει διά βραχείων. Επ' αυτού έσχηματίθησαν παρά τοις Ιησουϊταίς πολυάριθμα τάγματα Ιερποστολών προς καταπολέμειν του Προτεσταντισμού, και διασπάρησαν εις τās Βορείους επικρατείας τής Ευρώπης, εις την Πολωνίαν, Λιθουανίαν και Τρανσυλβανίαν, όπου ή εκκλησιαστική μετάρρυθμίσις είχε καταθλίψει όλως τόν Καθολικισμόν. Ταυτοχρόνως ό Ιησουϊτής Ποσειδίνος έλθώς εις Σουηδίαν και προστα ενήμενος υπό Καθολικής Κυβερνήσεως, ανεδέχθη τήν ένταύθα προτεσταντικήν χώραν να επαναγάγη εις τόν Καθολικισμόν. Επ'ι τούτω καθιέρωθη έν Στοκχόλμη Πανεπιστήμιον, έν φ' έμελλον να διδάξωται Ιησουϊται καθογηταί. Αλλ' εις τήν μεταπολίτευσιν του 1607 έτους όχι μόνον οι Ιησουϊται, αλλ' έν γενει οι Καθολικοί εξωρίσθησαν εκ τής Σουηδίας: όλίγα δ' έτη πρότερον ή βασίλισσα Έλισάβετ είχαν εξορίσει (τό 1602) διά βασιλικής διαταγής από τής Αγγλίας τό τάγμα των Ιησουϊτών. Επιση; και ό τής Τρανσυλβανίας ήγεμών Χριστόφορος Βαθρός, και τοι φίλος των Ιησουϊτών, άγαπηθείς από τους βουλευτάς είχαν άπαγορεύσει εις αυτούς (τό έτος 1588) τήν έν τή χώρα αυτού δικιωνήν. Ίδίως δε δόστυχής ήιον ή κατάστασις των Ιησουϊτών έν τή Ρωσσία, ότι ό Ψευδοδημητρίος, ό προσπαθήσας να εισάξη τήν Καθολικήν Θρησκείαν παρά τοις Ρώσοις, έγεινεν έκπτωτος του θρόνου, και οι Ιησουϊται, ως και οι Πολωνοί, ειδιώθησαν άφ' όλον τό Ρωσικόν Κράτος. Αλλ' όχι μόνον οι Προτεσταντικοί και οι Ορθόδοξοι Κυβερνήσεις δεν ήναίχοντο τους Ιησουϊτας ένεκα τής προσήλυτομανίας αυτών, αλλ' και εις τās Καθολικās επικρατείας απέκτισαν ήδη εχθρούς και ήρχισαν να καταδιώκωνται. Μάλιστα δε έγιναν μισητοί έν τή Γαλλία, όπου καταγορούντο πικρώς διά τās επικινδύνους διδασκαλίας αυτών, ίδίως δε ως ευνούχην διάδοσιν τρέφοντες προς τās κατά των βασιλέων συνωμοσίας. Όσα κακουργήματα έπραττον οι μαθηταί των Ιησουϊτών, ή οι κατά μέρος Ιησουϊται ανεφέροντο εις όνειδος όλουλήρου του τάγματος. Τό Πανεπιστήμιον και τό Κοινοβούλιον των Παρισίων εξέβιασαν τήν εξορίαν των Ιησουϊτών και ό Ρόβικος Δ' εξέδωκε τό έτος 1595 περί τούτου διαταγήν, τήν όποίαν μόλις μετά έννά έτη κατά παράκλησιν του Πάπα άντεκατέστηεν ευναικωτέρα διαταγή, μ' όλην τήν άνθίστασιν του Παρισίου Κοινοβουλίου. Έν δε τή Πεντιά επείδη εις τās μετά τής Βιεντικής δημοκρατίας διενέξεις του Πάπα Παύλου Β', οι Ιησουϊται, κατά τους όρους του τάγματος αυτών, εις τās Παπικās διαταγής υπήκουον μάλλον ή εις τήν Κυβέρνησιν, άπεβλήθησαν από των όριων τής δημοκρατικής επικρατείας, και ήμίσειαν έκατονταετηρίδα έμειναν εξόριστοι αυτής, μέχρις ου ό Πάπας Αλέξανδρος Ζ' κατώρθωσε να τοις δοθῃ

ή άδεια να επιστρέψωσιν εις αυτήν. Επ'ι των χρόνων του Ακουαβίβου πέπει έσπέντος ή έν Ιαπωνία δραστηριότητα ενεργεια των Ιησουϊτών, αλλ' και ή αρχή του καταδιωγμού των εκείσε Χριστιανών. Εν τούτοις μ' όλως τους άλλεπαλλήλους καταδιωγούς θαυμασίαν αύξησιν έλαβε τό τάγμα, ώστε κατά τās αρχάς τής 17ης έκατονταετηρίδος ήρθμει υπέρ τās 30 επαρχίας, και περί τους 300 Συλλόγους, και μέλη περί τās 14 000. Τας δε κατά τούτον τόν χρόνον και ακολουθους πράξεις αυτών εις τās Ιερποστολικās αυτών όδοπορίας εις Αθησιανίαν, Αφρικην, Λαίαν, Αμερικην, Βρασιλίαν, Κίνα, και Ιαπωνίαν παραλείπομεν ένταύθα να αναφέρωμεν. Μετά τήν Ακουαβίβαν κατά τό διάστημα τής 17 και τής 18 έκατονταετηρίδος προεγείρησαν άλληλοδικούδως πολλοί άρχηγοί όλιγωτέρου λόγου αξιοί μέχρι του 1773 έτους, ότε κατηργήθη τό τάγμα, επροβηθών μέλη περί τās 23000, μεταξύ των όποιων περί τās 12000 Ιερίτι, διασπαρμένα εις 39 επαρχίας, εις 24 καταστήματα ύπολογητών (pro-fesshausem) εις 669 Συλλόγους, εις 61 καταστήματα άσκίμων, εις 175 Συμινάρια, 335 έδρας και εις 273 άπιστολάς, ένφ κατά τās αρχάς τής 18 έκατονταετηρίδος ειχε 35 επαρχίας, 33 καταστήματα ύπολογητών, περί τους 600 συλλόγους, 100 συμινάρια, 160 έδρας, και υπό τās 110 άπιστολάς, μέλη δε περί τās 18000. Αλλά πριν να διαλυθώμεν περί τής καταργήσεως και άποκαταστάσεως αυτών, όλίγα τινά μέλλομεν να ειπωμεν περί των *Λεξιμάτων* αυτών. Αν και οι Ιησουϊται έν γενει ήσαν θερμοί υπερασπισται και όπαδοί τής Καθολικής Θρησκείας, και πάντοτε έκέρυττον ότι όσα κατακρίνει και άπορρίπτει ό Πάπας, τά άποδοκιμάζουν και αυτοί, μολαταύτα και τό σώμα όλον, και τά καθ' έκαστα μέλη του τάγματος άποφαινοντο όχι όλίγα; δογματικές αρχάς, οι όποίαι δεν ήσαν έτι διακεκριμένα ως έμιδες θεολογικαι, ή τά κοινώς παραδεδεγμένα δόγματα έθεώρουν υπό διαφορητικήν έποψιν, (δικαιτέρην τινά έννοιαν άποδίδοντες εις αυτά. Αλλ' ου μόνον εις τήν δογματικήν Θεολογίαν, αλλ' και εις τήν μετά ταύτης στενώς συνδεδεμένην Πθικην έπιστήμην εξέπερον αξιώματα, τά όποια διήγειρον μεγάλα προσκόμματα. Ως προς τās δογματικές έριδας αυτών περί Χάριτος, και τής εκ τής Χάριτος βοηθείας, περί τής ελευθέρας βουλήσεως κτλ. παραλείπομεν ένταύθα να αναφέρωμεν. Ίδίως δε οι Δομινικανοί, οι κυριότεροι αντίπαλοι των Ιησουϊτών, έπολέμου αυτοίς, ότι επιστρέφοντες τους εθνικούς εις τήν θεογνωσίαν έσυμμορφούντο υπέρ τό δέον με τά έθνη, έθιμα, και τήν γλώσσαν αυτών, ώστε ή χριστιανική θρησκεία εξωτερικώς εθνικην σχεδόν μορφήν έλάμβανεν, θιν ό Πάπας Κλήμης ΙΑ', εξέδωκεν ιδιαίτερον βούλλαν κατά τής τοιαύτης προς τά εθνικά έθιμα συμμορφώσεως των Ιησουϊτών. Επίσης άπαγορεύθη από τήν Ρωμαϊκήν καθέδρον ή υπό των Ιησουϊτών ελαχθεία *έγγραφος*, έτε διά τρίτου προσώπου γινόμενη *έμολόγησις*. Αλλά και οι περί τής φιλοσοφικής έ-

μαρτίας (*) διδασκαλίας αυτών, διακρινομένης από τās θεολογικās έτε άλληθεις άμαρτίας καθό συνοδευόμενας ταύτας μεν τήν συνείδησιν τής παράσάσεως των θείων και εκκλησιαστικων διατάξεων, διήγειραν μεγάλα σκάνδαλα. Κυρίως δε κατηγορούντο οι Ιησουϊται ως ευνουχτες χαλκράν τινά ήθικην, και ίδίως διά του αξιώματος; α ήτι ό σκοπός δικαιόθει τά μέσα καταστρέφοντες πάσαν ήθικην. Είναι άλληθινόν ότι οι αντίπαλοι των Ιησουϊτών υπέπεσαν και εις υπερβολές διά να τους κάμωσι μισητούς; εις τόν λαόν, και διά παντοίων μέσων να τους αφαιρέσωσι τήν κοινήν υπόληψιν, αλλ' ουδέν ήττον είναι άναγτιρήτον ότι μεταξύ των Ιησουϊτών ερέθησαν πολλοί άποφαινομενοι αξιώματα επικινδύνα και όλθθρια εις τήν ήθικην, τά όποια αν και δεν επροστάτευε τό τάγμα όλον, μολοντούτα δεν εξέφρασε τήν δυσανεκτικαν και άποδοκιμασίαν αυτού: τόσον ισχυρώς, ώστε να αφαιρέση από τās χείρας των αντιπάλων αυτού παν έπλον, δι' ου ήδύνατο να τό προσβάλωσιν. Τοιούτος επικινδύνος ήθικολόγος υπήρξεν ό Ακμώς, όνειδιζόμενος ότι εις τό θεολογικόν σύγγραμμα αυτού υπερασπίζεται εις τινας περιπτώσεις τόν εκ προθέσεως φόνον; αλλ' πολύ πρότερον ό Αύγουστινος Ναδάβρης είχαν άποφαινη θέσιν τι αξίωμα: έπίσης κατηγορείται και ό Βανυός ότι έν τφ βιβλίω αυτού επηραφομένη α *Summe der Sünden* παραδέχθη πραγματικώς χαλαρώτατην τινά ήθικην; ο δε Κασνέδιος, ότι έδιδασκε τήν εις τινας περιπτώσεις επικινδυνωτάτην άρχην, ότι ή ήθικη αξία πάσης πράξεως κρείμαται από τήν προαίρεσιν και τό φρόνημα του πράττοντος, και πολλοί άλλοι Ιησουϊται όνομαστί αναφέρονται ως ιδρυταί και υπερασπισται διαφόρων επικινδύνων ήθικων άρχων: όλον έτι δύναται να παραβῃ τόν ήκρον και τήν υπόσχεσιν αυτού, αν όρκιζόμενος ειχε κατά νόον τήν εναντίαν περιπτώσιν, έτε με άλλας λέξεις, αν έφρόνει έσωτερικώς έν τή ψυχῃ αυτού τό εναντίον του, ότι ώμολόγει ή άμνηεν εξωτερικώς διά στόματος, ότι εις πᾶσαν πράξιν εξεταστέα ή τάσις τής προαιρέσεως κτλ. Από δύο όμως κυριώτερας κατηγορίας πρέπει να θεωρησώμεν όλοτελώς ελεύθερον τό τάγμα των Ιησουϊτών: δεν νομιζόμεν άλληθεις, πρώτον ότι ό Ιησουϊτής ειχε καθήκον να υπακούση εις όποιανδήποτε περιστασιν εις τήν προϊστάμενόν του, αν και θανάσιμολ άμαρτίαν ήθιλε τόν διατάξει ούτος έν όνόματι του Ιησού και τής άπολύτου υποταγής, και δεύτερον ότι οι Ιησουϊται τήν δολοφονίαν εις τινας περιπτώσεις έθεώρουν ως συγκεχωρημένην, τήν δε τυραννοκτονίαν και έσώσανον. Η περί τυραννοκτονίας διδασκαλία ήδη από τής 13 έκατονταετηρίδος ειχε γαίνει άν-

τικαίμενον έριδος μεταξύ των σοφών. Ίδίως δε έν τή Γαλλία εύρε και υπερασπιστάς και αντιπάλους, μάλιστα άφου ό Ιωάννης Πάρβος κατά τās αρχάς τής 15. έκατονταετηρίδος δημοσίως εξέφρασε τήν περί τούτου γνώμην του. Περί δε τά τέλη τής 16 έκατονταετηρίδος και κατά τās αρχάς τής 17 έκατονταετηρίδος ανεμύθησαν εις τās έριδας ταύτας και οι Ιησουϊται, και ένφ Ικανοί εξ αυτών υπερασπίζοντο τήν περί τυραννοκτονίας γνώμην, άλλοι πλειότερον τήν έπολέμου σφοδρότη. Και βεβαίως τό αντικείμενον τούτο ούδ'όως ήθελε βλάψει τήν υπόληψιν όλου κλήρου του τάγματος, και ουδ' αυτοί οι σφοδρότατοι αντίπαλοι των Ιησουϊτών ήθελον δυνηθῃ να έχωσι τούτο ως επιχείρημα κατ' αυτών, εάν ό Μαριανός εις τό σύγγραμμά αυτού *de rege et regis institutione*, Tolet. 1599. δίν ήθελε προχωρήσει έτι περαιτέρω, δι'απορριζόμενος ότι εις τινας περιπτώσεις είναι συγκεχωρημένον εις τόν ιδιώτην να φονεύση έναν επί τής κυβερνήσεως τής πατρίδος του προϊστάμενον Τύραννον. Επειδή δε κατ' αυτούς έκείνους τους χρόνους εφάνθησαν εις τās συνωμοσίες και προς δολοφονίαν άποπειράς του Ιακώβου Κλήμεντος, του Βαρόβιερου, του Ιωάννου Χαλέτου υπήρχον ως μέλη και Ιησουϊται, ένεκα των καιρικων τούτων περιπτώσεων ή περί τυραννοκτονίας διδασκαλία έλαβε σημασίαν τινά. Και τινόντι οι πράξεις έφαινοντο υποστηρίζουσαι τούς λόγους όπου συνδέναν συνωμοσία τις κατά τής ζωής του βασιλέως, έπερπε και οι Ιησουϊται να έχωσι μέρος εις αυτήν. Μετά ταύτα ό άρχηγός του τάγματος άπηγόρευσε μεν αυτηρώς εις τους έρίζοντας Ιησουϊτας οίονδήποτε διασχυρισμόν περί τής τυραννοκτονίας, αλλ' ή άπαγορευσις αυτή δεν απέκατέστητε τήν αγαθήν ήμην των Ιησουϊτών. *Δι' επιστημονικας έκδοσις* των Ιησουϊτών εις τήν Θεολογίαν, και σχεδόν εις όλους τους κλάδους των άλλων επιστημών είναι μέγισται εις έκάστην εποχήν έπλούτει τό τάγμα αυτών από σοφούς και έζήχους άνδρας; αλλ' ένταύθα μη δύναμενοι χάριν συντομίας ουδέ των περιφημοτάτων τών όνόματα καν να αναφέρωμεν, παρασιμωμεν εις ιδιαίτερον περί τούτου πραγματείαν α *Smets, Was that der Jesuiten—Orden für die Wissenschaft? Aach. 1834.* Τό επιστημονικόν πανεπιστήμιον των Ιησουϊτών ήτο, και είναι τό έν Ρώμη *Collegium Romanum*, ιδρυθέν υπό Πάπα Γεωργίου ΙΓ', και ανακαινισθέν υπό του Πίου Ζ'. Έχει πέντε καθηγητάς διά τήν Θεολογίαν, πέντε διά τά Μαθηματικά και τήν φυσικήν, τέσσαρας διά τās φυσικās τέχνας, έξ διά τήν Ρωμαϊκήν Φιλολογίαν, έξ διευθυντάς τουτίστιν ένα διά τό Αρχαιολογικόν Μουσείον, και πέντε διά τό Αστεροσκοπεϊον, έν φ' ό Γαλιλαϊός εκμασε τās πρώτας αυτού ανακαλύψεις, και Ερόδρος διά τό Μουσείον τής φυσικής Ιστορίας, και διά τās αρχαιότητας. Η δε Νομική και ή Ιατρική ήσαν και είναι άποκεκλεισμένα από τό ανώτερον τούτο εκπαιδευτικόν κατάστημα. Κατά τήν παρούσαν αυτού κατά

(*) Η λέξις αυτή είναι πλάσμα τής Ιησουϊτικής Ηθικής: έννοουσι δε ότι τήν λέξιν ταύτην τοιαύτην τινά, άμαρτίαν, ήτις δεν δύναται να λογισθῃ ως άμαρτία εις τόν πράξαντα, καθότι δεν τήν έπραξεν αύτος με πρόθεσιν να καθυβρίση τόν θεόν. Ένωσεται δι' εκείθεν ότι κατ' αυτών τόν τρόπον δύναται να δικαιολογώνται όλαι οι άμαρτίαι, άρκει μόνον να άπολογηθῃ ό πράξας ότι δεν τās έπραξεν με πρόθεσιν να καθυβρίση τόν θεόν.

μεταπολίτευσιν τοῦ 1830, μέχρις οὗ τὸ 1835 ὁλο-
τελῶς ἀπαδιώθησαν ἐξ αὐτῆς. Ἡ δὲ Γαλλικὴ κυ-
βέρνησις τοὺς ἀνείχετο ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ αὐτῆς, ἀπὸ
δὲ τοῦ ἔτους 1822 ἀποκατασταθέντες ἐντελῶς δι-
δάθησαν ταχέως καὶ ὅλον τὸ κράτος καὶ ἔχουν με-
γάλην ἐπιρροὴν οὐ μόνον εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς
νεολαίας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ Κλήρου καὶ τῶν θρησ-
κευτικῶν κοινοτήτων, ἀλλ' αἱ βουλαὶ καὶ μέγα μέρος
τοῦ ἔθνους ἐθεώρουν τὸ τάγμα μετὰ μεγάλης δυσπι-
στίας, ὡς καταδιώκον σκοποὺς ἀσυμφώνους πρὸς τὴν
ἠθικὴν ἐλευθερίαν· ὅθεν ἀναγκάσθη ἡ Βουρβωνικὴ Αὐτὴ
καὶ ται εὐνοϊκῆ πρὸς αὐτοὺς, νὰ διακηρύξῃ (τὸ ἔτος
1828) τὸν περιορισμὸν τοῦ τάγματος, καὶ τὰ ἐκ-
παιδευτικὰ αὐτῶν καταστήματα καθυποτάττουσα εἰς
τὸ πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων, αὐστηρῶς νὰ ἐπα-
γρυπνῇ ὑπὲρ αὐτῶν.

Μετὰ τὴν Ἰουλιανὴν δὲ μεταπολίτευσιν τοῦ 1830
οἱ Ἰησοῦται κατ' ἀπαιτήσιν τοῦ Παρισιοῦ Πανε-
πιστημίου ἐντελῶς ἀπεκλείσθησαν ἀπὸ τῆς ἐκπαί-
δευσιν τῆς νεολαίας, πρὸς ὃ συγκατένευσε καὶ ὁ Πά-
πας Γρηγόριος Ιε', κατὰ τὸ ἔτος 1845, ὥστε ἐκ-
τοτε τὸ τάγμα τῶν Ἰησοιτῶν καθὸ τάγμα δὲν
ἔχει οὐδεμίαν ἰσχύϊν ἐν Γαλλίᾳ, ἀλλὰ μόνον ὕπαι
Γάλλοι ἦσαν μέλη τοῦ τάγματος ἔχουν τὴν αἰεὶν
νὰ διαμένουν ἐν Γαλλίᾳ, ὅχι ὡς Ἰησοῦται, ἀλλὰ
καθὸ Γάλλοι. Ὡσαύτως καὶ ἀπὸ τῆν Πορτογαλίαν
ἀπαδιώχθησαν ἐκ νέου οἱ Ἰησοῦται κατὰ τὸ 1833,
εἰς δὲ τὴν Βρασίλιαν δὲν εἰσεχώρησαν πανταταπι
μετὰ τὴν πρώτην των καταστροφῆν. Ἀλλὰ μεγάλας
ταραχὰς ἐπροξένησαν ἡ εἰς τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν
ἀποκατάστασις αὐτῶν. Ἦδη κατὰ τὸ ἔτος 1818
εἶχον οἱ Ἰησοῦται ἐν Φρειδεύργῳ σύλλογον ἀκμά-
σαντα μετ' οὐ πολὺ εἰς ὑπέροχτον βαθμὸν ἐκείθεν
διεδόθησαν καὶ εἰς ἄλλας ἐπαρχίας τῆς Ἐκκλησίας.
Ἀλλ' ἐν Λουιζερνῇ ἡ ἀποκατάστασις των εὐρην ἀνή-
στασιν τινα, ὅπου ὑπῆρχον πρὸ καιροῦ Ἰησοῦται ὡς
μέλη τοῦ τάγματος τῶν Πακκαναριστῶν ἐνταῦθα δὲν
ἠδυνήθησαν νὰ εἰσεέλθωσιν, εἰμὴ μὲ θορυβώδη ἐπα-
νάστασιν τοῦ λαοῦ διηρημένου εἰς δύο καὶ ὄργανον
καθισταμένου τῶν πολιτικῶν φατριῶν, πρὸς μεγάλην
δικτάσειν τῆς ἡσυχίας πάσης μὲν τῆς Ἐκκλησίας,
ἰδίως δὲ τῆς ἐπαρχίας Λουιζερνῆς, ὅχι ἥτιον δὲ
καὶ πρὸς ἀκρὴν βλάβην τοῦ τάγματος αὐτοῦ, καθὸ
συνοδουσίσης τῆς ἀποκαταστάσεως του μὲ ἐμφυ-
λίους πολέμους, μὲ καταδιωγμοὺς καὶ στάσεις, καὶ
ποὶ ἰδίως ἄλλαι ἦσαν αἱ οὐτιώδεις ἀφορμαὶ τῶν δι-
χονοϊῶν αὐτῶν. Εἰς δὲ τὰς Αὐστριακὰς Ἐπαρχίας,
τὴν Οὐγγαρίαν, Γαλλίαν, Τυρόλιον, Στεϊερμάρκην,
εἰς τὸ Λομβαρδοβενετικὸν Βασίλειον πανταχοῦ εὐρὸν
ὑποδοχῆν· ὅχι ὅμως καὶ εἰς τὴν Βοημίαν· εἰς δὲ τὴν
λοιπὴν Γερμανικὴν δημοσπονδίαν οὐδαμῶς εἰσεχώρη-
σαν ὀλιγωτέρων δὲ ἀντίστασιν ἀπήντησεν ἡ διὰδο-
σις των εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ Ἰρλανδίαν. (καὶ τοὶ εἰς
μόνους τοὺς αὐτόχθονας Ἰησοῦτάς συγχωρεῖται ἡ
ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ διαμονή,) εἰς τὰς Ἀμερικανικὰς
πολιτείας καὶ εἰς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας, ὅπου ἤδη
πολλὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα ἔχουσιν. Τουναν-
τίον ἀπὸ τῆς ἀποκαταστάσεως των καὶ ἐφεξῆς ἐ-

κλείσθη εἰς αὐτοὺς ἡ εἰς Ῥωσσίαν εἰσόδος, ἀφ' ἧτου
τὴν 20 Δεκεμβρίου 1815 ἐξωρίσθησαν τῆς Πετρο-
πόλεως καὶ τῆς Μόσχας ἐνεκα προσηλυτομακίας· ὀλί-
γα δ' ἔτη ὕστερον (20 Μαῖου 1820) ἐξωρίσθησαν
ἀφ' ὅλου τοῦ Ῥωσσικοῦ Κράτους, καὶ διελύθη ἡ ἐν
Πολύτσαϊς σύλλογος αὐτῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν
των ἀναβαίνει σήμερον μέχρι 4000, διηρημένων εἰς
16 ἐπαρχίας καὶ εἰς 250 μετόχια, ἔχοντα ὑπὲρ τῆς
50,000 ὑποτρόφους, εἶρα τοῦ τάγματος εἶναι πάν-
τοτε ἡ Ῥώμη, καὶ τὸ κυριώτερον κατάστημά των
εἶναι τὸ αὐτοῦ: collegium Romanum, ὅπου δια-
τελοῦσιν ἑκατοντάδες Ἰησοιτῶν.

Ἀλλὰ βεβαίως ἀθέλαμεν ἀδικήσει τὸ ὄραϊον φῶ-
λον, ἐὰν τσαούτον ἐνδιατρίψαντες εἰς τὴν περὶ Ἰη-
σοιτῶν λόγον, ὀλίγων λέξωμεν ἐφευρόμεθα καὶ περὶ
τῶν Ἰησοιτῶν.

Κατὰ τὸ πολίτευμα τοῦ τάγματος τῶν Ἰησοῦ-
εὐβόστησεν ἡ Ἰσραήλ· Ῥοσούλλα ἡ ἐκ Βαρκελώνης
τῶν θρησκευτικῶν, σύλλογον τῶν μοναχικῶν τῶν
ἐπιζαλομένων Ἰησοιτῶν, ὀργανισμῶν εἰς τὰς εἰ-
ρημένους ἐκείνας τρισαρὰς ἰσοσχέσεις. Ἀλλ' ὁ Πά-
πας Πῦλος Γ', ὁ ἐπικυρώσας τὸ τάγμα τῶν Ἰησοι-
τῶν, δὲν ἀνεγνώρισεν τὴν κοινότητά αὐτῆν, ὅθεν εὐρε-
μὲν εἰς Κάτω Χώρας ὑποδοχῆν τινα, ὅχι ὅμως καὶ
ἐν Ἰταλίᾳ. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ Ἰησοῦται δὲν ἦσαν
παντάπασις εὐνοϊκοὶ πρὸς αὐτῆν· τουναντίον ἠνάγκα-
σαν τὸν Πάπαν Οὐρβανὸν ΙΙ', κατὰ τὸ ἔτος 1631
ἐντελῶς νὰ ἐγκτεχλείψῃ τὸ τάγμα τῶν Ἰησοιτι-
κῶν. Μιλαντούτῳ οἱ Ἰησοῦται εὐρίσκοντο κατὰ
μέρος διεσπαρμένοι εἰς τὰς Κάτω Χώρας, καὶ εἰς
τὴν Γερμανίαν (ἐν Κολόνῃ, Βιέννῃ, Πράγῃ, καὶ
Βρεσλαυῖ). Κατὰ δὲ τὴν ἰθ'. ἐκκτονταετηρίδα
συνέστη ἐν Γαλλίᾳ ἡ κοινότης τῶν γυναικῶν τῆς
Ἰερῆς Καρτίας καὶ τῆς πίστεως τοῦ Ἰησοῦ, διωρ-
γνισμένη κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν ἀνωτέρω μνη-
μονευθειῶν καὶ τῆς αὐτῆς ὀνόμασι καλουμένων
κοινοτήτων τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐνεκα τῶν πρὸς τὸν
Ἰησοιτικὸν ὀργανισμὸν συμφωνούντων, καὶ μάλιστα
ἐπ' αὐτῶν βασικημάτων κανόνων αὐτῆς καλουμένη
καὶ κοινότης Ἰησοιτῶν. Τὸ κύριον ἔργον τοῦ Σώ-
ματος αὐτοῦ εἶναι ἡ ἐκπαίδευσιν τῶν κοριθίων, καὶ
εἰς τὰς πόλεις διὰδοσις τῶν θρησκευτικῶν ἰδεῶν
ἐλατὸς ἐπιστήμων καταστημάτων συντηρουμένων ὑπὸ
ἐταιριῶν πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν θυγατέρων τῶν πλου-
σιῶν οἰκογενειῶν, ἔχουσι καὶ μικρότερα σχολεῖα ἐλευ-
θερῆ πάσης πληρωμῆς διὰ τὰ πτωχὰ κοράσια, καὶ
κατοικίας διὰ τὰς Κυρίας τὰς ἀποσυρομένας ἐκ τῆς
κοινωνίας πρὸς ἡσυχωτέραν ζωὴν. Αἱ Ἰησοῦται εἶ-
ναι διεσπαρμένοι εἰς πλείστας πόλεις οὐ μόνον ἐν
Γαλλίᾳ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ Βέλγιον, τὴν Ἰταλίαν, τὴν
Ἐκκλησίαν, τὴν Ἀγγλίαν, καὶ εἰς τὰς ἠνωμένας πολι-
τείας τῆς Βορείου Ἀμερικῆς. Καὶ ἐν τῇ Ἀλγερίᾳ
ἀκόμη ἔχουσιν ἀποικίαν τινα.

(Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ.)

Γαβριήλ Σοκολῆς.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ.

Ἡ Πανδώρα, καὶ τοὶ τοὺς παιδρὸς μόνον τῆς φι-
λολογίας λειψάνος ἐπιπέποισα, ἔχει ὅμως τὰς κυ-
πάρισσους τῆς καὶ αὐτῆς, καὶ ἐκ τῶν ἀνθῶν τῆς βι-
ζεται φεῖ! ἐνίοτε καὶ νεκρικοῦ; νὰ πλέκη στεφά-
νους. Οἱ ἀνεγνώσται αὐτῆς παρετήρησαν ἴσως ἐλοτε
εἰς τὰς στήλας τῆς ἀνονήμους τινὰς μεταφράσεις καλ-
λιεπεῖς καὶ καθαροῦσας, καὶ ποιηματικὰ τινα, χά-
ριν ἐκφορέσεως καὶ πολλῆν αἰσθήματος τρυφερότητα
ἔχοντα, καὶ ἐπευφήμησαν ἀναμφιδόλως εἰς τῆς νε-
κρῆς καὶ ἀριστὰ ὑποσημομένης λήρας τὰς πρώτας προ-
αναφρούσις. Ἀλλὰ χεῖρ πικρῆ καὶ ἀώρου θανάτου
ἐθραυσε τὴν λύσαν ἄρτι ἐντεινομένην.

Ὁ νέος ποιητὴς ἦν ὁ πρωτότοκος υἱὸς Δημήτριος
τοῦ ἐπὶ πολυμαθίᾳ καὶ ἀρετῇ εἰς τὸ Πανελλήνιον το-
σοῦτον ἐντίμως γνωστοῦ Κ. Σκαρλάτου τοῦ Βυζαν-
τίου, νέος εἰσοσεύτης, κατ' ἀμφοτέρω βαδίζων ἐπὶ τὰ
ἴχνη τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἀφῆς δὲ μέγα κενὸν ἀγά-
πης οὐ μόνον εἰς τοὺς ἀπαρηγόρητους αὐτοῦ γονεῖς,
ἀλλὰ καὶ εἰς πάντας τοὺς ἐκ τοῦ σύγγενος γνωρι-
σαντας τὰ παντοῖα ψυχικὰ καὶ διανοητικὰ τοῦ εὐγε-
νοῦς τούτου νέου πλεονεκτήματα, κενὸν δὲ ἐλπίδος
εἰς πάντας τοὺς ἡζέροντας τί ὑπέσχεοντο εἰς τὴν
φιλολογίαν ἡ ἐμβρόθια, ἡ φιλομαθία, ἡ φιλοπονία
καὶ ἡ εὐφυία αὐτοῦ. Εἰς τοὺς συντάκτας ἰδίως τῆς
Πανδώρας, οἵτινες ἐπροσδόκουν ἐντό; ὀλίγον πολύ-
τιμον βοήθη ἐν αὐτῷ νὰ εὐρωσι, μένει μόνη ἡ θλιθερὰ
παρημυθία, τῆς ἀγαπητῆς του ποιήσεως ἐσχατὰ τινα
καὶ ἠμέτελαττα ἀθῆ νὰ συλλέξωσι, δι' ἃν ἐφαίνετο
ὁ ἴδιος προνοῶν νὰ κοσμήσῃ τὸν νεκρικὸν κραβεῖτόν
του. Τὰς ἐπομένας γλυκίας καὶ πενθίμους λέξεις ἐ-
χάραττε δι' ἀσπιδόεις χεῖρας ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ
θανάτου του, ἐν ἐπιγνώσει ἀναμφιδόλως τοῦ ἐπικει-
μένου τέλους· τὸ δὲ πρῶτον των τεμαχίων τούτων
ἔγραψεν ὡς ἐπίγραμμα διαφόρων ποιηματιῶν ἃ εἶχεν
αὐτοσχεδιάσει, καὶ ἃ ἐπεθόμει, ἐν ὃ θάνατος; δὲν τὸν
κατετάχυνε, νὰ συλλέξῃ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Δι' ἐμῶν*.

A.

Μὲ ἀνεμῶν ἰοῖσα τοὺς περιχρῶς μου σίχους,
οὐ εἰς τὸ ἔαρ τῆς ζωῆς παρήκα στεγνυμῶς
Ἐκείνη πλὴν ἐπέρας καθὸς προῆ ταχέως,
Καὶ οὕτω ὁμοιάσουσι ἀποθαρσύντος ἡλιος.

B.

Ἐἰς ἀνεμῶν εἰς τὴν ψυχρὰν πνοὴν τῆς ἡλιεας
Σημαγμῶν ἄς μείνωσι ἐν μέσῳ τῆς ἐρήμου
Τοῦ χρέτου, δε' εὐφρόνους ἐπίρα ἡ ζωῆ μου
Μετ' ἀμυγῶν ἀνέσσει καὶ ἀνεν τῆς κακίας.

ΠΟΘΟΣ

Τὶ μ' ὄψελεῖ θεοπέσιος ὁ γοῦς μου ἐὰν ἦναι,
Ἄφ' οὗ θρηγῶν τὸ αὐμὸ μου, ἀφ' οὗ ὁ βίος σφαίρα;

Τὶ μ' ὄψελεῖ ἡ πλάσις μου ἂν ἦτε ἀνωτέρα,
Ἄφ' οὗ συναρεθῆρασιν μαλὴ τῆς καὶ ὀδύνας;

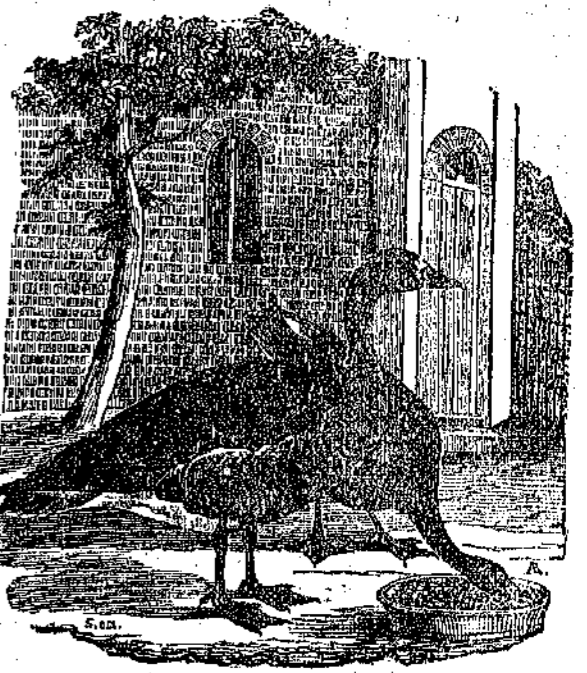
Ἄς ἤμην μᾶλλον ἐξήρως τὴν φθῶν βαλομένων,
Ἡ βυαὶ τῆς ἀνολέως μνημόρων εἰς τὰ ὄρη
Ἄς ἤμην τέλει τῆς ἀγῆς ἡ προσευχῆ σου, κέρη!
Ὁραῖα νὰ προσέρχωμαι εἰς τοῦ Θεοῦ τὸν θρόνον!

Γ.

Ὡς ταχέως τῶν κωδῶνων ὁ θρηνώδης φεῖγει ἤχος,
Τῆς ζωῆς μου ἀπεσθῆθη εἰς τὸν μνήματος τὸ φέχος
Ἡ λαμπὰς ἡ φωτεινὴ!
Πλὴν μὴ θλίθεθε! τοιαυτὴ ἡμῶν ὄλων ἡ πορτα,
Δι' ἐλπίδες μας ἐθρεῖται ἡ ζωῆ μας πλὴν βραβεία,
Καὶ ἡ τελευταῖα κοιτῆ.

ΧΙΝΕΣ ΓΕΛΑΣΤΙΚΟΙ.

Οὕτω πως καλεῖται εἰδὸς τι χινηῶν εἰσοικόμενων
πρὸς ἄρκτον τῆς Ἀμερικῆς; ἀλλὰ διὰ τί, ἀγνοεῖ καὶ
αὐτοῦ; ὁ Βυρβῶνος. Ὑποθέτει μόνον ὅτι ὁ μεταχει-
ρισθεὶς πρῶτος τὸ ἐπινοήμιον τούτου δὲ εὐρην ὁμοιό-

Χινης.

τῆτά τινα μεταξύ τῆς φωνῆς τῶν χινηῶν αὐτῶν καὶ
τοῦ γέλωτος.

Χαρακτηριστικὰ ἰδιαιτέρω τῶν χινηῶν τούτων εἶ-
ναι τὰ ἐξῆς· μέγεθος ὡς τὸ τῶν ἡμετέρων ἀγρίων
χινηῶν, ῥάμφος ἐρυθρὸν, κόδες κόκκινοι, μέτωπον

λευκόν, πτερὰ, τὰ μὲν ἐπὶ τοῦ σώματος ψάρρα, τὰ δὲ ὑπ' αὐτὸ λευκά, σπανίως που μεγισμένα μεταστιγμάτων μελαίνων.
 Ἐν τῇ Εὐρώπῃ εὐρίσκονται τοιοῦτοι ἐν τοῖς ζωολογικοῖς κήποις.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ.

(Συνέχεια. Ἴδε φυλλάδ. 96.)

XXIX.

Μικρὸς μικρὸς στὰ γράμματα, μικρὸς εἰς τὸ Ψαλιῆρι·
 Κ' ὁ δάσκαλος τὸ σχολάζε νὰ πᾶ νὰ γευματίη.
 Στὸν δρόμον ὅπου πήγαινε, τὸν Θεὸ παρακαλιέται·
 «Θεέ μου νὰ βροῦ τὴν μάνα μου μαζὶ μὲ τὸν πατέρα.»
 Βρίσκει τὴν μάνα κ' ἐπαίξε μὲ ξένο παλληκάρι·
 «Ἦ ἕκαμες, μαναῦλά μου, μὲ ξένο παλληκάρι;
 Τὸ βράδυ νάλλ' ἀφέντης μου καὶ θὰ τὸ μαρτυρήσω.»
 «Καὶ τί θὰ πῆς, σκυλόπαιδο, καὶ εἶθ' ἀμαρτυρήσης;
 «Ὅ,τ' εἶδαν τὰ ματάκια μου, αὐτὸ θὰ μαρτυρήσω.»
 Τὸ γέλασε, τὸ πλάνεσε μὲ μύσχο καὶ κανέλλα,
 «Σὴν κάμαρά της τὸ θαλε καὶ σὸν τραγὶ τὸ σφάζει,
 Σὴν μακελλάρης φυσικὸς τοῦ βγάξει τὰ σημάτια·
 Τοῦ μάγειρα τὰ εἶδουκε γιὰ νὰ τὰ τηγανίσου·
 Ἦ ἄλατισε, τὰ ἐπλυνε καὶ ἀλὶν αἷμα ἀτάξουν·
 Καὶ στὸ τηγάνι τὰ βάλει γιὰ νὰ τὰ τηγανίσῃ.
 Νὰ κ' ὁ πατέρας ἐρχετο στὸν κάμπο καθ' ἀλλάρης
 Φέρει ἐλάφια ζωντανά, ἐλάφια μεριωμένα.
 Κ' ἕνα μικρὸ λαφύπουλο νὰ παῖς' ὁ Κωνσταντῆς τοῦ.
 «Γυναῖκα ποῦ ν' ὁ Κωνσταντῆς, ποῦ εἶναι τὸ παιδί μας;
 «Ἦ ἔλουσα, τὸ χτένισα, καὶ στὸ σχολεῖν τὸ πήγα.»
 Ζεγγιὰ βραῖ τοῦ μαύρου του, στὸ δάσκαλο πηγαίνει·
 «Δάσκαλε, ποῦ ν' ὁ Κωνσταντῆς, καὶ ποῦ εἶναι τὸ παιδί μου;
 «Τρεῖς μέρες ἔχω νὰ τὸ ἴδω καὶ τρεῖς νὰ τὸ διαβάσω.»
 Ζεγγιὰ βαρεὶ τοῦ μαύρου του, στὸ σπῆει τοῦ πηγαίνει.
 «Γυναῖκα ποῦ ν' ὁ Κωνσταντῆς καὶ ποῦ εἶναι τὸ παιδί μας;
 «Δουλειὰ εἶχα καὶ τὸ στείλα, ὅπου κ' ἂν εἶν' ὁ δὲ ἔλθῃ.
 «Κάτσε νὰ φᾶς, κάτσε νὰ πῆς, κάτσε νὰ γευματίσης.»
 Τὸ σηκοτάκι τοῦ θαλε εὐ ἀσημένιο πιάτο.
 Πρώτη μπουκιά ποῦ ἔβαλε, τὸ σηκοτάκι πῆρε·
 Τὸ σηκοτάκι μίλησε τὸ σηκοτάκι λέγει·
 «Ἄν ἦσαι Τοῦρκος φάγεμε, κ' ἕβριδος κατὰλυσέ με·
 «Ἄν ἦσαι σὺ ὁ πατέρας μου σκόψε καὶ φιλησέ με.»
 Χρυσὸ μαχαῖρι ἔβγαλε ἀπὸ χρυσὸ φηκῆρι
 Καὶ στὸ λαϊμὸ της τὸ θαλε, τῆς κόβει τὸ κεφάλι·
 Καὶ στὸ ταγάρι τὸ θαλε, στὸ μύλο ποῦ τὸ πάγει,
 Στὸ δρόμο ὅπου πήγαινε τὸν Θεὸ παρακαλιέται·
 «Θεέ μου νὰ ἴναι ἀνοικτός, καὶ τὸ νερὸ βαλμένο·
 Βρίσκει τὸν μύλον ἀνοικτὸς, καὶ τὸ νερὸ βαλμένο·
 Σήκω νὰ βάλῃς τὸ νερὸ ν' ἀλέση νὰ ζαλέση
 Μιάς λιγερῆς τὴν κεφαλή, ἢ λιγερᾶς ν' ἀκούσουν
 Νὰ μὴ τὸ μετακάνουνε
 Τὸν πῆρε τὸ παράνοιο κ' ἀρχίνησε νὰ κλαίῃ·
 «Θεέ μου ποῦ ν' ὁ Κωνσταντῆς, ποῦ εἶναι τὸ παιδί μου,
 «Θεέ μου ποῦ εἶν' ἡ λιγερή.»

ΔΙΑΦΟΡΑ.

— Ο Κ. Ἀσέρτ, καθηγητῆς τῆς ὀπτικῆς ἐν Κολο-
 νία, ἐξέθεσε τὴν 7 (19) Μαρτίου ἐν τιν ἀθροῦσιν τὸ
 νέον του μικροσκοπίον. Μεγίστη ὑπῆρξεν ἡ σφύρα
 τῶν περιέργων. Ἰδομεν ἔντομα 4,000 φορές μεγα-
 λήτερα τοῦ φυσικοῦ αὐτῶν μεγέθους, καὶ παρατηρή-
 σαμεν λίαν εὐκρινῶς τὰ διάφορα αὐτῶν ὄργανα. Οὕ-
 τω ἐν τῶν μικροτέρων πτερῶν εἶς ὃν σύγκεινται αἱ
 πτέρυγες τῆς χρυσάλλιδος, ἐφάνη ἔχων 30 ποδῶν
 μήκος. Ὁ αὐτὸς καθηγητῆς ἐξέθεσε καὶ τὴν περὶ τῆς
 ἀποκρυσταλλώσεως τῶν χημικῶν προϊόντων μέθοδον.
 Ἰδομεν ὡσαύτως ἐντὸς ῥαυδῶς ὑδατος, ἀναρίθμητα
 ζωόφια, ἅτινα ἐφαίνοντο ἔχοντα μεγίστην ζωηρότη-
 τα, καὶ ἐπεδίδοντο εἰς κινήσεις λίαν παραδόξους.

— Βεπιτροπὴ συγκειμένη ἐξ ἐπτά γυναικῶν, ἀντι-
 προσώπων τῆς αἰρέσεως τῶν ἐλευθέρων γυναικῶν,
 παρουσιάσθη ἐσχάτως εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Γερου-
 σίας τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ἀθωνίας.

Μία ἐξ αὐτῶν, λαθοῦσα τὸν λόγον, ἀνέπτυξε τὰς
 πολυειδεῖς ἀρέψεις δι' αἱ τὸ ὠραιότερον ἡμιόλιον τοῦ
 ἀνθρωπίνου γένους πρέπει νὰ λάβῃ δικαίωμα ψήφου.
 Ὁ λόγος τοῦ ὀψέως τούτου ῥήτορος ἦτο καὶ εὐ-
 γλωττος καὶ ἐπιτήδειος. Ὅτε δὲ ἐτελείωσε παρεκί-
 λεσε τὴν ἐπιτροπὴν νὰ σταθμίσῃ τοὺς λόγους της,
 καὶ νὰ ἐρευνήσῃ μετ' ἐπιστασίας τὸ ζήτημα.

Φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ δὲν εἶχεν ἀνάγκην
 παραιτέρω ἐρευνῆς· διότι ἐπρωτίμηνσε νὰ σιωπήσῃ, καὶ
 ν' ἀποσυρθῇ ὅσον τάχιον.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Βίδοποιούονται οἱ συνδρομηταὶ τῶν δύο τε-
 λευταίων ἐτῶν, οἱ μὴ πληρώσαντες τὴν συνδρο-
 μὴν αὐτῶν, ὅτι ἐὰν ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς
 σήμερον δὲν ἀποστελιώσιν αὐτὴν εἴτε ἀπ' εὐ-
 θείας, εἴτε διὰ τῶν ἀνταποκριτῶν τῆς Πανδῶ-
 ρας εἰς τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς, τὰ μὲν ὀνόματα
 αὐτῶν θέλουσι δημοσιεῦθαι διὰ τοῦ τύπου, αὐτοὶ
 δὲ θέλουσι ἐναγθῆ εἰς τὰ δικαστήρια διὰ νὰ ὑ-
 ποχρεωθῶσιν εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς ὀφειλῆς
 αὐτῶν.

